

LIBER I

E1_1 v.1 Si quis erit, Medices, de me qui forte requirat,
 2 cur tibi, quo nihil hac majus in urbe viget,
 3 cur tibi, quo Tuscis gravius nihil extat in oris,
 4 haec pede juncta levi carmina danda putem,
 5 hac ego me monitum dicam ratione, quod essem
 6 saepius expertus, mitis, ut ante, fores.
 7 Nam, cum, quae lusi, placida tibi fronte recorder
 8 membra velut sparsim lecta fuisse prius,
 9 haec sperare queam, nuper quae corpus, in unum
 10 legimus, haec eadem nunc placitura tibi,
 11 non quod et ingenium referat mea Musa supremum
 12 aut sapiant vates carmina nostra bonos,
 13 sed quia summa movet tua te clementia tantum,
 14 duxeris ut, Medices, haec tibi digna legi,
 15 quae sint parva licet tenerosve querantur amores
 16 et referant, quicquid prima juvena tulit,
 17 me tamen invenies inter leve carmen et ausum,
 18 qualia Vergilio facta canenda forent.
 19 Saepe tibi occurret quoniam pater ipse legendus,
 20 saepe tibi patruus, saepe legendus avus,
 21 te quoque, Laurenti, numeris spectabis in istis,
 22 nomine ni fugiant scripta notata tuo.
 23 In quibus ingenium si forte requiris et artem
 24 verbaque sunt factis inferiora tuis,
 25 te tamen, o Medices, semper Medicumque penates
 26 perspicias tanta me coluisse fide,
 27 quanta nemo queat me nunc superare tuorum :
 28 sic dabit una mihi summa tropaea fides.

AD LIBRUM

E1_2 v.1 Postquam, parve liber, properas vitare latebras
 2 et cupis in lucem protinus ire novam,
 3 i modo, sed, tutos si vis habitare penates,

4 i, liber, i, magnos expete, parve, Lares,
 5 hic tu semper eris cunctos quia tutus in annos
 6 tutaque debilitas hic tua semper erit.
 7 Hoc tibi praestabit Medices Laurentius, est qui
 8 civibus una salus, qui decus omne, suis.
 9 Namque, ubi te sumet vultu bonus ille sereno,
 10 ut legat indoctas, parve libelle, manus,
 11 nusquam te caries morsu corrodet acuto,
 12 nusquam longa dies eviolare queat,
 13 non tibi non imber, non et Jovis ira nocebit,
 14 fulmine cuncta licet corruat ille suo.
 15 Sic tu peste, liber, vives securus ab omni,
 16 Etruscae Medices dum pater urbis erit.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E1_3 v.1 Cum teneri prima veniant tibi sorte libelli,
 2 obvia turba sit ut non odiosa, precor,
 3 neve putes illis vitium, si sumere primi
 4 ante salutandi munera prima velint.
 5 Illi, quicquid agunt domini, mandata facessunt
 6 et sunt officii causa futura boni.
 7 Nam, cum sint primi, primis quos scripsimus annis,
 8 dum lusit numeris prima juventa suis,
 9 hos ita digessi, teneris ut amoribus ad te
 10 visendum, Medices, sors data prima foret,
 11 ut tibi, cum coeptis sis ultima meta futurus,
 12 Laurenti, nostris, haec quoque prima darem.
 13 Quae, si quando leges, quoniam tibi, multa supersunt,
 14 quae te non vacuum pectus habere sinant,
 15 pone supercilium, Tuscas quo maximus urbes
 16 nunc regis et patriae das pia jura tuae.
 17 Quaque jocos spectas cura graviore solutus,
 18 hac, te, nostra legas carmina fronte, rogo.

AD MARSILIUM FICINUM DE GRAVI AMORIS OPPRESSIONE

E1_4 v.1 Quid mirare, meo cur sit modo pallor in ore,
 2 cur faciem macies occupet usque meam ?
 3 Nescis, heu, nescis, ut me meus urgeat error
 4 utque Cupidineus vexet, amice, furor.
 5 Nam si parva tibi veniat scintilla caloribus,
 6 qui mihi perpetua conterit ossa face,
 7 cur fruar, heu, potius, certe miraberis, aura
 8 curve queam tantis sic superesse malis
 9 curque tot ignotas possim tolerare sagittas
 10 totque pharetrati vulnera cruda dei,
 11 praesertim, cum nulla mihi sit causa querendi,
 12 tam novus unde queat se minuisse dolor.
 13 Namque solet, maestis si fundat ab ore querelas,
 14 qui dolet a luctu corda levare gravi,
 15 ista sed a domina nunc est mihi dempta facultas,

16 ne miser, heu, querulis utar, amice, sonis.
 17 Nam licet hinc capiam tot nunc, Ficine, dolores,
 18 quod capit Enceladus, dum gravis Aetna premit,
 19 quod capit aut Tityus, cui saepe renascitur ingens,
 20 heu, jecur, ut gravius viscera pascat avis.
 21 Non tamen egregio, mea, nunc sinis, Alba, nitore,
 22 es mihi, quo superas visa praeire deas.
 23 Non sinis hos forma tantos solata labores,
 24 hinc eat in nostros ulla querela modos.
 25 Nam, dum conspicio, crines ut nodat in aurum,
 26 alligat ut flavas candida victa comas
 27 utque supercilium tenuem curvatur in arcum,
 28 unde nitent dominae lumina nigra meae,
 29 lumina, quae solem praecedens Lucifer almus
 30 non certet radiis aequiperare suis,
 31 nullas, crede mihi, licet effudisse querelas
 32 nullaque legitimi causa doloris adest.
 33 Nam modo quid referam, niveos ut vincat olores,
 34 qui color, Alba, tuus lactea colla notat.
 35 Mittat ebur nimium splendens licet Indica tellus,
 36 non tamen ad dentes splendeat, Alba, tuos,
 37 labraque si certent Sarrani muricis ostro,
 38 cedat cumque suo murice victa Tyros.
 39 Sed neque jam Charitum melius canit ulla sororum,
 40 mollius in numerum non movet ulla pedes.
 41 Haec sed parva mei pars est, Ficine, furoris,
 42 sunt majora, quibus me capit asper Amor :
 43 est decus, est verax servati fama pudoris,
 44 qua nuribus Tuscis tendit in astra prior.
 45 Illa quidem novit divinae Pallados artes,
 46 libera vel quicquid nosse puella cupit.
 47 Illa colit Phoebum, doctas colit illa sorores
 48 et fidibus mulcet numina tanta bonis.
 49 Adde, quod inde sales, quos et Venus aurea tractat,
 50 quosve jocos dicunt, pulcher Iule, tuos.
 51 Hanc tu si videas tractantem seria, dicas :
 52 Haec est, quae fertur de capite orta Jovis.
 53 Haec igitur quotiens animo mecum ipse voluto
 54 aut veniunt oculis objicienda meis,
 55 impellunt mentem subito rapiuntque labantem
 56 atque ita me stupidum nocte dieque tenent,
 57 ut licet Aetnaeos subeam miser ille labores,
 58 durius aut si quid pectora nostra premit,
 59 non tamen illa sinunt tristes jactare querelas
 60 neve sinunt lacrimas fundere, amice, novas.
 61 Sunt quia causa mihi dominae praeconia formae,
 62 ne doleam, sed me jure perisse putem,
 63 inferior cum sim ducibus, quos Troja jacentes
 64 viderit, atque Helenae pulchra sit Alba magis.
 65 Sic, mihi, quod reliquis datur ut medicina doloris,
 66 ut peream, gravius nostra puella vetat.

AD ALBAM

E1_5 v.1 Nunc blandi flores, quos candida protulit aestas,
 2 frigore languent quilibet ecce novis.
 3 Guttare non liquido carmen modo cantat hirundo,
 4 territa sed nostros jam fugit ipsa Lares.
 5 Nunc sata nunc rigidis aquilonibus aspera torpent,
 6 frondibus arboreis nunc suus extat honos.
 7 Nunc horret gelidis concretus nubibus aer,
 8 nunc riget argenti terra perusta nive.
 9 Nunc Veneris ponunt animantia cuncta furorem
 10 nec juvat in furias ulla venire novas
 11 Idaliasque tenet jam nunc Venus aurea sedes
 12 et tepidum mavult nunc habitare nemus.
 13 At crudelis Amor nostro non cessat ab igne
 14 comburens facibus tristia corda malis
 15 nec gelidae possunt Arcturi sidere noctes
 16 flammaram vires extenuare graves.
 17 Ipse licet Boreas glacie praecinctus et acri
 18 frigore concretas sistere cogat aquas,
 19 non tamen hunc adeo poterit sedare calorem,
 20 urat ut, heu, miserum me minus asper Amor.
 21 Alba, tuum quid nunc talem male perdis amantem ?
 22 Ossa quid in cinerem versa videre cupis ?
 23 Non tibi sic omnes forma praestare puellas
 24 concedunt pensis mollia fata suis,
 25 duritia cupias ut saevas vincere tigres,
 26 durius aut si quid gignere terra potest.
 27 Si miserum credis tot posse incendia ferre
 28 hic, ubi vere novo cedere coepit hiems,
 29 falleris et fidum frustra revocabis amicum,
 30 ignis edax cum me verterit in cinerem.

AD ALBAM

E1_6 v.1 Nescio quae miseros insania verset amantes,
 2 dum calet adverso tempore flamma nimis
 3 vere novo rigidi per lucida sidera Martis,
 4 cum nitidos Titan aureus urget equos,
 5 cum gravis ignoto fervescit terra calore
 6 concipiens alvo quaeque futura suo.
 7 Tunc ovis insano Veneris compulsa furore
 8 in grege lanigero quaeritat usque marem
 9 atque Cupidinea nimium face tacta capella
 10 fertur ad optatum blandula conjugium,
 11 horrida, quae sensit, pharetrati vulnus Amoris,
 12 ex rigida mitis facta leaena venit.
 13 Tunc ardens, longas ponit philomela querelas
 14 demulcens blandis florea rura modis.
 15 Denique : vel pontus vel, quae tenet aspera dumis,
 16 silva vel aetheream quae coluere domum,
 17 concipiunt aegro rabidos in corde furores,
 18 intus et ardori dant alimenta suo.
 19 At, postquam variis spoliatur frondibus annus,

20 squalet et autumni frigore terra novo,
 21 nullus Amor facibus rabidis animantia laedit,
 22 perdit enim vires pristina flamma suas.
 23 In me, saeve puer, quid nunc tua vulnera restant ?
 24 In me quid geminas concutis usque faces ?
 25 Credere quis possit, quanto magis ipsa propinquat
 26 horrenti veniens aspera bruma gelu,
 27 aegrius hoc nostris ignis furit inde medullis,
 28 urit et assidua tristia membra face ?
 29 Hunc mihi tamque gravem poterunt quae pellere morbum,
 30 Alba, quis ardori sit modus inde meo,
 31 si mihi, quae reliquis prodest, medicina misello
 32 officit et morbos auget acerba graves ?

INVEHITUR IN CUPIDINEM

E1_7 v.1 Ergo semper erunt mihi tristia tempora vitae
 2 nec veniet misero laetior ulla dies ?
 3 En crudelis Amor miseros ita torruit artus.
 4 Ut prope jam fiant membra perusta cinis,
 5 nec contentus eo, Parthus quot torquet in hostes,
 6 tot modo me jaculis fixit acerbus Amor.
 7 Amplius at nostro nequeas de sanguine, magnus
 8 quem calor exhaustit, pellere, dire, sitim,
 9 amplius atque famem nequeas explere malignam,
 10 nil quia tam restat, ni levis umbra, mei,
 11 visceribus nam tu nimium crudelis amantum
 12 pasceres, ut rabidae, pectora dura, ferae,
 13 e quibus es genitus, quoniam crudelia quaeris,
 14 errat enim, qui te jam putat esse deum.
 15 At queror, heu, frustra, cum sit mihi nulla potestas,
 16 sedibus ut valeam fata movere suis.
 17 Tendimus incassum Parcis obstare severis,
 18 flectere quas nulla condicione datur,
 19 cum mihi nascenti dederint ea fila Sorores,
 20 ut miser inde gravi semper Amore premar.
 21 Alba, venis nostro tristissima causa dolori,
 22 heu, nimis in tantis facta superba malis,
 23 et me, quem Musae dulces capere ante solebant,
 24 compellis turpi vivere nequitia.
 25 Nec me delectat, quicquid fuit ante pudicum,
 26 casta nec, heu, capiti ponere sarta juvat.
 27 Omnia lascivo nos indulgere furori
 28 cogis et arbitrio cuncta movere tuo.
 29 Nam modo, quod tristes macies tenuaverit artus,
 30 arida quodque tegat vix sua membra cutis,
 31 haec mihi, si sapiam, jam pridem optanda misello
 32 debilitas fuerat corpore tanta meo.
 33 Nam quo majores vires, majora supersunt
 34 supplicia et gravius fortia membra premunt.
 35 Adde, quod, insano cum tandem victus amore
 36 tam duro cogar succubuisse jugo,
 37 spiritus has tristis melius deponere sedes
 38 possit : erit mortis sic mihi causa levis.

AD AMERIGUM CORSINUM

E1_8 v.1 Insultas nimium, teneros dum ludis amores,
 2 sicque putas voto posse favere tuo,
 3 si versu cupiens placidam exorare puellam
 4 Aonio credas scribere digna choro.
 5 Nanque levis primum blandis replet omnia verbis
 6 et vacuas mentes leniter afflat Amor,
 7 blandior et dulci perfundit corda veneno,
 8 nec venit hic Musis cura molesta piis.
 9 Sed, si forte gravi pergat saevire sagitta
 10 et nimis accensas inferat inde faces,
 11 tunc te non solitus risus, sed dira misellum
 12 circumstent saevi tela cruenta ducis,
 13 qui, te cum duro transfixerit improbus arcu,
 14 injiciet collo vincula quanta tuo
 15 et sua captivum jurare in verba superbus
 16 coget et invitum castra nefanda sequi.
 17 Illic lascivos miserum puer ille furores
 18 imbuet et nullo vindice liber eris.
 19 Nam te non Musae, non carminis auctor Apollo
 20 tam gravibus poterunt eripuisse malis.
 21 Spiritus ille sacer, vatium qui pectora mulcet,
 22 deseret aligeri regna pudenda dei.
 23 Nec te Pieridum numeros cecinisse juvabit
 24 amplius ; infelix carmina nulla canes.
 25 Exemplo monet, ecce, sacra qui voce per aevum
 26 quique novem cithara mulcet, Apollo, deas.
 27 Phoebus enim duri stimulis agitatus Amoris
 28 dicitur aethereas deseruisse domos
 29 neve gregem puduit divum pavisse sub antris ;
 30 pastor erat, caeli qui modo rector erat.
 31 Creditur ex illo chordas siluisse canoras
 32 tempore nec sanctos concinuisse modos.
 33 Si sapiens igitur tantis edocte periculis,
 34 parces te duro credere velle deo.

AD LAURENTIUM MEDICEN IN LAURAM PETRARCAE

E1_9 v.1 Cum tibi nobilitas vitae sit juncta modestae,
 2 cum sit in excelso pectore simplicitas,
 3 cum gravis aspectus sit, mens animusque benignus,
 4 cum tibi condita sit gravitate lepos,
 5 qui, deus, est reliquis late fulgentior astris,
 6 in te congescit, quicquid honoris habet,
 7 atque ita tot dignam fecit te, diva, supremis
 8 laudibus et tantum junxit ab arte decus,
 9 ut, bene si quis eas cupiat memorare poeta,
 10 quamvis divinus, non queat ille tamen.
 11 Tu sis pulchra licet formaque insignis honesta,
 12 te tamen ornatus non minor artis habet.
 13 Abs te quin etiam gestus, pulcherrima, talis
 14 gignitur, ipsa tacens ut videare loqui.

15 Nescio, luminibusque tuis quae causa sit, ut nox
 16 clara sit et, cum vis, sit sine luce dies,
 17 cumque voles, facies, mel ut videatur amarum,
 18 dulce sit utque, mihi triste quod ante fuit.

AD ALBAM

E1_10 v.1 Este procul, lyrici versus, procul esto puellis
 2 conveniens blandis, turba jocosa, modis,
 3 nam mihi nunc elegi duros meditantur amores,
 4 conveniunt lacrimis carmina maesta meis.
 5 Ter sol immensum radiis jam circuit orbem
 6 et geminis novies luna recurrit equis,
 7 ex quo tam tristes urunt mea pectora curae,
 8 improbus et nullo tempore cessat Amor.
 9 Qualis Amor Phoebum tenuit, cum pectore telum
 10 senserat, heu, jaculis plus valuisse suis,
 11 cum Daphnem blandus totiens humilisque precari
 12 sustinuit, caeli qui modo rector erat.
 13 Me miserum quantis juvat objectare periculis,
 14 dum puto me dominam flectere posse meam,
 15 ante tua, ah, quotiens crudelia limina demens
 16 postibus immeritis florea sarta dedi ?
 17 Carmina quot surdae cecini male grata puellae ?
 18 Lingua quot argutos est modulata sonos ?
 19 Interea, dum te fidum deludis amantem
 20 irridesque meos, dura puella, modos,
 21 abs te non aestus rapidi me vellere possunt
 22 octipedis cancri sole tenente domum.
 23 Languentes urit gravior dum Sirius agros,
 24 assideo duras janitor ante fores.
 25 At postquam tristi concreta est sidere tellus
 26 brumaeque nimbo torruit arva gelu,
 27 quid referam, tunc me quotiens Aurora quadrigis
 28 vidit in horrenti procubuisse nive ?
 29 Si quis in hac fessos coepit tum somnus ocellos,
 30 pervigil en tristi corde resurgit Amor
 31 nec sinit heu, placidae tandem dare membra quieti,
 32 dum furiis agitant me mea visa malis.
 33 Nam modo nec verbis gravibus ridere videris,
 34 improba, dum dicis quis Furor urget eum.
 35 Te modo in alterius videor spectare lacertis,
 36 ut dolor inde magis lumina nostra premat.
 37 Heu, quas tunc lacrimas aut quantos edere planctus
 38 conspexit radiis Delia pulchra suis ?
 39 Sic mihi, quem tribuunt superi mortalibus aegris,
 40 in requiem torques corpora fessa, Sopor,
 41 ast, ubi terribili stimulis gravioribus actus
 42 excutior somno, me mage vexat Amor.
 43 Sentio nam, quanto concretum frigore pectus
 44 haereat et quanta stent mea membra nive,
 45 cum mihi frigentes tantus rigor occupet artus,
 46 ut nequeam surgens inde redire domum.
 47 Sic ego do, gravius quod fit spectacula vulgo,

48 et sum nequitiae causa pudenda meae.
 49 Tu tamen haec oculis nimis, ah, nimis aspera siccis
 50 conspicias in nostris facta proterva malis.
 51 At, me si nulli possunt mutare labores,
 52 heu, quia nulla mei sit medicina mali,
 53 saltem, quod spernor, poterat suadere misello,
 54 ut fugerem tristes, Alba superba, minas.
 55 Et quid agis ? Caram reprehendere, Nalde, puellam
 56 desine, nanque tibi mitior illa foret.
 57 Sed tua Saturnus subvertit vota malignus
 58 disjungens radiis astra propinqua malis.
 59 Nam jungi poterat Marti, Cytherea, furenti,
 60 obstet ni veteris stella maligna dei.
 61 Quin etiam Titan, Phrixei vellera signi
 62 dum subit et Martem comprimit orbe ferum,
 63 efficit, ut nostri ne tu, Venus aurea, possis
 64 monstratrix Marti concubuisse tuo.
 65 Nam bona Gradivus monstrat dum vota puellae,
 66 combustas vires perdidit ille suas.
 67 Quid mirer solem cupidos seducere amantes ?
 68 Sunt haec invidiae crimina prisca suae.
 69 Liquerat informem quondam Cytherea maritum,
 70 iret in amplexus ut dea pulchra novos.
 71 Hanc deus aspiciens, qui conspicit omnia, Phoebus
 72 invidit sorti, Mars violente, tuae.
 73 Ergo, ubi purpureo posuisti membra cubili,
 74 instruit insidias Lemnius arte graves ;
 75 nam tenues adeo laqueos deduxit in orbem,
 76 ne Venus injectos sentiat esse dolos.
 77 Post haec caelicolas spectatum, Phoebe vocasti,
 78 fabula ne caelo notior ulla foret.
 79 Improbe, quid faceres, nisi saeva Cupidinis arma
 80 Tu quoque sensisses victus Amore gravi.
 81 Exhausta nam cum Pythonem paene pharetra
 82 fixisses jaculis, Phoebe superbe, tuis,
 83 tunc insultantem nimium puer ille repressit,
 84 jussit et in castris aera merere suis.
 85 Nec te prima tui defendit regia caeli,
 86 Saturne, aut quod tu vel loca prima tenes,
 87 Tu quamquam nimiumque senex nimiumque verendus
 88 aegro sensisti fervere corde faces
 89 teque hominum patrem jussit divumque parentem
 90 Philaris in monstrum condere, dive, novum.
 91 Testis adest Chiron stupri monumenta nefandi
 92 semivir aetherei semine natus equi.
 93 Sed vos, si tantum potuistis ferre laborem
 94 ac timet aeternos mors temerare deos,
 95 parcite mortali saevos augere furores,
 96 frangeret haec humeros sarcina tanta meos.

AD UGOLINUM VERINUM

E1_11 v.1 Cum legerem tristis maestas, Verine, querelas,
 2 quas tua te cogit fundere flamma graves,

3 hei mihi, quod sensi refricari pectore vulnus,
 4 heu, quantas gelido fervere corde faces,
 5 nanque meo similis me nunc tua cura furori
 6 torquet et in mentem saeva puella redit.
 7 Haec simul imperium rapit improba, non sinit usquam,
 8 praeripiat partes nostra Thalia suas.
 9 Nam me Musa meos quamquam miserata labores
 10 demere servitio nititur ipsa gravi,
 11 non tamen haec fastus deponit dura superbos,
 12 sed superos temnens usque proterva venit.
 13 Non igitur possum solatia ferre petenti,
 14 haud mihi cum morbi sit medicina mei.
 15 At modo, quod superest, postquam mihi caetera desunt,
 16 nec licet, heu, votis posse favere tuis,
 17 nunc precibus Venerem tundam, nunc thure Sabaeo,
 18 ut tibi par subeat cara puella jugum,
 19 vel te, si solito pergat saevire tenore,
 20 tam dura miserum solvere lege velit.

AD IRRISOREM AMANTUM

E1_12 v.1 Te moneo, quisquis miseros deludis amantes,
 2 desine, vindictae nam gravis ultor adest :
 3 ultor adest jaculisque ferox facibusque Cupido,
 4 quem timet et magni regia summa poli.
 5 Nanque, mihi stimulus, memini, cum nullus inesset
 6 cum foret in vacuo pectore nullus amor,
 7 ridebam, si quis duro male captus Amore
 8 passus erat Veneris subdere colla jugo.
 9 Saepeque dilectam cupidum vidisse puellam
 10 detinui, dominae dum studet ille suae,
 11 nescius, ah demens, maneat quae poena nocentem,
 12 puniat ut Veneris mox ea facta puer.
 13 Nam me pro meritis, video, pro talibus ausis
 14 fixit arundinea cuspide durus Amor,
 15 durus Amor, qualem sensit, quo tempore laetos
 16 Admeti, Phoebus, pavit, Apollo, greges.
 17 Sic modo, qui liber miseros ridere solebam,
 18 nunc agit arbitrio pulchra puella suo.
 19 Haec facit, ut macies cunctos tenuaverit artus
 20 et mea sic teneat pallidus ora color,
 21 ut, quos nunc videam dulci tabuisse veneno,
 22 hos lacrimans dicam, contigit asper Amor.
 23 Ergo nullus erit posthac mihi laesus amator
 24 bellaque cum tanto nulla gerenda deo,
 25 ne modo, cum sit opus simili mihi saepe favore,
 26 officiant causae verba superba meae.

AD ALBAM

E1_13 v.1 Alba petit nemus umbriferum sub sidere Cancri,
 2 se lavet ut vitreis aurea fontis aquis,

3 cujus in adventu videas gestire Napaeas
 4 et pede quae madido fluminis alta colunt.
 5 Quam timeo, dum rus sine me, mea cura, revisis,
 6 dum petis umbriferum fronde virente nemus
 7 concubitus Panes ne nunc Satyrive procaces,
 8 turba, petant, nimium luxuriosa, tuum.
 9 Quod tamen eveniat ne nunc, te, diva, rogamus,
 10 quae ducis sanctos per juga summa choros.
 11 Intactam serves tribus hanc mihi, casta, diebus,
 12 dum redit urbanam cara puella domum.

AD UGOLINUM VERINUM

E1_14 v.1 Quid juvat, heu, verbis querulis augere dolorem,
 2 artius aut vinclo stringere colla gravi ?
 3 Quid juvat insanum contra pugnare furorem,
 4 bracchia torrenti tendere quidve juvat ?
 5 Niteris incassum, luctando accenditur ignis
 6 et mage, dum quatitur, crescere flamma solet.
 7 Quin, mare cum tumeat, velum si pandat in Austros
 8 navita praecipites, corruat ipsa ratis.
 9 Cedendum est, possis ubi non subsistere contra ;
 10 multo fit levius, quod bene fertur onus.
 11 Vidi ego jam stimulis tumida cervice juvencos,
 12 dum juga detractant, succubuisse magis.
 13 Artius et duris contunditur ora lupatis,
 14 mitia si validus frena recuset equus.
 15 Sic, quicumque gravi miserove premuntur Amore,
 16 si renuant, tristes durius urget Amor.
 17 Nanque reluctantes dura premit ille catena,
 18 supplicibus miseris vincla molesta levat.
 19 Desine, si sapias, igitur, Verine, querelas
 20 fundere et in flammas addere ligna tuas.

IN CARMEN PETRARCAE AD RENATUM PACTIUM

E1_15 v.1 Si potero vitae duros tolerare labores
 2 et tandem gravibus tot superesse malis,
 3 ut, quae nunc ita resplendent, tua lumina cernam
 4 languere atque annis cedere mobilibus
 5 auricomumque caput flaccis albescere canis,
 6 ponere, quas vestes, laeta juvena tulit,
 7 purpureos flores et sarta relinquere, quae nunc
 8 dependent capiti, munera digna, tuo,
 9 et faciem roseam croceo pallere colore,
 10 quae mihi, ne doleam, cuncta timenda facit,
 11 audebo saltem veteri compulsus Amore
 12 dicere, quae tulerim vulnera cruda miser,
 13 quique dies, referam, et menses et tempora duri
 14 quae dudum fuerint tristia servitii.
 15 Tempus erit placidis at si non lusibus aptum,
 16 cum veniet tardo curva senecta pede,

17 nil tamen huic tanto solatia ferre dolori
 18 non poterit quamquam sera, sed apta tamen.

AD SE IPSUM

E1_16 v.1 Qui miseros semper vexari dixit amantes,
 2 extitit augurio verior ille Jovis.
 3 Nec Lyciae sortes, Clarii nec Apollinis antrum
 4 verius in vates fundere verba queunt.
 5 Si quis enim fratris suscepit morte dolorem
 6 seu nati doluit funere cruda pater,
 7 longa dies longos potuit depellere luctus
 8 aut potuit sapiens imposuisse modum.
 9 At grave qui vulnus pharetrati sensit Amoris
 10 et posuit duro colla premenda jugo,
 11 nil juvet hunc, vel si longaevi Nestoris annos
 12 vel si Cumaeae saecula vatis agat.
 13 Hoc miser experior, cum me nec longior aetas
 14 nec valet e morbo Musa levare gravi.
 15 Quartus ab undecimo jam tum me ceperat annus,
 16 degebam lustris tempora mensa tribus,
 17 cum nimis, ah, tenerum nec adhuc nil tale timentem
 18 improbus abduxit in sua regna deus.
 19 Hinc me durus Amor nodis premit acer aenis,
 20 nil pudet atque annos sic rapuisse novem.
 21 Hinc mihi perpetuis urit mea pectora curis,
 22 vexat et ardenti membra perusta face.
 23 Nunc scio, quid sit Amor ; scio, quid sua triste minentur
 24 spicula, quae miseros poena nefanda premat,
 25 ut miseros crudelis Amor depascitur artus,
 26 ut bibit e misero sanguine dira sitis.
 27 Nunc scio, cur subito discedat corpore sanguis,
 28 ut rubor et subito spargitur inde genis.
 29 Nunc scio, quae dominam nova sit mihi causa sequendi,
 30 hanc tamen, heu, timeo dum reperire gravem,
 31 ut cupiens animus dilectae membra puellae
 32 intrat et ut sedes deserit ante suas.
 33 Et novi, ut flores inter latet anguis, et inter,
 34 heu, lateat blandas spina molesta rosas.
 35 Nec fugit, heu, miserum, quae mentem, insania vertat,
 36 ut ratio furiis tollitur inde malis.
 37 Haec scio, sed nimium tot me didicisse coegit
 38 improbus, heu, qui me tam male vexat, Amor.
 39 Quam vellem potius divinae Pallados arti
 40 aut Phoebi studiis invigilasse piis !
 41 Haec mihi tam saevas potuissent demere curas,
 42 forsitan et tantis eripuisse malis.
 43 Fallimur at miseri, divis dum fidimus ullis
 44 vanaque credulitas pectora nostra tenet.
 45 Nulla Cupidineum possunt vitare furorem
 46 numina, nam superis imperat ille deis.
 47 Ille Jovem in plumas ardentem vertere cygni
 48 impulit et Ledaе concubuisse suae.
 49 Nec sua Mercurium juvit facundia tantum,

50 posset ut e sacro pellere corde faces ;
 51 hunc rapit Almonis gnatae nova forma furentem,
 52 hinc extant gemini, pignora cara, Lares.
 53 Nam modo quid referam Phoebi mala vulnere ? Quantus
 54 vexarit pueri pectora sancta furor ?
 55 Te primum Daphne miserum Peneia fecit,
 56 compulit et currus deseruisse sacros ;
 57 Thessala te cupidum tellus placuisse puellae
 58 vidit in herbosa pascere valle pecus.
 59 Quin Venus et nati crudelia vulnere sensit,
 60 cum stupuit vultus, pulcher Adoni, tuos.
 61 Ergo, si divos domitat puer ille supremos,
 62 injicit et superis vincula saevus Amor,
 63 niteris, heu, frustra, cum sis mortalis, ab aegro,
 64 Nalde, Cupidineas pellere corde faces.

AD MICHAELEM CACCIAM

E1_17 v.1 Cur tibi dilectam vis me laudare puellam,
 2 Caccia, quid jussis cogis, amate, tuis ?
 3 Desine me gravibus totiens urgere querelis,
 4 non datur haec humeris sarcina digna meis.
 5 Haec ita nam superas aequat candore figuras,
 6 qua caperis, vates poscat ut illa bonos.
 7 Namque pharetratae si sumeret arma Dianae,
 8 Nympharum veniat ducere digna choros.
 9 Idalios habitet si candida Vaggia lucos,
 10 visa Cupidinibus altera mater erit ;
 11 accipiat manibus divinae Palladis hastam,
 12 credetur sacro nata Jovis capite ;
 13 Matris et incessus imitetur pulchra deorum,
 14 decipiet gressu lumina cuncta suo.
 15 Nam quid Castalias memorem superare puellas ?
 16 Judice vel Phoebos doctius illa canit.
 17 Nec vos Pieridum, Musae, gaudere triumphis
 18 convenit. En palma dignior illa venit.
 19 Et mirer, si me scribentem talia sensus
 20 deficit et medio lingua retenta sono est ?
 21 Hanc si Maeonius cuperet cecinisse puellam,
 22 incassum vires funderet ille suas.
 23 Et si Tyndaridi fertur potuisse Lacaena
 24 carmine grandisono scribere digna satis,
 25 non tamen istius laudes implesset Homerus,
 26 aequet cum superas ore micante deas.

AD PETRUM NIGRUM

E1_18 v.1 Dulce mihi satis est, acri quod mente voluto,
 2 id licet assiduo corda dolore premat.
 3 Dulcis et ille dies, quo pocula mixta veneno
 4 mixtaque tam tristi dulcia felle bibi.
 5 Dulceque sunt oculi, qui splendida lumina praebent,

6 lumina tam nostris insidiosa bonis.
 7 Dulce tui resonant pulcherrima verba loquentis,
 8 unde fit, ut stupeat sensus et ora mihi.
 9 Dulce quidem gestus, qui maxima causa fuerunt,
 10 dulcibus ut doleant pectora nostra malis.
 11 Dulcis et hic error, vitam qui reddit amaram,
 12 qui mihi pro dulci tristia melle parat,
 13 ut neque tam dubiam possim depellere sortem
 14 tamque graves fati sustinuisse vices.
 15 Sic igitur dulci pereant mea membra veneno,
 16 convenit, haec dulci sint quia danda neci.
 17 Nam, si causa venit suavis morientibus ulla,
 18 est opus, ut certe sit mihi dulce mori.

AD PETRUM CAMPAGNUM

E1_19 v.1 Lisia si cupido tibi nunc ita pulchra videtur,
 2 ut tibi sit visum pulchrius esse nihil,
 3 te curare decet, cuncti mirentur et ut te
 4 urbe tua videant doctius esse nihil.
 5 Quod modo si facies, veluti cupis, inde futurum
 6 polliceor, verbis tu, Petre, crede meis,
 7 ut, quantum Gallo convenit pulchra Lycoris,
 8 conveniat curae Lisia pulchra tuae.

IN CARMEN PETRARCAE AD IOHANNEM CAVALCANTEM

E1_20 v.1 Permixture gemmis aurum nitidisque lapillis
 2 canaque Puniceis lilia mixta rosis,
 3 qualia deberet squalentia reddere bruma
 4 arenti siccans florea rura gelu,
 5 sunt mihi, sunt duri toto nunc corpore sentes,
 6 qui pectus figunt, ilia quique graves,
 7 in lacrimis igitur vivam, brevioris et aevi,
 8 maximus interimit nam breve quisque dolor.
 9 Sed tamen incuso speculum crudele misello,
 10 cujus imaginibus facta superba venis.
 11 Hoc jussit dominum verbis imponere finem,
 12 dum supplex pro me funderet ille preces,
 13 qui tacuit, postquam te nil aliunde petentem
 14 contentam propriis conspicit esse bonis.
 15 Hoc imis positus Lethaei fecerat oris,
 16 merserat et tardis navita tristis aquis,
 17 ex quo principium longi fluit usque doloris,
 18 nascitur et mortis causa nefanda meae.

AD LAURENTIUM STROZAM DE MARIETTAE SORORIS LAUDIBUS

E1_21 v.1 Huc, precor, huc venias nitidis, intonse capillis,
 2 huc, age, virgineas pectine finge comas,

3 Pallantis canitur Strozae dum candida proles,
 4 huc ades aurata, pulcher Apollo, lyra !
 5 Non minor hic labor est, quam si tua facta referrem,
 6 niterer aut laudes enumerare tuas.
 7 Namque ita formosos fulget Laurentius inter
 8 editus in Stroza nobilitate puer,
 9 ut tibi persimilis facie videatur et ore,
 10 dignus ut aethereos, ductitet unus equos.
 11 Nam, tibi si flavi pendent a fronte capilli,
 12 si premit auratas laurus amata comas,
 13 hic pariter niveos enutrit vertice crines,
 14 mox premet auricomum fronde virente caput.
 15 Si mulcet cithara Phoebus quaecumque canora
 16 producens numeris quaeque creanda suis,
 17 te quoque fama volat, Laurenti edocte, canendis
 18 versibus Aonios tot didicisse modos,
 19 ut possis, veniet cum mox tibi saevior aetas,
 20 flectere vel numeris corda superba tuis.
 21 Macte, puer, virtute tua, sic ibis ad astra,
 22 sic puer illustres exsuperabis avos.
 23 Nam si divino non es de semine natus
 24 neve potes patrem sorte referre Jovem,
 25 at possis geminos etiam memorare parentes,
 26 aequent ut magnos nobilitate viros.
 27 Inde nepos cum sis equitis Pallantis avitae,
 28 nil est, quo sorti praeposuisse velis.
 29 Fac tamen, haec desint ; felix virtute sororis
 30 et felix forma tu potes esse tuae.
 31 Ah, quotiens vidi, peteret cum templa deorum
 32 inter matronas casta puella pias,
 33 viseret ut cupide populum concurrere Tuscum,
 34 undique per stratas dum ruit ille vias.
 35 Et vidi egregia te tantum, Strozia, forma
 36 divina patrias sorte praeire nurus,
 37 Idalias quantum praestat Venus aurea matres
 38 aut nymphas quantum Cynthia pulchra suas.
 39 Te quoque praecedens sese tulit ante Cupido
 40 telaque nunc torquens nunc quatiensque faces.
 41 Inde quot in miseros, heu, spicula jecit amantes,
 42 dum loca cuncta jubet, diva, patere tibi,
 43 dum facit, ut plebs ipsa frequens tibi cedat eunti,
 44 dum populi cuneos dividit ille graves ?
 45 Illinc longa mora est, juvenes quot fecit amare,
 46 dicere, quot senibus vulnera cruda dedit.
 47 Hunc rapit auratus pendens a fronte capillus
 48 et quas innodat candida victa comas.
 49 Hic stupet ardentis nimis admiratus ocellos,
 50 qui possint geminos vincere Luciferos.
 51 Candidulas videt ille genas rapiturque videndo
 52 datque Cupidineo colla premenda jugo.
 53 Inde vir est si quis, dentes qui spectet eburnos,
 54 miratur, lapides ut superent Parios,
 55 sic Florentini pariter juvenesque senesque
 56 laudibus invigilant, Strozia pulchra, tuis
 57 neve tuam tantum mirantur, candida, formam,
 58 illa satis quamvis causa furoris erat,

59 quam mores castos laudant vitamque pudicam,
 60 qua nuribus Tuscis tendis in astra prior.
 61 Jure quidem, nam tu superam, Marietta, Dianam
 62 moribus et forma sola referre potes,
 63 nunc velut ipse potest imitatus numina Phoebi
 64 frater Apollineum fronte referre decus.
 65 Ite igitur tantis insignes laudibus ambo,
 66 pergite, divinas sumat uterque vices,
 67 ut, Titan veluti splendens, velut aurea Phoebe
 68 stelliferi superant caetera signa poli,
 69 vos ita mortales reliquos superetis honore,
 70 Sitis et ut Strozae lumina bina domus.

AD SE IPSUM

E1_22 v.1 Non sic errore exacto gavisus Ulixes,
 2 vidit ut optatae moenia Dulichiae,
 3 nec sic Aeneas portus intrasse quietos
 4 per mare, qua Tusci Thybridis unda fluit,
 5 nec sic est Theseus monstro laetatus abacto,
 6 Icareo caecos vicit ut arte dolos,
 7 nec sic Bellerophon diram domuisse Chimaeram
 8 talia victrici gaudia mente tulit,
 9 qualia nunc capio, tristi quod amore solutum
 10 me modo libertas in sua jura tenet.
 11 Quam grave servitium dominae fuit, improbus ex quo
 12 me miserum saeva cuspide fecit Amor.
 13 Ex illo placida caruit mea vita quiete
 14 tempore, dum Furiis errat abacta malis.
 15 Nunc me sive deus voluit finire labores
 16 atque jugum longo demere servitio
 17 seu modo fata suum vertunt mutata tenorem,
 18 impediunt collum vincula nulla meum.
 19 Non erit imperium dominae mihi triste verendum,
 20 non erit illa mihi saepe verenda minax,
 21 amplius illa mihi leges nec ponet amaras,
 22 amplius in nostrum nec ruet illa caput.
 23 Ergo duplex afflat me nunc sequiturque voluptas
 24 binaque sunt animo gaudia parta meo,
 25 tum quia sim factus divino numine liber,
 26 qui modo servili condicione fui,
 27 tum quia Castalias liceat mihi visere nymphas,
 28 securo Mysis invigilare piis,
 29 quarum praesidio tectus, dum vita manebit,
 30 non linquam sacras sedulus usque fores,
 31 ne mihi si vager ulterius, vim rursus inermi
 32 inserat, heu, nimium saevus et asper Amor.

AD MUSAS

E1_23 v.1 Pergite, Pierides, vestris stipatus ab armis
 2 en Amor en victas porriget ipse manus

3 nec poterit castas mollis tolerare phalanges,
 4 tam tenerum vincent signa pudica duces.
 5 Nam modo, Castalias fugerem cum liber in oras,
 6 dempsissem collo cum fera vincla meo
 7 atque huc se ferret subito deus aliger, ut me
 8 cogeret invitum castra nefanda sequi,
 9 cuspidibus geminis quamvis armatus inermes
 10 non tulit Aonias ille videre deas.
 11 Namque, ubi conspexit nivea cum veste Camenas
 12 ducere laurigeros per juga summa choros,
 13 compressit primo gressum, tremefactus at inde
 14 non puduit turpi vertere terga fugae.
 15 Hostem vos igitur saevum modo tollite, Musae,
 16 dum licet atque metu turpiter arma cadunt.
 17 Dumque alae cecidere deo dumque improbus arcum
 18 deserit et nullas dum tenet ille faces.
 19 En agedum, facilem palmam nunc fortibus armis
 20 ferte piis manibus, parta tropaea, domum.
 21 Ah, quos ille rapax Nysae de vertice, cum jam
 22 inciperent docta jungere verba chely,
 23 et quos nascentes posses jam nosse poetas,
 24 improbus abduxit in sua regna puer !
 25 At, meritas, video, poenas dabis, improbe, nec te
 26 defendent tenera spicula jacta manu.
 27 Quid tibi nunc prodest mortalia corda, quid altos
 28 caelicolas facibus corripuisse tuis ?
 29 Ecce venis gravibus tractus per colla catenis
 30 et sequeris magni signa superba ducis.
 31 Te modo, qui sacro modularis carmina plectro,
 32 vulneris illati nunc meminisse decet,
 33 ut, cum de victo sententia tristis habetur,
 34 damnet eum verbis quaeque Camena suis.

AD ALBAM

E1_24 v.1 Liber eram et tristes meditabar ponere curas,
 2 hactenus intulerat quas mihi saevus Amor
 3 invitum rapiens sic me, velut ante Cupido,
 4 in sua cum jussit castra redire gravis.
 5 Quid me, dire, tuas totiens sentire sagittas,
 6 quid cupis ignitas fervere in ossa faces ?
 7 Nonne satis fuerat, dum me mea pertulit aetas,
 8 saeve Cupido, tuas saepe tulisse minas ?
 9 Dum puer exstiteram, nusquam tua signa reliqui
 10 saucius inde miser vulnere saepe gravi.
 11 Si quis nosse velit, videat, non una cicatrix
 12 cuspidibus signat pectora nostra tuis.
 13 In me quid rursus ruis, improbe ? Quae tibi, dum me
 14 sic rapis immeritum, gloria tanta venit ?
 15 Intactos potes hoc melius tentare veneno ;
 16 hinc tibi magnificus, dive, triumphus erit.
 17 De me nullus honos veniet, si vincere tentas,
 18 qui tibi jam totiens praeda petita fui.
 19 Hei mihi, quid prosunt Musae ? Quid noster Apollo ?

20 Quid juvat aut sanctos concinuisse modos,
 21 si gravibus rapior sic nunc ego vinctus aenis
 22 de sacro Phoebi Pieridumque sinu ?
 23 Quid tantum de me licuit tibi, saeve Cupido ?
 24 Musarum vates, non tua praeda sumus.
 25 Sic fons Castalius, sic me Parnasia rupes
 26 non tegit. Heu, superas nil facit ille deas.
 27 At, si Pierides non me defendere possunt
 28 nec modo me Cirrhae protegit altus apex,
 29 aeternum cogar durae servire puellae,
 30 cogar et in tristi vivere maestitia.
 31 Ergo, si servus tibi sum miser usque futurus,
 32 vita nec, heu, melior condiciove manet,
 33 mitior aut saltem fias, te, diva, precamur,
 34 fiat et ut levius tam grave servitium.
 35 Te rogo, ne saevi tantum neu temne dolentem
 36 neve preces ride, cara puella, meas,
 37 sed, quaecumque tibi dicemus carmina voce,
 38 accipias placidis auribus illa, velim.
 39 Munera nec spernas, licet haec sint parva, rogamus,
 40 tradita, sed, qua sunt, hac, tibi, mente cape.
 41 Aspera sis reliquis, tantum mihi blandior uni.
 42 Alba, nec alterius, nostra sed esse velis.
 43 Nam, si saeva fores nimium, si rursus, ut ante,
 44 in nostrum rueres facta proterva caput,
 45 non tanto possem fessus durare labori,
 46 sed miser ante diem mortuus, heu, caderem.
 47 At tibi nostra tamen mors haec non esset honori,
 48 ut puto, perpetuae sed foret invidiae,
 49 cum te clamarent pueri juvenesque senesque
 50 omnibus in terris durius esse nihil,
 51 quod, me tam fidum totiens dum spernis amantem,
 52 funeris extiteris causa nefanda mei.

AD ALBAM

E1_25 v.1 Mitior interdum tandem mea facta puella
 2 duritiem didicit ponere victa suam.
 3 Nec frustra innumeras jactavi saepe querelas :
 4 flectitur en precibus, Alba benigna, meis.
 5 Jamque Cupidineas coepit sentire sagittas ;
 6 jam sibi noster Amor mollia corda facit.
 7 Hinc est, quod tremulas Veneris petit illa choreas
 8 atque cupit teneras implicuisse manus.
 9 Hinc nec inornatos patitur pendere capillos,
 10 hinc pullam gestit candida ferre togam.
 11 Saepius hinc nobis, cum se ferat illa videndam,
 12 sunt data luminibus visa jocosa meis.
 13 Sed nondum mihi sidereos advertit ocellos.
 14 Aspice, si sapiat nostra puella satis.
 15 Nam, cum durus Amor jam torreat ossa, veretur,
 16 ne nimis ardentes suggerat ipsa faces.
 17 At, quanto magis illa mihi contraxit habenas,
 18 durius hoc nobis imperat asper Amor.

19 Nam, dum, quae rutilos superant Hyperionis ortus,
 20 lumina fixa solo, casta puella, geres,
 21 dum sic purpureum suffuderis ore pudorem,
 22 grandior hinc nostri causa furoris eris.

AD BRACCIUM MARTELLUM

E1_26 v.1 Quid, Bracci, totiens graviter me impellere tentas,
 2 ut scribam laeto carmina laeta pede ?
 3 Desine me tantum monitis urgere severis,
 4 desine me verbis cogere, amate, tuis.
 5 Laetos laeta decent, me carae fata puellae
 6 aeterna cogunt vivere maestitia.
 7 Nunc elegi, heu, nimium nostris sunt fletibus apti,
 8 nunc dolor inde gravis flebile carmen amat.
 9 An ego non miseris obtundam cuncta querelis,
 10 an mihi non lacrimae fluminis instar eant,
 11 cum quae sola mihi tantum dilecta fuisset,
 12 unica nec quantum pignora mater amat ?
 13 Me miserum ante diem fato praerepta nefando
 14 liquerit in tantis Alba pudica malis.
 15 Sic, ubi mors nitidos exstinxit tristis ocellos,
 16 luce magis solis qui nituere mihi,
 17 perpetuis lacrimans versabor, amice, tenebris
 18 et miser in luctu tempora longa teram,
 19 ut, Phaethontiadum fuerit quae fata sororum,
 20 dum fratrem lugent nocte dieque pium,
 21 nunc eadem timeam nimium crudelia nobis,
 22 umbris dum dominae mittimus inferias,
 23 ast, hunc si quando possim sedare dolorem
 24 aut aliquem lacrimis imposuisse modum,
 25 tunc ego non dubitem, quod vis, Martelle, quod urges,
 26 ludere jam totiens vota petita tibi.
 27 Nanque canam, placidum sic sis habiturus amorem,
 28 annuat optatis sic Cytherea tuis,
 29 ut Florentinas praestet candore puellas,
 30 quae sola ingenium est digna subire tuum,
 31 nec tantum tulerit quas nostri temporis aetas,
 32 sed facie priscas vincat ut illa nurus.
 33 Ausim quin etiam formis praeferre dearum,
 34 vidit in Idaea quas male valle Paris,
 35 nam, si visa foret superis haec mixta figuris,
 36 cum grave iudicium de tribus ille tulit,
 37 diceret hanc divas forma vicisse supremas,
 38 diceret et Veneri : vinceris, alma Venus.
 39 Aequo sic animo praeferri passa fuisset
 40 iudicio cedens hanc dea quaeque sibi.
 41 Ex quo non ira in spretas cecidisset acerba,
 42 iudice nec Phrygio numina laesa forent
 43 nec patriae turpis gravius nocuisset adulter,
 44 per mare dum munus exitiale petit,
 45 non Helene Paridi nimium placuisset iniquo,
 46 dum jus hospitii frangeret ille sacri,
 47 nec Juno in Teucros movisset bella Pelasgum,

48 sed staret Priami regia celsa senis,
 49 Hecuba nec miserae praeberet tristia vitae
 50 exempla in rabido facta dolore canis.
 51 Sic odio dignus quanto fuit ante malorum
 52 tam gravium Teucris causa nefanda Paris,
 53 egregiae tantum laudis Marietta tulisset
 54 non belli, at pacis causa futura bonae.

EULOGIUM IN ALBAM MORIENTEM

E1_27 v.1 Vos igitur mortis causas praebetis acerbae,
 2 estis et exitio, rura molesta, gravi.
 3 Non sic vos curvo coluit Saturnus aratro
 4 primus et in sterilem semina jecit humum,
 5 ut miseros homines fato raperetis iniquo,
 6 viveret at vestris ut bene quisque bonis.
 7 Vos modo tam saeva rapitis mihi morte puellam,
 8 dimidium vitae quae fuit una meae.
 9 Nam, dum rura colit, prima est abrepta juventa,
 10 dum ruit in tenerum trabs inimica caput.
 11 Quis labor, heu, fuerat, fugeret dum cara puella,
 12 labentem murum sustinuisse, Lares ?
 13 Quae vobis teneris hanc sic rapuisse sub annis,
 14 proh superi, ante diem gloria tanta venit ?
 15 Alba, quid optatam vocitas, heu, saepe parentem,
 16 niteris aut verbis flectere fata piis ?
 17 Desine, non meritis Parcae precibusque moventur,
 18 sed legem servant numina saeva gravem.
 19 Nam, dum forte cupis nimia pietate puellum
 20 pellere ab extremis, Alba benigna, malis
 21 occidis infelix fato moritura severo,
 22 dum cadit in tenerum dira ruina caput.
 23 Heu, quis tunc matri cernenti talia sensus,
 24 qualis in exanguis corpore vita fuit.
 25 Candida cum natae morientia viderat ora,
 26 ferre nec extremo tempore posset opem.
 27 Et, nisi quod subito stupuit devicta dolore
 28 in medio linquens languida membra solo,
 29 non potuit tanto cernens superesse dolori,
 30 sed fuit in natae morte casura parens.
 31 Olim vos fateor, saevissima numina, Parcae,
 32 formas odio corripuisse gravi,
 33 sed, quae majori tandem vos crimine damnet,
 34 mortua jam pridem nulla puella fuit.
 35 Exstitit haec nymphis quanto formosior una,
 36 Etruscus nitidis quas lavat Arnus aquis,
 37 invidia tanto graviori vestra ferentur
 38 in dominae exitium vulnera facta meae.
 39 Si neque vos pietas movit neque casta puellae,
 40 vita nec in turpi crimine facta rea,
 41 debuit at formae saltem movisse nitentis
 42 gratia, cessisset cui Cytherea libens.
 43 Lumina, credo equidem, potuissent splendida silvis
 44 vel mediis rabidas perdomuisse feras ;

45 purpureus poterat lapides pervincere duros
 46 candori nulla mixtus ab arte color.
 47 Heu, quid non talis movissent ora puellae
 48 collaque brumali candidiora nive ?
 49 Vos lapides duro superatis pectore, Parcae,
 50 durius aut si quid gignere terra potest,
 51 hanc quia vos saeva rapuistis morte puellam,
 52 qua nusquam vita dignior ulla fuit,
 53 in qua consumpsit tantum natura laborem,
 54 ut mira summum fingeret arte decus,
 55 ut, nisi quis casus nimis hanc rapuisset acerbam,
 56 frangeret aut plenas Parca maligna colos,
 57 vixisset, donec polus aurea sidera pascet,
 58 ardentem donec sol agitabit equos.
 59 Testis erit corpus vita exhalante relictum
 60 inficiens nulla candida membra nota.
 61 Nona dies aderat crudeli funere rapta,
 62 cum jacuit gelido cara puella toro,
 63 cum venit absentis miseram ad conjugis aures
 64 uxorem fato succubuisse gravi.
 65 Ut rediit tandem rumore accitus amaro,
 66 sensit et in tristi condita busta solo,
 67 arserat impatiens uxoris membra pudicae
 68 visendi subito, qualiacumque forent.
 69 Instabant cuncti graviter, ne vellet, amici,
 70 flaccida jam longa membra videre mora ;
 71 attamen e nigro promatur ut illa sepulchro,
 72 vicerunt miseri vota dolenda viri.
 73 Ergo, ubi dimotus, qui cygnea colla tegebat,
 74 atque palam gelidus fecerat illa lapis,
 75 qualia viventis patuerunt ora puellae
 76 candida nec turpi commaculata situ,
 77 ut, quisquis roseae longa post morte puellae
 78 viderit a nullo corpora laesa rogo,
 79 dixerit, heu, miserans : durabunt talia semper
 80 membra nec a longa conficienda die.
 81 Quo magis hanc doleo crudeli funere raptam
 82 sic, Venus, ante diem te potuisse pati ;
 83 nam, velut illa tuae fuerat par forma figurae,
 84 illa quidem meritis maxima forma tuis,
 85 sic decuit longum servari semper in aevum,
 86 ne fieret saevae praeda cruenta neci.
 87 An quoque te livor carpit, Venus aurea, divam
 88 et premit invidia pectora sancta gravi ?
 89 Sic est, heu, carae nocuit pia forma puellae,
 90 invidia superas nec caruisse deas.

AD ANNALENAM FEMINAM CASTISSIMAM CARMEN IN ELEGIAM SUBSEQUENTEM

E1_28 v.1 Surge, liber, nigram tristis nunc indue vestem,
 2 namque color lacrimis convenit ille tuis.
 3 Vade, dolor si te jam nunc sinat ire nefandus,
 4 quem capis, atque Annae casta sacella pete.
 5 Tu tamen hic dubius ne sis aut inscius erres,

6 huc iter ista tibi signa notanda dabunt.
7 Invenies pontem, qui tertius imminet undis,
8 quas Arnus placidis in mare volvit aquis.
9 Quae surgunt Fesulis post haec suffulta columnis,
10 candida templa petes spirituamque domum.
11 Hunc a fronte locum, quo mitteris, inde videbis,
12 est modo qui gradibus meta futura tuis.
13 Veneris huc postquam, primum prece numen adora,
14 quod sibi praecipuum casta sacella colunt.
15 Hinc ubi conversus pulsaveris ostia solers,
16 quae tibi prima domus interioris erunt,
17 ostia pulsanti custos reserabit amicus,
18 namque patet castis protinus ille locus.
19 Atria jam subiens cernes loca digna videri
20 plurima, te quorum non remoretur amor,
21 quo minus Annalenam, liber, hanc, maestissime, visas,
22 quae gravis accessus est tibi causa tui.
23 Vestales quamquam spectabis in ordine castas
24 fundentes sacras in sua vota preces,
25 invenias licet ipse locum, qua parte fuisset
26 haec tibi, quae lacrimas suggeret usque graves,
27 sed puto, non facies, nam sunt graviora, fatemur,
28 haec praecepta, damus quae tibi, parve liber.
29 Te nihil, heu, poterit, video, retinere ruentem,
30 quo minus hunc adeas inspiciasve locum,
31 quo minus haec miseris implens loca questibus amens
32 effundas querulis verba dolenda modis,
33 parcius ista tamen linguis quia forte favendum
34 est, ibi, tu facies parcius ista tamen.
35 Cum dederis lacrimas nullis clamoribus actas,
36 implerit tacitus cum tibi corda dolor,
37 Annalenam properans adeas dominamque salutes,
38 si dare, qua careas, maeste, salute, queas.
39 Hanc ubi convenies sacrata in sede locatam,
40 quae tibi divini numinis instar erit,
41 dic, quo consilio, quibus aut rationibus actus
42 viseris hanc vel sit quae tibi causa viae.
43 Dic, age, sed vultu, qualem decet illius esse,
44 qui miser in lacrimis tempora longa terat.
45 Dic, liber, Albieram sic te doluisse cadentem,
46 dum ruit, heu, fatis rapta puella malis,
47 ut nihil acciderit quondam tibi tristius usquam
48 nec sit, quod gravius pertimuisse queas,
49 ut, Phaethontiadum fuerint quae dura sororum,
50 haec eadem possis fata timere, liber.
51 Cum tamen haec ita sint, non est minor ille, supremum
52 sit quamvis, sapiens quem capit Anna, dolor.
53 Dicitur haec etiam lacrimas fudisse pudicas
54 Albitiae fato virginis acta gravi.
55 Nec mirum, sic Anna piam dilexit alumnam,
56 pignora sola velut Ansia mater amat.
57 Hanc ubi sis igitur sacro veneratus honore,
58 insuper haec illi pauca, sed apta refer :
59 non ego te, mater, jubeo deponere curas,
60 quas tam legitimo victa dolore geris,
61 haec tantum facienda putes nunc, Anna, rogabo,

62 quae facienda tamen sunt quoque visa mihi,
 63 ut tantum spatii tribuamus uterque dolori
 64 et tantus nostris sit modus ut lacrimis,
 65 illius ut memores solitum servemus amorem,
 66 hanc ut uterque prius, nunc et uterque colat.
 67 Tu precibus sacrum castis augebis honorem,
 68 est quem pro meritis nuper adeptus suis,
 69 ast ego, quae totum fuerint celebranda per orbem,
 70 illius in nomen carmina sancta canam.
 71 Sic ea te superis melior duce fiet in oris,
 72 vivet et hic numeris aurea facta meis.

EULOGIUM IN ALBIERAM ALBITIAM MORIENTEM
 AD SIGISMUNDUM STUPHAM EIUS SPONSUM

E1_29 v.1 Huc, quaecumque tenes Arni vada fluminis aut quae
 2 incolis Etruscas, nympha pudica, domos
 3 et quaecumque piae mores imitata Dianae
 4 prosequeris castos per juga summa choros,
 5 huc, precor, ut venias pectus percussa decorum
 6 et manibus maestus dilaniatus comas.
 7 Namque Fluentinis formosior una puellis
 8 occidit, Albitiae fama decusque domus.
 9 Occidit Albierae fato pia forma nefando,
 10 cura patri misero, cura dolenda viro.
 11 Nec fuit indignum, saevissima numina, Parcae,
 12 illius, heu, plenas sic lacerasse colos.
 13 Vix haec infelix vitae tria lustra peregit,
 14 cum cecidit saevae facta rapina neci.
 15 Profuit Albitiae nil optima forma puellae,
 16 qua poterat superas urere pulchra deas.
 17 Ah, quotiens dolitura nefas Venus aurea dixit :
 18 Illa Cupidinibus altera mater erat.
 19 Quid juvat ingenium, variis quid lingua figuris ?
 20 Pallada quid prodest mille referre modis ?
 21 Quidve pudicitiam penitus servasse ? Quid aureis
 22 moribus Etruscas exsuperasse nurus ?
 23 Optima quaeque rapit tollens tria Cerberus ora,
 24 deterius numeris praevalet omne suis.
 25 Flos erat, ipsa cadit moriturque Polyxena virgo
 26 iam sene tam miserum matre vidente nefas,
 27 interpres superum cecidit Cassandra deorum,
 28 Hecuba delirans inde superstes erat.
 29 Quid referam matris pro te, quid vota mariti,
 30 plura licet fuerint, nil valuisse tamen.
 31 Atra dies aderat vitae tibi terminus actae
 32 fortibus illa quidem saepe tremenda viris,
 33 jam stabat vacuaque colo dea de tribus una,
 34 ut secet auratas livida Parca comas,
 35 cum solata virum, cum tu solata parentem
 36 in trepidis loqueris talia verba modis :
 37 Sancte, quid, heu, conjunx, lacrimas ita fundis acerbis,
 38 quid pater, ingeminans verba dolenda refers ?
 39 Tristia quae vitae dirumpit stamina, Clotho

40 non audit miseris invidiosa preces.
 41 Illa proterva magis, semper magis improba saevit,
 42 quo magis est meritis exagitata piis,
 43 neve, quod illa manus mihi nunc inferre moratur,
 44 id facit a verbis Parca retenta bonis.
 45 Sed, quia Saturni superis exspectat ab oris
 46 improba de nobis tristia signa dari,
 47 quae simul accipiet, non me remorabitur hora,
 48 lurida sed nigras inferet illa manus.
 49 Non genus Albitium, talis neque gratia formae,
 50 spectatis qualem, proderit ulla mihi.
 51 Non decus, heu, famae, non vita, pudica nec aetas
 52 me queat e nigris eripuisse rogis.
 53 Nil, Sismunde, tibi fuerim, quod sponsa juvabit ;
 54 me tua defendet mutua cura nihil.
 55 Nil prodesse queat cari mihi cura parentis,
 56 is licet assiduo corda dolore premat.
 57 Proderit haud populus faciens mihi vota benignus,
 58 vota procellosis illa ferenda Notis.
 59 Et calcanda semel cunctis via mortis acerbae,
 60 omnibus atra semel Styx adeunda palus.
 61 Discite, qui statis juvenes teneraeque puellae,
 62 terrenis solidum rebus adesse nihil.
 63 Plura locuturae gelidum mors improba pectus
 64 occupat et saevas injicit usque manus.
 65 Illa graves tollens oculos vix pectore ab imo :
 66 O pater, o conjunx, inquit, amate, vale !
 67 Dixerat et fatis tandem confecta malignis
 68 deserit in gelido candida membra toro.
 69 Hic quos clamores dederit pia turba dolentum,
 70 Musa licet faveat, nemo referre queat.
 71 Nam patris ut sileam gemitus sileamve mariti
 72 utque pius lacrimas fudit uterque pius.
 73 Astabant matres lecto tristesque puellae,
 74 copia carminibus non referenda meis.
 75 Quaelibet ac miseris tundentes pectora palmis
 76 figebant gelidis oscula maesta genis.
 77 Tractabant aliae niveum de vertice crinem,
 78 posset Apollineas qui superare comas.
 79 Atque aliqua ex illis dixit : Fera Parca, supremas
 80 jam potese medio tollere acerba deas.
 81 Jam potes in superos tua jura tenere beatos,
 82 si cecidit manibus sic dea tanta tuis.
 83 Nam, velut haec fuerat formosior una deabus,
 84 credideram, penitus ne moritura foret.
 85 Haec cum nympha tibi non exaudita referret,
 86 in nemus Elysium candida vertis iter.
 87 Huc te mortales nullae comitantur euntem,
 88 sed quibus in superas sunt loca certa domos.
 89 Relligio, Pietas te sunt Charitesque secutae,
 90 te Decus ingenuum purpureusque Pudor.
 91 Quid memorem sanctamque Fidem caramve sororem,
 92 Icaream lances quae tenet arte pares ?
 93 Teque Pudicitiae decor aureus, aurea summae
 94 forma Venustatis rite secuta fuit.
 95 His comes irriguos fontes et amoena vireta

96 deveniens nuribus prata tenenda piis,
 97 per Tiberim Romae matrem quae sola deorum
 98 traxerat, occurret Claudia prisca tibi.
 99 Illa manu capiens te per nemus ire docebit
 100 erudiens cultus casta puella pios.
 101 Hic exspectabis fidum dea facta maritum,
 102 mortales donec deserat ille vices,
 103 est ubi tam tristi fatorum sorte negatum,
 104 dum superes, tecum vivat ut ille simul,
 105 sitis ut hic junctis animis et mente futuri,
 106 dum sol occiduas ingredietur aquas.

ALLOQUITUR SUAM MUSAM ATQUE HORTATUR, UT, QUEMADMODUM PRIMA DOLUIT,
SIC ULTIMA DOLOREM PROSEQUATUR

E1_30 v.1 Prima velut lacrimas statuisti fundere primas
 2 Albitiae fato virginis acta gravi,
 3 sic precor, ut posthac longum, mea Musa, dolorem,
 4 quem modo coepisti, continuare velis.
 5 Carmen ut ad maestum quosdam movisse videris,
 6 sic reliquos tristi fronte movere queas.

EPITAPHIUM ALBIERAE ALBITIAE

E1_31 v.1 Quid juvat Albieram ingenium, quid forma, quid aetas,
 2 quid te nobilitas Albitiumque decus,
 3 quid te, quod juveni primati sponsa fuisses,
 4 quidve Pudicitiae cuncta dedisse piae ?
 5 Ecce jaces, subito truncant dum fila Sorores,
 6 deliciae patris deliciaeque viri.

ALIUD IN EANDEM

E1_32 v.1 Care, quid, heu, conjunx, lacrimas ita volvis inanes ?
 2 Nil juvat, heu, fuerim sponsa quod ante tibi,
 3 nil genus Albitium, nil, heu, mihi vita pudica,
 4 nil valet in mortem forma suprema mihi.
 5 Quod tamen Albierae rapitur mihi fraude maligna,
 6 viventi pensent hoc tibi fata. Vale.

DISTICHON IN ALBIERAM EANDEM

E1_33 v.1 Conjuge quid rapta lachrimas, Sismunde, pudicas
 2 fundis ? Sum vulgo mortua, vivo tibi.

ALIUD

E1_34 v.1 Albierae fato jacet hic pia forma severo,
2 ante diem misero rapta puella viro.

ALIUD

E1_35 v.1 Mortua sis reliquis quamvis, sanctissima conjunx,
2 aeternum vives tu tamen una mihi.

ALIUD

E1_36 v.1 Albierae nil triste tulit mihi mortis imago,
2 vir, me sola tui cura molesta premit.

ALIUD

E1_37 v.1 Conditur Albierae decus hic et forma puellae,
2 maxima cura viri, maxima cura patris.

ALIUD

E1_38 v.1 Ne, pater, ulla mei quoquam tibi cura recedat.
2 Mortua quis putet hoc ? Nunc tibi vivo magis.

TETRASTICHON IN EANDEM

E1_39 v.1 Pone modum lacrimis, Stygias nam busta tenebras
2 cum semel intrarunt, non revocare datur.
3 Nam tua, mi genitor, satis haec mihi cura fuisset,
4 tam cito ne rapiar, si modo fata sinant.

ALIUD

E1_40 v.1 Proh dolor, Albieram sic te fata impia tangunt ?
2 Ausa nefas tantum sic rapit atra dies.
3 Credideram, veluti formosior una deabus
4 protinus extiteras, ne moritura fores.

ALIUD

E1_41 v.1 Si formosa decens, si sum tibi visa pudica,
2 si tibi, dum vixi, maxima cura fui,
3 Albierae subeat cum nunc pars optima caelum,
4 me mage, quo melior sum, vir, amare velis.

LIBER II

E2_1 v.1 Nomina te quamvis defendere posse videntur,
 2 quae veniunt numeris commemoranda tuis,
 3 a te principibus quae sunt inscripta canendis
 4 edita per titulos, parve libelle, suos,
 5 non tamen illa diu te, nunc mihi crede monenti,
 6 mortis ab extrema pallere sorte queant.
 7 Nam, cum nec Musae nec te tueatur Apollo
 8 nec tua sint cedro carmina digna legi,
 9 illa cadent turpi tandem vitiata senecta,
 10 vestiet aut illis pharmacopola piper.
 11 Tu, nisi confugias Medicum bene cautus in arces,
 12 est ubi certa salus praesidiumque bonis,
 13 huc igitur securus abi, securus ut hinc tu
 14 audaces spernas in tua terga manus,
 15 nam, si, qui Lydas illinc, Laurentius, urbes
 16 temperat et Tusci frena leonis habet,
 17 te, liber, ingenti Medicum dignatus honore
 18 hospitio dignum censeat ille suo,
 19 per tibi Tyrrhenas urbes volitare licebit.
 20 Quo libet, et nullas extimuisse minas.
 21 At, tua si Medices doctus leviora putabit
 22 carmina nec numeris emodulata bonis,
 23 intrabis solitas latitans, heu, sprete, latebras,
 24 illudat misero ne tibi vulgus iners.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E2_2 v.1 Forsitan inquiras, cur haec tibi carmina mittam,
 2 quae fuerint aliis edita nominibus.
 3 Cum tibi debuerim potius tua mittere facta,
 4 Laurenti, numeris emodulata suis,
 5 hac ego praecipue moveor ratione, quod illa
 6 non mihi sunt titulis visa aliena tuis,
 7 ad te non tantum quoniam spectare videntur,
 8 quae tua sunt gravibus facta canenda modis,
 9 sed quoque, si qua prius nobis memorentur, ut haec sit
 10 aptior in numeros nostra Camena tuos.
 11 Hinc igitur, Medices, cum jam tua dicere facta
 12 aggrederer levibus non referenda sonis,
 13 sum tamen haud numeris prius haec attingere nostris
 14 ausus et in nostros illa referre modos.
 15 Quam tibi praeludens regum memorarit honores

16 Musa per illustres currere docta viros.
 17 Ergo, ne tales dubita legisse libellos,
 18 hi quia sunt titulis praevia turba tuis,
 19 in quibus aspicias, quanti tua maxima facta
 20 et quibus illa viris anteferenda putem,
 21 cum tibi non vulgus, - quid enim tibi convenit ille ? -
 22 Cum tibi non humili condicione viri,
 23 sed tibi pontifices summi regesque ducesque
 24 praeludant numeris carmina prima suis.

AD AENEAM PIUM PONTIFICEM MAXIMUM

E2_3 v.1 Si Pius Aeneas Phoebi deductus in antrum
 2 laurigeras merito finxerat inde comas,
 3 te rogo, dum canimus, nemoris regina beati,
 4 tam gravibus coeptis, Calliopea, fave.
 5 Sed, me si tanto nondum dignaris honore,
 6 necdum Pieridum tangere sacra velis,
 7 attamen id vestro placeat dare, Musa, poetae :
 8 quis negat Aeneae carmina vestra Pio ?
 9 Quem simul ac genuit felix Victoria mater,
 10 ut daret in lucem pignora tanta novam,
 11 tollere vos, Musae, subito statuistis, ut esset,
 12 qui queat Aonios concinuisse modos,
 13 qui queat, id quotiens vati jubeatis, in omnes
 14 carmen Apollinea grande referre lyra.
 15 Nam, foret ingenio ne quis praestantior alter,
 16 illius implestis pectora lacte sacro,
 17 illius in nitida Cirrhaei gurgitis unda
 18 lavistis manibus membra tenella sacris,
 19 nomen et infanti primis posuistis ab annis,
 20 quod dedit et Phrygio Graecia prisca duci.
 21 Felix, o nimium felix, cui candida Musae
 22 libarunt teneris oscula mille genis.
 23 Ast, ubi crescenti venit quoque firmior aetas,
 24 posset ut ingenio plurima nosse gravi,
 25 Orphi Calliope dederat quod mater alumno,
 26 hoc dedit et vati pulcher Apollo Pio.
 27 Namque, ubi te Phoebus juvenem deduxit in antrum,
 28 unde solent vates incaluisse novi,
 29 hausisti tantum Phoebaea ex rupe furoris,
 30 divinus quantum sumpserat ante Maro.
 31 Sic priscos docuit vates quaecumque vetustas,
 32 omnia sunt celeri cognita mente tibi.
 33 Hinc quoque vaticinans, quae mox ventura trahantur,
 34 quam bona te maneant fata tuosque, canis.
 35 Sum pius Aeneas, dixisti saepe, futurus,
 36 sunt Jovis et manibus sceptra gerenda meis.
 37 At tibi tot numeros divino ex ore canenti
 38 ingeminat plausus quaeque Camena suos.
 39 Hinc tibi, qua rigidas possis bene flectere quercus,
 40 donavit doctam Calliopea lyram,
 41 qua nova tam suavi modularis carmina plectro
 42 atque ita divinos concinis ore modos,

43 Orpheos ut matrem dilecti oblivia captent,
 44 soletur tantu cum sua vota tuo.
 45 Haec quoque sic monitis ad te precibusque pudicis
 46 ornandum reliquas impulit una deas,
 47 ut te non aliter, quam si deus alter adesses,
 48 praeficerent sacris, dive poeta, suis.
 49 Nec socium Phoebus te dedignatus honestum est,
 50 sed sibi te firma junxit amicitia.
 51 Ex hac cum dederit pariter te ferre coronam,
 52 qua premit auricomum fronde virente caput,
 53 sumere cum citharam te sit quoque passus eandem,
 54 qua solitus laudes concinuisse patri est,
 55 sic, dum Castalias doctus spatiaris ad undas
 56 dumque frequens lymphis proluis ora sacris,
 57 Juppiter ipse diem ratus est venisse, nitentis
 58 quo Pius acciperes sceptrata tenenda poli.
 59 E natis igitur vocat hunc, quem candida Maia
 60 dicitur aethereo progenuisse Jovi,
 61 cui pater ut melius daret haec mandata ferenti
 62 omnipotens, verbis talibus alloquitur :
 63 I celer, i, doctas nostro pete nomine divas,
 64 i memor, i, Musis haec mea dicta refer.
 65 Aeneam dic, nate, dedit cui Phoebus Apollo,
 66 ut lavet Aonio, cum velit, amne caput,
 67 me cupere, ut nostris terrarum temperet orbem
 68 legibus et nostras ut gerat arte vices.
 69 Paruit ille Jovi subito nihil inde moratus,
 70 quo minus inceptum prosequeretur iter.
 71 Ergo citis velox pedibus talaria nectit,
 72 quae celerem faciant aere per liquidum ;
 73 tum capit et virgam in ventos capitique galerum,
 74 solis ut ardores sentiat inde minus.
 75 Jam juga Parnasique tenet cernitque puellas
 76 per nemus umbriferum ludere Pieridas,
 77 inter quas viridi nectens de fronde coronas
 78 dat bene pro meritis Calliopea viris.
 79 Nam tum forte suos umbrosa in valle sedebat
 80 undique collustrans diva benigna choros,
 81 cum deus adveniens, quae sint mandata tonantis,
 82 grandibus explicuit grandia verba sonis :
 83 Me pater omnipotens ad vos me mittit euntem,
 84 Pierides, summi maxima cura patris.
 85 At vos altisoni ne temnite jussa tonantis,
 86 laedant nec mentes sensa paterna pias.
 87 Sic visum est superis, ut, qui juga vestra frequentet,
 88 qui colit umbriferum fronde virente nemus,
 89 si Jovis assumat capiti redimicula mitrae,
 90 si Jovis accipiat sceptrata tenenda manu,
 91 cui velut Aeneas nomen fuit ante, quod unus
 92 laudibus innumeros vicerit ille viros,
 93 sic Pius in cunctis posthac vocitabitur oris,
 94 culta quod huic pietas praecipue fuerit.
 95 Quin dabit et pater, ut lauri diadema virentis
 96 frondibus annexum tempora docta tegat.
 97 Namque suis ita vult sacris adhibere supremis
 98 Juppiter Aeneam saecula futura Pium,

99 servet ut Aonios, quibus hunc donastis, honores,
 100 vos colat altrices semper, ut ante, bonas.
 101 Sic ait. At verbis Aeneam affata benignis
 102 talibus eloquitur Calliopea modis,
 103 audisti, Aeneas, quae sint nova jussa tonantis,
 104 audisti, quo te fata benigna vocent.
 105 I citus, i, summas igitur cape jussus habenas,
 106 i citus, i, supero nunc placiture Jovi.
 107 Sed memor i nostri, nam, ni mea cura fuisset,
 108 ni tibi ni summus noster adesset amor,
 109 non daret, ut regeres totum tibi, Juppiter, orbem,
 110 non daret auspiciis cuncta movenda tuis.
 111 Vix ea finierat, subito cum candida nubes
 112 praeripiens vates occulit una duos
 113 et magnis, quacumque venit, fulgoribus ardens
 114 attrahit accensas per loca cuncta faces.
 115 Post, ubi Romuleas subierunt nubila sedes,
 116 debebant vati quas pia fata Pio,
 117 Juppiter intonuit laevum, quo maxima tellus,
 118 quo media, pisces, contremuistis aqua.
 119 Ast, simul ac tonitrus cecidit fragor ille supremi,
 120 omnibus ac rediit, qui, vigor, ante fuit,
 121 quae, bona, Saturno quondam regnante fuissent,
 122 senserunt Latii saecla redisse patres,
 123 te quali augurio, Romanae conditor urbis,
 124 fulvae nutrierant ubera plena lupae.
 125 Nam, velut expositum nutrix ex Thybridis alvo
 126 sumpserat, innocuum ne gravet unda caput,
 127 sic lupa nunc eadem nutricis nomine laetum
 128 protulit Aeneam Martia lacte suo ;
 129 ut Remus in Latio Romanam condidit urbem,
 130 imperium cujus Thrax subiturus erat,
 131 sic Pius Aeneas Tiberina in sede locatus,
 132 ne modo victa ruas, Martia Roma, <suos>
 133 extremas quoniam Teucros detrudet in oras,
 134 Itala ne subeat tam grave terra jugum.
 135 Mantua sic testis, quo flumine moverit omnes
 136 ad pia pro Christo bella gerenda duces.
 137 Candida cui ternae sic ducant fila sorores
 138 sicque velint terras hunc habitare diu,
 139 ut modo, cum summos Teucra de gente triumphos
 140 in Capitolinam duxerit ille domum,
 141 Orbis et in placida terrarum pace quiescet
 142 et fiet bellis hinc scelerique modus.

AD LUDOVICUM PATRIARCHAM

E2_4 v.1 Nunc mihi, Phoebe, novo jam carmine surgere tempus
 2 jamque gravi faveas, pulcher Apollo, lyra.
 3 Nunc vos, Pierides, vatum tutela piorum,
 4 quas sacra Permessi fluminis unda lavat,
 5 nolitis, quaeso, tantis me linquere coeptis,
 6 amplius aut ulla detinuisse mora,
 7 nam mihi non teneri nunc decantantur amores

8 nec venit in carmen fabula ficta meum,
 9 maxima cum tentem gracili modo ludere versu
 10 facta quidem levibus non referenda modis,
 11 in caelum gradibus, quibus hic ascendit, honestis
 12 a primo primus qui loca prima tenet
 13 utque suam tenera studiis aetate juventam
 14 maluerit sapiens enituisse bonis.
 15 Nam neque consilium levibus consumere tempus
 16 rebus et in ludis consenuisse fuit,
 17 sed bona Aristotelis docti praecepta secutus
 18 moribus imbuerat pectora sancta probis
 19 et, quae Socratici possunt afferre libelli,
 20 ingenio didicit dogmata prisca gravi.
 21 Insuper ambiguus aenigmata solvere doctus
 22 vel summos acri vicerat arte viros.
 23 Quid referam, post haec tali suffultus ut arte
 24 noscendas rerum duxit adire vias ?
 25 Cum norit, quanta caelum ratione movetur,
 26 cur venit in nitidis Lucifer almus equis,
 27 cur sol deficiat, lunae quae causa laborum,
 28 cur variet lumen Cynthia pulchra suum,
 29 unde Notus nigras inducat flamine nubes,
 30 Iris et in pluvias aera vertat aquas,
 31 vere novo potius vireat cur gramen in arvis
 32 curve novas arbor proferat alta comas,
 33 quid rigidis aestu flavescat campus aristis,
 34 Sirius et radiis torreat arva malis,
 35 unde trahit rubrum turgescens uva colorem,
 36 munere quae nobis est data, Bacche, tuo,
 37 frondibus excussis autumnus frigore primo
 38 cur suus arboribus eripiatur honos,
 39 frigidus hibernos cur mittat Juppiter imbres,
 40 quo venit in fluvios fonte perennis aqua,
 41 humanas adeo terrent quae, fulmina, mentes,
 42 cur Jovis e summo vertice torta ruant,
 43 quid rigeat medio concretus in aere nimbus,
 44 unde nives volitant diraque grandis ruit
 45 et quaecumque potens mundo natura creavit,
 46 quorum principium causaque operta latet.
 47 Haec tibi jam dudum, princeps doctissime, summo
 48 ingenio memori mente repostae manent.
 49 Nec te paenituit tantum sumpsisse laborem,
 50 talibus aut studiis invigilasse diu.
 51 Nam tu pontificis felicia tempora nactus,
 52 qualem rara virum saecula ferre solent,
 53 Eugenio summo te praemia digna tulisti ;
 54 ingenti merces aequa labore fuit.
 55 Namque, ubi te vidit divina praeditus arte
 56 viribus ingenii cuncta movere novis,
 57 dat Florentinae pastorem protinus urbi ;
 58 sic capis auspiciis omnia prima bonis.
 59 Mox tamen agnoscens summae virtutis honori
 60 non ea, quae caperes, dona fuisse satis
 61 e sacro tandem te cardinis ordine primum
 62 eligit - ah, meritis praemia quanta tuis -
 63 et simul imperii ducendas tradit habenas,

64 ut celeres flectas, quo libet, acer equos.
65 Hinc tu pace bonus, quid curia celsa beati
66 principis et quantum mens pia tractat opus,
67 solus agis, solum te caetera turba tuetur,
68 pendet ab obsequio curia cuncta tuo.
69 Sic te felicem populi regesque vocabant,
70 qui posses tanto grata referre viro.
71 Et merito ; quis enim Latiis fuit alter in oris,
72 plura domi gereret qui bene, plura foris ?
73 Quae licet, ut fama est, latum vulgata per orbem
74 gesserit Eugenius maxima facta pater,
75 nil sine te tamen est ausus tentare magistro,
76 nil sine te rapidis credere vela Notis.
77 Sic, quia te norat pariter vel pace vel armis
78 egregium, bellis te jubet esse ducem.
79 Tu modo, Calliope, teneri rege vatis habenas,
80 res venit auxilio nunc mihi digna tuo.
81 Piccininus enim cum Lydum forte leonem
82 speraret tacitis fallere posse dolis
83 atque huc innumeras ductasset fraude cohortes,
84 quo Florentinos noverat isse duces,
85 hic prius, ut decuit, precibus, dux magne, pudicis
86 Christiferam vocitas in tua vota deam.
87 Inde, ruens Geticis solet ut Gradivus in arvis,
88 aggredieris signis agmina densa sacris.
89 Coeperat adventu cujus male territus hostis
90 turpiter indignae vertere terga fugae,
91 hostili donec caesorum Anglaria vallis
92 respersam multo sanguine vidit humum.
93 Haec sed quanta tui fuerant monumenta decori ?
94 Sunt majora, quibus tendere in astra juvat.
95 Nam, summus dubio quae quondam tempore pastor
96 perdiderat fatis pascua multa malis,
97 te duce sunt penitus cultori reddita primo
98 et data Piceno pristina jura solo.
99 Omnia sed postquam per te pacata fuerunt
100 grataque Christicolis pax venit orta viris,
101 non dubitas acres Teucrorum visere turmas
102 undisoni subiens saeva pericla maris.
103 Cycladas indomito transisti Marte per aequor
104 notaque fatidico litora sacra deo
105 extremasque tuum nomen penetrarat in oras,
106 omnibus et magni causa timoris erat.
107 Caesareo pridem perculsa ut nomine tellus
108 barbara Romuleas horruit illa rates,
109 sic ducis adventu nimirum territa sacri
110 vectos extimuit per freta longa viros.
111 Barbarus haud solitas ausus conscendere naves,
112 ne fieret summo praeda petita duci,
113 nam, quicumque tuas offendens forte carinas
114 audaci voluit bella ciere manu,
115 aut captus magni fuerat pars justa triumphii
116 aut fuerat Christo victima facta deo.
117 Ast, ubi barbaricas jam cuncta per aequora classes
118 fudisti et longi dempta pericla sali,
119 incolumis Romam divino numine victor

120 vexisti laeta parta tropaea rate.
 121 Sic superes longos antiqui Nestoris annos,
 122 sic dentur vitae candida fila tuae
 123 sicque caput triplici cingat tibi mitra corona,
 124 sic subeas divi limina sacra Petri,
 125 ut nunc Roma virum prisca virtute fideque
 126 consimilem ducibus te videt esse suis.

AD LUDOVICUM EUNDEM

E2_5 v.1 Hujus, Musa, velim, qui cardinis ordine fulget
 2 primus et a primo qui loca prima tenet,
 3 tu modo ne dubites summos intrare penates,
 4 gressibus at properis tecta superba pete.
 5 Denique tu tanti veniens in principis aulam,
 6 ad magnos fueris cum revoluta pedes,
 7 dic, si, quo carum dilexerat ante parentem,
 8 dignetur natum nunc in amore parem,
 9 me fore non alium, melius qui jussa facessat,
 10 qui magis aut illi grata referre velit.

AD NICOLAUM SCARAMPAM

E2_6A v.1 Est locus, haud procul Etrusca qui distat ab urbe,
 2 relligione sacer, quem pia turba colit.
 3 Hic viret horrenti lucus densissimus umbra,
 4 plurima quem circum laurea silva tegit.
 5 In medio tumuli vivo de caespite surgit
 6 Christiferae pendens ara dicata cruci.
 7 Huc ego me meditans, ut fit, cum forte tulissem,
 8 poneret ut curas mens ibi fessa graves,
 9 admonitus specie nemoris specieque sacelli,
 10 quod mihi Cirrhaei numinis instar erat,
 11 o mentem, dixi, nobis inspiret Apollo,
 12 qua modo Scarampae carmina pauca canam,
 13 sed sibi par simili possint quae munere donum
 14 reddere fatidico vaticinata sono.
 15 Vix ea finieram, vix sum pia verba locutus,
 16 vix pia sunt cupido vota peracta mihi,
 17 cum sacer hic tremuit tumulus flectensque cacumen
 18 contigit herbosam vertice laurus humum
 19 adventante deo, Phoebus nam forte nitentes
 20 haec mihi dicturus sistere jussit equos :

E2_6B v.1 Sit licet hoc magnum, quod poscis, Nalde, nec ullum
 2 mortalem deceat seriem novisse futuri,
 3 abnegat id quoniam, latum qui sustinet orbem,
 4 vixque sinit natum rerum me noscere causas
 5 neve potest quisquam praeter me nosse deorum,
 6 unde fit, ut solus valeam praedicere sortes
 7 instantis fati casusque referre futuros.
 8 Attamen a nobis Scarampae carmina magno,

9 quod petis, ut sacro possis rescribere vati,
 10 nunc optata ferēs, nunc evolvisse licebit,
 11 quod latet, et nostri diceris numinis augur.
 12 At tu vera refer, ne quis te dicere falsum
 13 possit et in tanto mentitum pondere rerum.
 14 Noras jam pridem, sacri quem cardinis ordo
 15 ornavit primum, cuius vulgata per orbem
 16 fama nitet, plures potuit qui solus in annos
 17 sustinuisse satis magnarum pondera rerum,
 18 maximus Eugenius Petri dum tractat habenas.
 19 Hunc fore vaticinor, terna cui mitra corona
 20 debeat insignem meritis jam cingere frontem.
 21 Ullo nec tantum sese jactabit alumno
 22 urbs Patavi, magnum mea lux dum circuet orbem,
 23 egregios fuerit quamvis complexa nepotes.
 24 Hic rem Romanam nec longo tempore primus
 25 componet Teucrosque ruet nova bella gerentes,
 26 ultima vel referens inimico ex hoste tropaea.
 27 Ah, quantos planctus edet gens barbara, quantos
 28 victa dabit gemitus, undantes sanguine fossas
 29 cum cernet summumque immensae stragis acervum?
 30 Tunc gemini fratres venient, duo fulmina belli,
 31 quos Scarampa domus genuit, quibus ille duobus
 32 committet belli primas; sic fidus uterque
 33 ductabit longas acies magnosque triumphos
 34 inde domum referet, sed tu, cui nomen in aevum
 35 traditur e Graio deductum nomine victor,
 36 primus eris, clarum cui dat victoria nomen,
 37 Primus tu palmas referes, Nicolae, perennes
 38 Pontifici summo, qui te, cum viderit unum,
 39 credere cui possit dubio res Marte gerendas,
 40 ductorem primum faciet primusque tuorum
 41 contundes populos insano Marte furentes.
 42 Proxima post capiet frater loca, proximus illi
 43 continuo nitidis alacer fulgebit in armis.
 44 Sic memores ambo priscae virtutis avorum
 45 insigni cupient vitam pro laude pacisci.
 46 At tu, Nalde, novis venient cum tempora fatis,
 47 haec cum Parcarum jussu concessa gerantur,
 48 me duce concipies magnas in pectore curas,
 49 Pontificis primas describes carmine laudes,
 50 ut latum Christi sub leges miserit orbem
 51 Barbaricasque sacro delerit robore turmas.
 52 Hinc Scarampa domus veniet tibi cura secunda
 53 et partos referes gemina virtute triumphos.

AD NICOLAUM EUNDEM

E2_7 v.1 Haec cecinit Phoebus, quo non ut verior alter,
 2 protinus eveniant sic sua dicta, precor.
 3 Eveniat lux illa, iterum qua Roma per orbem
 4 proferat imperium facta beata suum
 5 quaque tui sacrum triplici distincta corona
 6 principis innectat candida victa caput,

7 maximus et positis qua Romam victor ab armis
 8 quattuor auratis ille vehatur equis,
 9 qua videam reges innexos colla catenis
 10 sectari sacrum per loca cuncta ducem,
 11 qua te conspiciam laurum, Nicolae, gerentem
 12 principis ad sanctos oscula ferre pedes.

CONTRA SATURNUM

E2_8 v.1 Mentitur, quisquis priscorum tempora laudans
 2 Aurea Saturni regna fuisse putat.
 3 Cur ego crediderim tellurem semine nullo
 4 sponte sua fruges progenuisse novas ?
 5 Lacte quid irriguo manarint flumina primis
 6 fontibus in longas per vada sicca vias ?
 7 Namque sitim nulli licuit sedare volenti
 8 inventum medio nectar habere solo,
 9 flava nec ilicibus fluxerunt mella benignis
 10 nec liquor in duro cortice dulcis erat,
 11 omnia sed contra, quae ferrea protulit aetas,
 12 tempore jam ex illo dira fuisse putem.
 13 Frater in exitium fratris fera vincla paravit,
 14 instruxit nati funera cruda pater,
 15 femina tum didicit castissima rumpere jura
 16 alterius lectum scandere docta viri,
 17 tunc fures, tunc bella putem viguisse nefanda,
 18 durius aut si quid ferreus orbis habet.
 19 Namque malis hominum si nunc laetatur ut hostis,
 20 candidus aethereas dum tenet ille domos,
 21 hunc ego crediderim mortali in corpore clausum
 22 humano generi consuluisse magis.

AD SIGISMUNDUM STUPHAM

E2_9 v.1 Si vis propositum tibi continuare tenorem,
 2 rebus et optatum, Stupha, adhibere modum,
 3 hoc facito in reliquis, sed vatibus, optima de te
 4 dum referunt, semper credere cuncta velis.
 5 Quod nisi tu facies, videas, mi Stupha, monemus,
 6 ne deus irasci nunc tibi jure queat.
 7 Nam bene fatidicis non credere cuncta poetis,
 8 vatibus aut certam non adhibere fidem,
 9 non erit hoc hominis munus, Sismunde, modesti,
 10 quem cupis, aut solitum, Stupha, tenere modum,
 11 sed magis in superos erit hoc peccare, sed illi,
 12 qui replet et vates, credere nolle deo.

AD BARTHOLOMAEUM SCALAM

E2_10 v.1 Si quis, Scala, velit superum spectare penates,

2 si quis et aethereas in Jovis ire domos,
 3 fallitur ille quidem, nisi tu mediator amicus
 4 protinus huic homini, Scala, futurus ades.
 5 Nam modo, cum summo jam sidera vertice tangas,
 6 cum tuus en humilem pes quoque tangat humum,
 7 scandere non caelum potis est, non alta tonantis
 8 atria, ni gradibus nititur ille tuis.

IN RAPHAELEM DIVUM

E2_11 v.1 Ut juveni casto, Raphael divine, fuisti
 2 obvius, ut dubiam disceret ire viam,
 3 hunc tibi sic populum facientem vota, precamur,
 4 ad sanum pariter ducere, sancte, velis.

AD LAURUM EODEM, QUO NATUS EST, DIE PLANTATAM

E2_12 v.1 Si bene nunc memini, si rite audita recordor,
 2 si, te qui posuit, me monuisse potest,
 3 natalis fuerat nobis nascentibus idem,
 4 Laure, simul primos vidit uterque dies.
 5 Sed non est idem finis venturus eisdem,
 6 nec nos, ut genuit, auferat una dies.
 7 Tu potes innumeros viridis durare per annos,
 8 me breve per spatium mors aditura manet.
 9 Si tamen has liceat de te mihi carpere frondes,
 10 si dabit hoc votis Musa benigna meis,
 11 consimilem vitam sortitus, laure, videbor
 12 et, quod tu vivis, vivere posse diu.

EULOGIUM IN ALBERTUM CHRISTOPHORI LANDINI FILIUM

E2_13 v.1 Ergo te infantem, nec vos nunc, fata, pudebit,
 2 ante diem rapuit livida Parca nimis.
 3 Nondum luna suum rursus compleverat orbem,
 4 viderat aut nitidos aurea fratris equos,
 5 vix lucem aspiciens cum matris ab ubere raptus
 6 cogeris - infandum - funera acerba dare.
 7 Profuit, heu, nusquam sanctae tibi cura parentis,
 8 dum prece sollicitat in sua vota deos,
 9 carmina non patris, vitreo quem fonte sororum
 10 laverat ut natum Calliopea suum,
 11 qui miser, ah, duram tentat dum pellere sortem
 12 et fidibus Parcas flectere posse putat,
 13 compulit ire feros montes et flumina cursum
 14 sistere et in silvis obstupuisse feras.
 15 Si potuit manes arcessere conjugis Orpheus
 16 Threicia fretus vincere fata lyra,
 17 cur hic non poterat natum, dum vita manebat,
 18 tollere ab insulto, Parca maligna, tuo ?

19 Nil ego crediderim durum potuisse tenorem
 20 vincere te modulis, prisce poeta, tuis,
 21 omnia sed vero finxit majora vetustas :
 22 heu, nimium fictis credula turba sumus.
 23 Nam neque divitiis cedit lex dura nec auro,
 24 fatorum aut ullis flectitur imperiis,
 25 quin etiam precibus surdas porrexerit aures,
 26 dum peragit cursum diva proterva gravem.
 27 Carmine non blando moveas tu, carminis auctor.
 28 Aut testudinea, pulcher Apollo, lyra.
 29 Juppiter ipse parens, nutu qui concutit orbem,
 30 stamina non fati diripuisse potest.
 31 Quod si forte aliqua posset ratione moveri,
 32 quod sedet, heu, nimium Mors inimica, tibi,
 33 viveret Albertus, miserae spes una parentis,
 34 cogitur infernae qui dare vela rati.
 35 Viveret, heu, cithara tectus, Landine, paterna,
 36 Orphea qua poteras aequiperare senem.
 37 Nec tua dum castas tendis, Lucretia, palmas
 38 ad caelum, totiens irrita vota forent
 39 nec tu Mercurio genitus modo tam grave ferres
 40 huic frustra medicas exhibuisse manus.
 41 At vos, quae in tanto potuistis, fata, dolore,
 42 improba, nunc omnem vincere duritiem,
 43 scitote et, quantum tenui de stamine vitae
 44 demistis nato numina saeva pio,
 45 tantum Pieridum justissima cura rependet
 46 majorique illum faenore reddet avis.
 47 Nam modo pro meritis natum, Landine, paternis
 48 suscipient Musae, pignora cara, tuum
 49 et puero pariter gremioque sinuque foventes
 50 certatim studeant ubera sancta dare.
 51 Illic Pierio nutritum lacte per aevum
 52 edoceant Stygios non aditura lacus,
 53 illic et vivet, donec sol aureus orbem
 54 circuet aut lucem sidera clara dabunt,
 55 illic invenies, cum te lux ultima terris
 56 demet Apollineis invigilare choris.

AD LAURENTIUM LIPPIUM

E2_14 v.1 Lippus erat priscus, lyricis cui versibus olim
 2 Romanus primas usque daret populus,
 3 Lippius agnomen tibi ; nunc quoque carmen eburno
 4 en lyricum plectro Musa benigna dedit.
 5 Quam prope conveniunt igitur tua nomina Lippo,
 6 tam prope et ingenio sitis uterque pares.

AD FRANCISCUM CASTILIONENSEM

E2_15 v.1 Sit nemus antiquum licet hic in valle reducta,
 2 quod facit umbrosis laurus operta comis,

3 assint Pierides licet et formosus Apollo
 4 pulset inauratae consona fila lyrae,
 5 hic licet in numerum videam saltare Sorores,
 6 e quibus in faciem respicit una duas,
 7 hic assit Venus ipsa licet Venerisque Cupido
 8 et quicquid blandum maximus orbis habet,
 9 non tamen ista juvant sine te, quia solus in istis
 10 conspectu caream, docte poeta, tuo.

AD ANTONIUM TRIDENTONEM

E2_16 v.1 Quam bene conveniunt, Musarum magne sacerdos,
 2 prisca Tridentonum nomina clara tibi.
 3 Nam, velut aequoreas Neptunus temperat undas
 4 utque tridente suo commovet acer aquas,
 5 sic quoque tu seu vis aegros, divine Tridento,
 6 mortales dulci detinuisse lyra
 7 seu cupis hos rursus numeris impellere ad aestus
 8 mentis et ad tristes acrior inde minas.
 9 Id facis egregie ; sic, quod deus ille tridenti,
 10 docte Tridento, potest, tu potes ingenio.

AD UGOLINUM VERINUM

E2_17 v.1 Hactenus insignem Phoebi laurique coronam
 2 gessisti meritis munera digna tuis,
 3 at modo, cum Livor sancto quoque carpere vates
 4 audeat et nostras sic temerare deas,
 5 te moneo, doctam cingas ut baccare frontem,
 6 invida ne possit lingua nocere tibi.

AD PHILIPPUM ET AMERIGUM CORSINOS

E2_18 v.1 Sunt gemini caelo fulgentia sidera fratres,
 2 quos magna ad caelum fama tulit celebres.
 3 Hic pugili insignis palma fuit, alter equestri
 4 nemoque tantorum viribus aequus erat.
 5 At vos, et gemini, paribus nunc artibus aequum est
 6 Pieria caeli tendere in astra via.

AD PETRUM CENNINUM

E2_19 v.1 Cum, Petre, quid valeam, meditor penitusque repostas
 2 ingenii vires mente voluto mei,
 3 sacri non ausim nomen sperare poetae,
 4 cum nequeam gracili magna referre lyra.
 5 Sed, tu cum biberis lymphas Helicone petitas
 6 doctaque Gorgoneo tinxeris ora lacu,

7 ut possis certo, quae mox ventura trahantur,
 8 lis, qui nosse velint, protinus ore loqui,
 9 suspicor interdum fieri quoque posse, quod augur
 10 carmine Lesboo vaticinatus ais,
 11 sed tamen hac illud puto condicione futurum,
 12 si, tibi quod dederit, mi quoque Musa dabit.

AD PHOEBUM

E2_20 v.1 Si, quae Cassandrae spiraras, Phoebae, canenti
 2 jussisti certa verba carere fide,
 3 supplicium sceleri dignum solvisse nefando
 4 hanc reor et poenas exhibuisse graves.
 5 Cum neque Cassandram monitis privasse deorum
 6 te rear, extiterit causa quod ipsa levis,
 7 non tu turpis amans, ut mendax fabula dictat,
 8 contentus Daphne, Phoebae pudice, tua,
 9 sed tua quod nimium demens oracula tempsit,
 10 dum male credendum, quod canis, esse putat.
 11 At me, qui semper colui tua numina ducens
 12 omnia praeceptis inferiora tuis,
 13 cur simili poena me damnas, Phoebae, canendis
 14 cum data carminibus sit mihi nulla fides.
 15 Parce, precor, nam, si, qui nunc tua verba refundunt,
 16 his hominum fuerit credula turba minus,
 17 et tua cessabunt monitis oracla futuris,
 18 nec deus, ut quondam, verior unus eris.

CONQUERITUR DE INFELICITATE SUI NATALIS

E2_21 v.1 Tristia tunc ternae ducebant pensa sorores,
 2 editus in lucem cum miser ipse fui.
 3 Nunc coeptum servant crudelia fata tenorem ;
 4 jactatam ventis fors agit ipsa ratem.
 5 Vix mea bis senos aetas, heu, viderat annos,
 6 cum cari extuleram funera acerba patris.
 7 Quin etiam moriens mater mihi, maxima cura,
 8 attulit hinc oculis tristia visa meis.
 9 Nec, germane, minus, quam quondam Castora Pollux,
 10 dilexit fratrem, linqvis, amate, pium,
 11 nam miser ante diem morbo praereptus acuto
 12 clausisti vitae vix duo lustra puer.
 13 Praeterea res ipsa malis tutoribus acta
 14 urget in angustum pessima saepe locum,
 15 ut mihi, dum cupio placidas attingere Musas,
 16 quarum praecipue me modo raptat amor,
 17 tempora sint curis nunc impendenda molestis,
 18 fluctibus emergat navis ut acta malis.
 19 Sed, postquam fato ducenda est vita severo
 20 meque bonis privat fors inimica suis,
 21 praestabo saltem, ne quis tot casibus umquam
 22 dicere me victum succubuisse queat.

AD MARSILIUM FICINUM

E2_22 v.1 Panthoidem priscum post fata novissima silvas
 2 Orphea mulcentem sustinuisse ferunt ;
 3 post hunc ingressus divini corpus Homeri
 4 cantavit numeros ore sonante novos ;
 5 Pythagorae post haec manes intrasse benignos
 6 dicitur et mores edocuisse probos,
 7 inde, ubi digressus varios erravit in annos,
 8 Ennius accepit in sua membra pius,
 9 qui, simul ac vates mortalia vincla reliquit
 10 et moriens campos ivit ad Elysios,
 11 illic usque manens alios non induit artus
 12 neve sacrum passus deseruisse nemus,
 13 Marsilius donec divina e sorte daretur,
 14 indueret cujus membra pudica libens ;
 15 hinc rigidas cithara quercus et carmine mulcet
 16 atque feris iterum mollia corda facit.

AD PUCCIUM ANTONII FILIUM

E2_23 v.1 Puccius unde tibi deductum nomen avitum,
 2 clarior unde domus Puccia nomen habet.
 3 Flectendis fertur Lydorum doctus habenis
 4 egregia multos arte praeisse viros.
 5 Ast, ubi fatali genuit te sorte creatum
 6 Puccius, Antoni, spemque decusque tuis,
 7 accidit, ut, quantum vicit pater ipse priores,
 8 ingenio tantum viceris inde patrem.
 9 At, tu si studeas imitari facta tuorum
 10 et patris ingenium, nate, referre tui
 11 atque huc Pierias adjungas protinus artes,
 12 ut facis et quicquid Calliopea monet,
 13 te, Pucci, nequeant ulli superare nepotes,
 14 virtutes possit vincere nemo tuas.

AD FRANCISCUM TRANCHEDINUM DE GARRULO QUODAM

E2_24 v.1 Frigore nunc medio sentis fringere cicadam,
 2 vel nivibus gelidis dum riget omnis ager.
 3 Horrendum monstrum, nam mox, ubi venerit aestas,
 4 qua solet insulsos multiplicare sonos,
 5 cuilibet insolitis tudentur vocibus aures ;
 6 nos Nili undisoni sors inimica manet.
 7 Sed modo fringitu tantos volet edere questus,
 8 ut crepet in ventos extenuata novos.

AD GALEAZIUM SFORTIAM

E2_25 v.1 Mittimus hanc, princeps, vestem Phrygiumque galerum
 2 et larvas votis dona petita tuis.
 3 Parva quidem, sed quae quadrent juvenilibus annis
 4 et tempestivis apta futura jocis,
 5 munera tu tenuis non asperneris amici,
 6 sed, quo sint animo tradita quaeque, vide.

AD LAURENTIUM GUIDECTUM

E2_26 v.1 Si, quibus auspiciis coepisti, edocte, sequeris
 2 protinus Aonio pandere vela salo,
 3 qualem te video jam nunc, Guidecte, poetam :
 4 frondibus ornabit pulcher Apollo suis.
 5 Tu tamen interea crinem preme, docte, fluentem
 6 floribus et nitidum pectine finge caput,
 7 ut tibi, cum doctas Phoebos monstrante Sorores
 8 ponentur capiti laurea dona tuo,
 9 ne cui digna parum sacro videatur honore,
 10 splendeat unguentis aurea facta coma.

AD PEREGRINUM ALLIUM

E2_27 v.1 Aspice, ne nimium teneros, Peregrine, libellos
 2 in lucem promas, edere dum properas ;
 3 sic puer, ante diem custos quem linquit ineptus,
 4 contortis pedibus saepius ire solet.

AD DOMINICUM GALLETUM VERSUS SCRIBERE INCIPIENTEM

E2_28 v.1 I, puer, i, doctas jam nunc invise puellas,
 2 i, pete Castalium fronde virente nemus.
 3 Nec te paeniteat tenuem cecinisse Camenam
 4 aut tenuis quod nunc spiritus ore cadat.
 5 Ille quidem vates, aequat qui nomen Homeri,
 6 ille prius graciles edidit ore sonos
 7 et, qui nunc magnis perfundit fontibus orbem,
 8 Smyrnaeus, tenuis rivulus ante fuit.

AD AMERIGUM CORSINUM ECLOGAS SCRIBERE INCIPIENTEM

E2_29 v.1 Cum Siculi incipias describere carmine vatis,
 2 pastor ut in saltus ducat ineptus oves,
 3 niteris id, sacri quondam quod Musa Maronis,
 4 qui cecinit ludens aurea mala decem.
 5 Ast, ubi jam silvas egressus dixit, ut agros
 6 laetos efficiant sub juga panda boves,

7 carmine grandisono surrexit in arma virumque,
 8 ut caneret Phrygio bella peracta duci,
 9 sic, ubi tu graciles fueris meditatus avenas,
 10 arva canas, post haec grandia facta virum.

AD IACOBUM ANGLARIENSEM DE FRATRE A PATRIA MIGRANTE

E2_30 v.1 Quo fugis hinc abiens fratrem, mitissime frater ?
 2 Quo te conspectu proripis ecce meo ?
 3 Heu, moveat pietas tanti te, frater, amoris,
 4 heu, moveant lacrimae, frater amate, piaae.
 5 Tristibus unus ades laetisque suprema voluptas
 6 dimidiumque animae tu geris usque meae.
 7 Nec tantum fratrem dilexit Castora Pollux
 8 alterna redimens morte salutis iter,
 9 quantum ego te primis, nimirum semper ab annis
 10 fraterna colui, frater amate, fide.
 11 Quod, si nulla movet tanti te cura doloris
 12 et sedet, heu, caram linquere velle domum,
 13 debet amor patriae, debet Florentia felix
 14 antiquos intra te retinere Lares,
 15 quae reliquis quantum praestat pulcherrima rerum,
 16 te licet hanc tanto linquere velle minus.
 17 Ipse Laertiades, quo nec prudentior alter,
 18 musa velut numeris cantat, Homere, tuis,
 19 Dulichiam nidum volucrum lapidosaque rura
 20 maluit et Circes praeposuisse bonis.
 21 At video, nihil, heu, lacrimae, nil verba precantis
 22 te flectunt tanti, nec documenta, ducis.
 23 In lacrimis igitur vivam, quodcumque sequetur,
 24 nec veniet sine te laetior ulla dies.

AD DOMINICUM BOCCUM IURECONSULTUM

E2_31 v.1 Juppiter omnipotens, si vis tibi debita reddi,
 2 jura quidem sacris illa petenda viris,
 3 te precor, ut, qui nunc graviores pectore curas
 4 suscipit atque aegro turbidus est animo,
 5 ad sanum redeat, facito, sua gatta supersit,
 6 nam timet, infernos ne natet umbra lacus
 7 aut aliquis teneros ne nunc praedator in ipsos
 8 improbus injiciat vincula dura pedes.
 9 Haec, quia, si Bocco reddatur gatta petenti,
 10 deliciae domini quae fuit una sui,
 11 protinus ingenium primum, mens prima redibit,
 12 juris et interpres fiet, ut ante, bonus.

DISTICHON DE TEMPORIS VELOCITATE

E2_32 v.1 Tempus abit celeri velocius usque sagitta,
2 otia nil agitans dum pretiosa teris.

CARMEN IN DESIDIAM

E2_33 v.1 Non amat aut molles plumas aut otia virtus.

DISTICHON IN ANTONIUM ANTISTITEM FLORENTINUM

E2_34 v.1 Quae pia pro caro suscepit mater alumno,
2 solvo tibi antistes debita vota reus.

AD GENTILEM URBINATEM PRO RENATO PACTIO

E2_35 v.1 Si Venerem Musae potuerunt vincere nostram,
2 si cecidit manibus Cypria victa sacris,
3 te duce victricum potero gaudere triumphis,
4 dum, quae Pieridum sint, nova gesta canes.

AD ALEXANDRUM BRACCIUM

E2_36 v.1 Quid mihi nunc prosunt laqueata aurataque tecta
2 quidve juvant longis atria porticibus ?
3 Quid domus anterior saxo sic structa decoro,
4 sistat ut admirans quisque viator iter ?
5 Aut quid, Alexander, juvat hic me coccina vestis
6 aut quid in Attalico ponere membra toro
7 aut ortus, Bracci, talis, stirps regia qualem
8 Alcinous tenuit, docte, juvare queat ?
9 Quid mensae variis epulis dapibusque refertae
10 nostra queant gemitu corda levare gravi,
11 cum modo te caream tanto mihi semper amico,
12 quantus Scipiadae Laelius ante fuit ?

AD MARSILIUM FICINUM DE ORPHEO IN EIUS CITHARA PICTO

E2_37 v.1 Orpheus hic ego sum, movi qui carmine silvas,
2 qui rabidis feci mollia corda feris.
3 Hebri quamvis unda fluat velocior Euro,
4 victa tamen cantu substitit illa meo.

CONTRA AVAROS

E2_38 v.1 Cur sit avaritiae cuiquam tam dira cupido,
 2 ut, quo plura tenet, plus velit ille, canam.
 3 Aeternus regeret cum latum Juppiter orbem,
 4 legibus instituit cuncta subisse bonis,
 5 nullus ut in terris esset vir forte repertus,
 6 qui socii raperet jugera culta soli.
 7 Si quis jussa tamen temnat, mandavit, ut illum
 8 usque premat Furiis dira Megaera suis.
 9 Inde videt homines Tityano vulture semper
 10 vexari, miseros dum premit atra sitis.
 11 Hinc oculis trucibus ciliisque in fronte jugatis
 12 ora gerunt liquido pallidiora croco.
 13 Si tamen his nullae fuerint in corpore mendae
 14 et nitidas dederit laeta juvena genas,
 15 his reliquum quodcumque latet sub pectore diro,
 16 id putidum semper, semper id est putidum.
 17 Virgineos habet ut vultus Harpyia nitenti
 18 pectore et ut plumis se tegit illa malis,
 19 sic puer hic licet ore bonus, sed mente rapaci
 20 pulchrior in faciem, turpior intus erit.
 21 Tristius hoc genus est nullum nec saevior ulla
 22 pestis ab infernis altera surgit aquis.
 23 Ut mensas Phineii quondam Phrygiique parentis
 24 foedavit tactu dira Celaeno gravi,
 25 sic ii seu faciunt quicumque seu forte loquuntur,
 26 tactibus inficiunt proxima quaeque suis.
 27 Diris unca manus pueris vitiosaque lingua,
 28 quae nimis a vero progrediatur, inest
 29 membraque sunt illis nigro suffusa veneno,
 30 quae possunt subita morte necare viros.
 31 Hanc igitur, superi, nobis avertite pestem,
 32 perditae tam diram, vos rogo, progeniem.

AD NICODEMUM TRANCHEDINUM DE SUIS ET FRANCISCI SFORTIAE
 ET COSMI MEDICIS PATRIS PATRIAE LAUDIBUS

E2_39 v.1 Huc ades, huc ad nos, Tritonia, respice, Pallas,
 2 huc ades, e summi vertice nata Jovis.
 3 Huc, precor, huc duplici venias ornata decore,
 4 huc habitum duplicem, diva benigna, geras,
 5 quem fers, cum bellis inter libet esse gerendis,
 6 quem fers, cum doctos instruis arte viros.
 7 Illius en pedibus quoniam modo dicere claudis
 8 aggredior gravibus facta canenda modis,
 9 qui, tu seu galeamque geras hastamque trementem
 10 ingenuisque juvat seu dare te studiis,
 11 semper te coluit, semper tibi deditus uni
 12 artibus incubuit, casta Minerva, tuis,
 13 sed tamen, ut decuit, prius es, Nicodeme, secutus
 14 otia nimirum pacis amica bonae.
 15 Nam, dum nec gravibus bellis erat utilis aetas,
 16 dum puer invalidus membra tenella geris,

17 te capiunt Musae, quarum correptus amore
18 et noctes illis invigilasque dies.
19 Sic puer es nimium, donec non aptus et armis
20 discendi cupidus otia pacis amas.
21 Ast, ubi crescenti venit tibi firmior aetas,
22 qua nova militiae pondera ferre queas,
23 vel monitu matris primis es missus ab annis
24 tu puer ipse licet, missus in arma tamen.
25 At quibus auguriis, veluti nam mater honores
26 vidisset, quales hinc aditurus eras,
27 admonet antiquas subito te relinquere sedes,
28 admonet eventus vaticinata novos.
29 Non secus, ac natum divino carmine mater
30 compulit Evandrum regna Latina sequi,
31 dum fore dicebat, patrios si linqueret agros
32 filius, Arcadicos desereretque Lares,
33 ut bona prosperitas Latiis superesset in oris
34 utque ibi praesentes posset habere deos.
35 Hinc igitur tremulum pontem patriosque penates
36 deseris inceptis matre favente tuis,
37 qua penitus monstrante viam data fata secutum
38 te capit anguigeri regia celsa ducis.
39 Ast, ubi praestanti Gallus te mente Philippus
40 ad summos norat posse venire gradus,
41 segnem non patitur puerum te ducere vitam
42 nec torpere gravi membra tenella situ,
43 ad doctos nam te subito jubet ire magistrum,
44 fiat ut ingenium cultius inde tibi.
45 Jam sol bis senis lustrarat mensibus orbem
46 sextaque jam nitidis luna redibat equis,
47 cum te Pieria doctum perspexit ab arte
48 dux tuus et vires sensit adesse novas,
49 nam, tempus venisse ratus cum forte putaret,
50 fortia quo peteres Palladis arma trucis,
51 te vocat haec dicens : Cupio, majora sequaris,
52 summa tuus, cupio, sidera tangat apex.
53 Est mihi namque gener, cui nec parere recuses ;
54 quae tanto fuerint, accipe, gesta viro.
55 Tempore nam ex illo, quo Martia castra secutus
56 auspiciisque suis bella gerenda subit,
57 rettulit invictus semper Franciscus honores
58 Sfortia et adversi contudit arma ducis.
59 Huic ego te parere velim, dum membra relinquet
60 spiritus et vacuas, umbra, ferere domos.
61 Sic ait. At monitis placidas tu porrigis aures,
62 Sfortiadae magno nec comes ire negas,
63 cui tu non aliter servisti tempus in omne
64 principis asservans jussa verenda tui,
65 olim servierit Phrygio quam fidus Achatēs
66 Aeneae, sedes dum peteret Latias.
67 Sed, quamquam, soceri parent cui regna Philippi,
68 plurima signa tuae sedulitatis habet,
69 non tamen est ullum majus, si cuncta revolvās,
70 aut magis ingenium quod probet inde tuum,
71 quam tempus, quo forte graves succensus in iras
72 intulit in generum bella nefanda socer.

73 Nam, cum Picenti, quem jam domuisset in armis,
74 Sfortiades magnus jura petita daret,
75 hic socer indoluit, genero cum forte timeret,
76 ne nimis ingentes accumularentur opes.
77 Quo non, Livor edax, penetras ? Tu, dire, veneno
78 inficis et fratrum corda replisque gravi.
79 Quin stimulis socer ipse tuis agitatus amaris
80 invidit genero regna tenenda suo.
81 Nam, cum Sfortiadae spectaret castra Philippus
82 undique Bebriacis esse referta viris,
83 omnibus edixit, quos sub ditione teneret,
84 posset et imperii cogere jure sui,
85 audeat ut nullus patria discedere ab urbe,
86 audeat aut generi castra subire sui
87 atque, acie quicumque prius mansisset in illa,
88 se properet celeri proripere inde fuga,
89 at, si quis dicto nolit parere jubentis,
90 exilio poenas sentiat ille graves.
91 Quae vox ut timidus illorum venit ad aures,
92 Sfortiadae magnas qui sequerentur opes,
93 dum sibi quisque timet, monitus nisi servet ad unguem,
94 tam fortem bello deseruere ducem
95 te praeter, Nicodeme, loco qui immotus eodem
96 Sfortiaden solita pergis amare fide,
97 nam neque te diri potuerunt saeva Philippi
98 proposito firmum vellere jussa tuo ;
99 non, licet exilium fuerit mortemque minatus,
100 passus es egregium deseruisse ducem.
101 Quin etiam princeps, cum te minus ille periculo
102 edoctum saevus cerneret esse tuo,
103 dixerat agnatosque tuos caramve parentem,
104 ni redeas, atrae se dare velle neci.
105 Tu tamen irati saevissima dicta Philippi
106 tempsisti nullis territus inde minis,
107 cum tu saevitiem malles sperare tyranni,
108 quam tibi cana fides eviolanda foret.
109 Quam simul ac vidit princeps Attendolus in te
110 virtutem clara luce nitere magis,
111 detegit, arcano quodcumque in pectore claudit,
112 et comitem mentis te jubet esse suae.
113 Sic, cum te lapides dicendi nosceret arte
114 mollitos verbis posse movere tuis,
115 quod tibi nascenti dederat Cyllenius, artes
116 has, quibus in superos utitur ipse deos,
117 imperat Ausonias a te lustrarier urbes,
118 concilies populos ut, Nicodeme, sibi.
119 Ast, ubi fecisti, tibi quae mandata dedisset
120 et quaecumque jubens dixerat ille tibi,
121 Etrusca voluit tandem te ponere sedes,
122 qua viget imperiis Lydus, in urbe, leo.
123 Sfortiades alibi nullos quia noverat acer
124 esse viros, cuperent qui meliora sibi,
125 praecipue Cosmum, qui, quantum Phoebus Apollo
126 exsuperat radiis signa minora suis,
127 Etruscos tantum vicit pietate Quirites,
128 unde novus patriae dicitur esse pater

129 et merito, quoniam, veluti pater omnibus esset,
 130 gestabat patriae pondera cuncta suae.
 131 Nam, cum non aliter, quam quondam Juppiter Ammon
 132 vaticinans populis vota petita daret,
 133 hunc petis assidue, veluti qui principis esses
 134 noscendi cupidus fata benigna tui,
 135 donec ea Cosmus Medices in sede locatus,
 136 qua solitus populis reddere jura suis,
 137 pro domino, Nicodeme, tibi responsa petenti
 138 reddidit ex adytis talia dicta pater :
 139 Eveniet, videor jam nunc mihi cernere tempus,
 140 eveniet vobis protinus illa dies,
 141 qua, nunc innumeras qui ducit aere cohortes,
 142 egregia fortes qui regit arte viros,
 143 Sfortiades summa pariet virtute triumphum
 144 iis similem, Latii quos peperere duces.
 145 Nam, quae Bebriaco parent modo regna Philippo,
 146 victori venient emoderanda novo.
 147 Atque ibi, quam sapiat, demum spectare licebit,
 148 Sfortia quamque bonae tempora pacis amet,
 149 cum quibus est teneris semper versatus ab annis,
 150 in Martis pugnas desinet ire graves.
 151 Perspicient omnes illum, non dira libenter
 152 bella nec ut per se suscipienda forent.
 153 Sed, quia, quod propter tristissima bella geruntur,
 154 cum sibi, tum reliquis otia longa daret,
 155 Hoc duce sic Jani templum claudetur et intus
 156 Mars fremet atque iterum vincla molesta geret.
 157 Tunc et prisca Fides ad nos pariterque redibit,
 158 quae lances justa temperat arte pares,
 159 hinc Pax purpurea frontem redimita corona
 160 grata per Ausonias ibit amica domos.
 161 Turba nec in Latiis ulli tunc fiet in agris,
 162 opilio tutas quisque tenebit oves.
 163 Securi terram poterunt versare coloni,
 164 fructus et a culta suscipietur humo.
 165 Urbibus Etruscis peragent tunc otia cives,
 166 hostibus a saevis nec metus ullus erit ;
 167 otia, quae nostri nolint turbare nepotes,
 168 otia, quae maneant, dum feret astra polus.
 169 Haec ubi divino Medices dedit ore locutus,
 170 Sfortiadae properas cuncta referre tuo.
 171 Qui, simul accepit, quam se bona fata sequantur
 172 eventus Cosmo vaticinante bonos,
 173 acrior hinc rebus sese parat ille futuris,
 174 acrior ad summos nititur ille gradus,
 175 donec ad imperium rerum venit ille novarum
 176 Marte tenens soceri regna subacta suo.
 177 At princeps, retinere, tuus, cum vellet eodem
 178 consilio regnum, quo duce nactus erat,
 179 te jubet assidue scitari oracula Cosmi,
 180 te jubet et tanti pectora nosse viri,
 181 ut, quod ad imperium monet hic opus esse tenendum,
 182 absentem domino rite referre queas.
 183 Ex quo non secus heroas novus inter utrosque
 184 jungendae mentis tu mediator eras,

185 quam sit Mercurius caelo demissus ab alto,
 186 cum superis properat jussa referre Jovis.
 187 Hac te vel causa potes appellare beatum,
 188 hac te felicem dicere sorte potes,
 189 fecerit ingenii cum te fortuna duorum
 190 participem Cosmi Sfortiadaeque patrum,
 191 quorum nulla quidem reticebunt saecula laudes,
 192 deleat aut quorum nomina nulla dies.
 193 Quos modo cum miseris tulerit mors improba nobis
 194 ausaque sit tantum Parca maligna nefas,
 195 inter et illorum natos mediator amicus
 196 sis, decet ut vitae tempora cuncta tuae.
 197 Nam, virtute nova cum par modo natus uterque
 198 parque sit ingenio natus uterque patri,
 199 Sfortiadum semperque colas Medicumque penates
 200 et medius venias inter utrumque genus,
 201 ut tua prosperitas coeptum, Nicodeme, tenorem
 202 servet ad extremos continuata rogos.

AD IOHANNEM CALABRIAE REGIS FILIUM

E2_40 v.1 Si, Calaber, Tuscos, princeps, dum forte penates
 2 ingrederis Latiis gloria magna viris,
 3 si tibi, si regi non haec mea Musa beato
 4 occurrit celeri quantulacumque pede,
 5 da veniam, timuit docti quia principis aures
 6 illa velut Clario missa legenda deo.
 7 Praeterea regesque tuos nomenque tuorum
 8 tam levibus verita est illa referre modis.
 9 Nam, si sum Medicas ausus pertingere moles,
 10 rebus et in tantis me implicuisse juvat,
 11 nil prius ingenio, nil sum meditatus et arte,
 12 quam sineret tantae pignora magna domus,
 13 quam sineret Cosmusque pater Petrusque parenti
 14 persimilis, patriae lumen uterque suae.
 15 Tu quoque si dederis veniam, dux maxime rerum,
 16 implens felici carbasa lenta Noto,
 17 si mihi, dum cupio per laudes ire tuorum,
 18 vatibus annueris, spesque salusque, bonis,
 19 ingrediar titulosque tuos nomenque tuorum,
 20 sint licet haec gravibus facta canenda sonis.
 21 Dicam urbes Calabrum victas patriosque triumphos
 22 et Lusitanis regna subacta viris,
 23 Alphonsique, canam, quam sit grave nomen avitum,
 24 regibus utque viget fama decusque suis.
 25 Haec ego dum referam, non me superaverit Orpheus,
 26 carmine cuncta licet moverit ille suo,
 27 praesertim, tua si tribuat fiducia vires,
 28 si dederis dubiae vela secunda rati.

AD MARSILIUM FICINUM DE VITA PLATONIS

E2_41 v.1 Huc ades, huc cithara, vates, et carmine nobis,
 2 huc, precor, huc tantus, pulcher Apollo, veni,
 3 quantus Aristoni fueras qualisque videndus
 4 dum cupit uxori concubuisse suae.
 5 Nanque, Cupidineum cum jam certamen iniret
 6 votaue jam cupide vellet adire sua,
 7 ipse iubens, utero matris dum prodeat infans,
 8 usque pudicitiam servet ut illa, mones.
 9 Ne, quod et intus habet mater, temeretur ab ullo
 10 concubitu sacrum, neve quod intus alit,
 11 Scilicet uxoris, Plato quia maximus intra
 12 viscera divinae conditor artis erat.
 13 Ast, ubi jam venit pariendi tempus et hora,
 14 mater ut in lucem pignora tanta daret,
 15 ah, quibus auspiciis humanae limina vitae
 16 nascenti primum visa fuere sibi,
 17 dulce locuturus quoniam magis omnibus esset
 18 ore vel infantis - mellificastis, apes -
 19 cresceret ingenium. Sed mox, ubi creverat aetas
 20 et teneros annos egrederetur, ait :
 21 Non ego, dum vivam, venandi ductus amore
 22 vilibus officiis otia pulchra teram,
 23 sed contemplandis impendam tempora rebus,
 24 sed, mores, discam, quis docet esse probos.
 25 Socratis hinc monitusque graves atque aurea solers
 26 dicta petam studiis nocte dieque meis.
 27 Hic teneram monitis poterit mihi fingere mentem,
 28 hic dabit atque animo pabula certa meo.
 29 Sic ait. At quibus auguriis puer optimus ille
 30 sustulit ingenii signa probanda sui ?
 31 Signa quot, ut fieret longum memorandus in aevum,
 32 urbibus in patriis apparuisse ferunt ?
 33 Mira canam, sed visa tamen, velut ipsa vetustas
 34 affirmans prisca tradit in historia.
 35 Nocte quidem, lucem quae jam praecesserat illam,
 36 qua se Socraticam contulit ille domum,
 37 candidus est visus procero gutture cygnus
 38 lactea Socratico ponere colla sinu,
 39 qui nitidas late pennis crescentibus alas
 40 pandat olorinos voce canente modos.
 41 Socratis haec fuerant in somnis visa, sed illa
 42 exitus inde bonus vera fuisse probat.
 43 Plura domi, quoniam, cum jam didicisset ab illo,
 44 qui Phoebos sapiens iudice dictus erat,
 45 nosse quidem cupidus, quicquid docuere priores,
 46 quicquid et in fastis scripta vetusta notant,
 47 nimirum Graias primum lustraverat urbes,
 48 disceret ut, quicquid Graecia docta monet.
 49 Nec veritus post haec Italos attingere fines,
 50 nosceret ut Samii dicta probanda senis.
 51 Ast, ubi Pythagorae monitis accepit, ut omnes
 52 ingredimur varia corpora multa vice,
 53 nec mora, felices cupide penetravit ad oras,
 54 quas pater ipse suis Nilus inundat aquis.

55 Namque fuit tanto discendi abreptus amore,
 56 ingenii summas dum cumlaret opes,
 57 ut grave nec tulerit duro servire tyranno
 58 nec grave pauperiem duxerit esse malum.
 59 His igitur gradibus quicquid natura deorum
 60 de sese priscis rettulit ante viris,
 61 id quanquam, Plato, corpus deducis in unum,
 62 sunt tamen huic scriptis addita plura tuis.
 63 Tu lux mortales tenebris ratione fugatis
 64 non sinis in caecos amplius ire dolos.
 65 Vera mones, vero nimirum nomine falsos
 66 tu potis humano pellere corde metus.
 67 Moribus et sanctis quis te praestantior alter,
 68 testibus est summis si qua adhibenda fides ?
 69 Adde pudicitiam, primis qua semper ab annis
 70 duxisti vitae tempora longa tuae.
 71 Unum namque tibi post octogesima venit
 72 solstitium, fatis meta futura tuis,
 73 cum tu concelebrans epulas Agathonis amicas
 74 liquisti nigris frigida membra rogis.
 75 Terminus iste tibi vitae fuit ultimus actae,
 76 ultima nox studiis extitit illa tuis.
 77 Hinc tibi divini merito referuntur honores,
 78 hinc tibi sunt sanctis sacra peracta focus.
 79 Inde sacerdotes Persae venere frequentes
 80 manibus ut castis munera casta darent.
 81 Te vel Aristoteles superum dignatus honore
 82 dicitur et votis saepe vocasse suis.
 83 Hinc tibi rex Ponti, Mithridates, maximus aram
 84 erigit, ut summo, templa dicatque, Jovi.
 85 Hinc quoque Ficinus, Plato, tibi sacra quotannis
 86 instituet numeris concelebranda novis.

AD BORSIUM ESTENSEM

E2_42 v.1 Si quis opem vates a te sibi jure petivit,
 2 si quis, ut auxilium, Calliopea, dares,
 3 jure quidem petimus, coeptis, dea, grandibus assis.
 4 Res est, Musa, satis digna favore tuo.
 5 Non ego ficta canam in superos fera bella Gigantum
 6 utque gravem summus Pelion Ossa tulit,
 7 sed referam veros verae virtutis honores
 8 utque sit in vera nobilitate decus,
 9 teque canam, Borsi. Nulli virtute secundus
 10 sis, velut Estensis gloria summa domus,
 11 claret ut in Latio nec te prudentior alter
 12 nec mage qui populos temperet arte suos.
 13 Hoc civesque tui, qui non timere tyrannum,
 14 sed, velut es, patrem te coluere, probant,
 15 hoc simul et fratres, quorum tibi maxima cura,
 16 in te quos pietas rursus amorque tenet.
 17 At, licet in cunctis, a te quae gesta feruntur,
 18 summa quidem virtus luxerit ante tua,
 19 tu tamen egregios nuper documenta dedisti,

20 vincis ut ingenio, vincis ut arte viros.
 21 Namque fores Romam cum perventurus ad urbem,
 22 ut concepta tibi solvere vota queas,
 23 ipse timens hominum casus variosque reflexus
 24 fortunae et varias tempus in omne vices,
 25 accersis caros fratres, quibus intima regni
 26 legibus assignes, dux memorande, tuis.
 27 Munera quid referam, multis quam multa dedisti,
 28 de te, quot populus quantaque dona tulit ?
 29 Nam neque tu tantum, deceat quid quemque, requiris
 30 aut, sit quod meritum cuique, benigne, vides,
 31 quam tibi conveniat quid tandem, respicis, uni,
 32 cui satis imperii fors cumulata dedit.
 33 Hinc non parva quidem multis tum munera donas,
 34 sed summum deceant quae dare summa ducem.
 35 Praedia quin etiam meritis bis sena dedisti,
 36 jugera quot versu non memorare queam.
 37 Diceris intextas auri sub tegmine vestes
 38 inde quidem multas exhibuisse tuis.
 39 Haec ubi sunt paucis a te confecta diebus,
 40 haec ubi consiliis sunt agitata bonis,
 41 protinus accersis fratres proceresque supremos,
 42 possit ut admonitus quisque venire tuos.
 43 Sic, ubi te veluti carum petiere parentem,
 44 talibus eloqueris talia verba modis :
 45 quantus amor meus est in vos, quam maxima cura,
 46 non ego, si cupiam, commemorare queam.
 47 Me desiderium vestri quam grande sequatur,
 48 prae lacrimis nequeat lingua referre piis.
 49 Ibo tamen, quia causa gravis nos urget euntes,
 50 nos monet atque urbem, Romule, adire tuam.
 51 At vos, dum redeo, tutantes protinus urbem
 52 hanc nihil horrendum pertimuisse decet.
 53 Sic pietas, sic vestra fides spectata requirit,
 54 ut satis haec per vos moenia tuta putem.
 55 Haec ego militibus non defendenda relinquam
 56 nec mihi custodes, qui tueantur, erunt.
 57 In manibus regnum vestris urbemque repono,
 58 quicquid et imperium possidet inde meum.
 59 Vos pro militibus, fratres civesque, relinquo
 60 proque satellitibus, pignora vestra, meis ;
 61 pro fidis vestram summae custodibus arcis,
 62 quae spectata diu est, linquimus ecce fidem.
 63 Sic ais. At, mundum quoniam ratione moveri
 64 atque deum precibus flectier inde putas,
 65 funderet in superos, mandasti, ut quisque sacerdos,
 66 dum redeas, castas nocte dieque preces.
 67 O decus egregium, quis relligione deorum
 68 alter in Hesperio te viget orbe prior ?
 69 Plura quis in superos erexit templa ? Quis aedes
 70 extulit in superos relligione sacras ?
 71 Quis fuit in precibus fundendis castior alter ?
 72 Quis melior sanctis ponere sacra focus ?
 73 Namque dies aderat fati datus, optime rerum,
 74 quo procul urbe tua Roma petenda foret.
 75 Is simul illuxit, simul ac lustravit et orbem

76 exoriens radiis pulcher Apollo suis,
77 templa petis magna procerum comitante caterva,
78 dentur ut in superum thura pudica Jovem.
79 Inde cani hos mandas hymnos, ea sacra piari,
80 quae superum celebrat spiritus ille sacer,
81 ut, qui nascendis dederat primordia rebus,
82 is tibi discessus causa suprema foret.
83 Ast, ubi jam finis sacris datus inde solutis
84 et data divinis ultima meta focus,
85 egrederis templum populo comitatus ad urbis
86 portas, ut coeptum prosequereris iter.
87 Hic tu quas lacrimas pietatis fundere cives
88 aut quibus audisti condoluisse modis,
89 cum graviter ferrent patria te cedere ab urbe,
90 ad mensem quamvis huc rediturus eras ?
91 Et merito, quis enim te sit clementior alter
92 aut mage qui populos diligat inde suos ?
93 Jure igitur cives quam maxima signa dedere,
94 in te quae pietas, qui suus esset amor.
95 Nam, comes ad portas cum sic tibi quisque veniret,
96 ut reliquus fieret nullus in urbe tua,
97 quantum acie poterant oculi servare sequentum,
98 spectat quisque suum tristis abire ducem.
99 Hic mea, quot comites statuisti ducere tecum,
100 non, ego si cupiam, lingua referre queat,
101 hos tamen, elegit tua quos sapientia primos,
102 quos voluit reliquis praeposuisse, canam.
103 Illos obmittam, quos est mora longa referre
104 nec quos ingenii nobilitavit opus.
105 Sex medicos igitur referam, quibus auctor Apollo,
106 sit tutela quibus corporis usque tui.
107 Sex totidem, solvant qui sacra aenigmata juris,
108 cum venient dubiis discutienda reis.
109 Cognita praeterea quibus est natura deorum,
110 est quibus in superas mens agitata domos,
111 sex divinarum rerum documenta daturi
112 sectari summum te voluere ducem.
113 Adde huc, e media quos nobilitate vocasti,
114 ingenioque patres consilioque bonos
115 terque decem proceres, quos consulis, optime, quando
116 eveniunt rebus tempora dura tuis.
117 Praeterea, ne quid decoris tibi rursus abesset,
118 ne quid, quod mentes suscitet arte bonas,
119 duxisti vates tecum doctosque poetas,
120 carminibus celebrent qui tua facta novis.
121 His tu vel sociis Romana ad moenia tendens,
122 ah, quibus auspiciis, dux memorande, venis ?
123 Hic mihi si faveat penitus, qui carmine sacro
124 quique novem cithara mulcet, Apollo, deas,
125 non tamen ipse queam pompas memorare supremas,
126 te quibus est summum Roma secuta ducem.
127 O quot laetitiae gestus dedit illa benignos,
128 inde quot in tacita gaudia mente tulit.
129 Te ducibus similem priscis quia visa videre est,
130 dum sua vectarent parta tropaea domum,
131 hinc te non alio nimirum affecit honore

132 muros intrantem Romuleosque Lares,
 133 quam cum Romanam Caesar veniebat in urbem,
 134 ut Capitolinum viseret ille Jovem.
 135 Nam, si longinquos Latio procul orbe Britannos
 136 armis non subigis militibusque tuis,
 137 si Rhenum Gallosque tibi populosque feroces
 138 viribus haud addis tu, velut ille sibi,
 139 Caesaris es similis tamen una in parte benigni,
 140 mitis es ingenio, Caesar ut ante fuit.
 141 Nam neque tu parcis tantum, mitissime princeps,
 142 qui grave laeserunt teque tuamque domum,
 143 sed veteris si quis veniat delator amici
 144 aut odio motus, motus et invidia,
 145 illi continuo placidas non arrigis aures,
 146 sit quia non verbis hujus habenda fides.
 147 Esse canat quamvis odium crudele, quod in te
 148 is gerat assidue, quem facit ille reum,
 149 tu tamen hunc monitis urgens gravioribus ipsum,
 150 ne ferat in quemquam crimina falsa, doces.
 151 Nec potes adduci, quos tu nec laeseris usquam,
 152 hos tibi fallaces tendere velle dolos.
 153 Atque ita praeveniens animos cujusque malignos
 154 effugis insidias tempus in omne graves,
 155 cum neque sit quisquam, penitus cum viderit omni
 156 suspensione gravem te caruisse virum,
 157 qui scelus intra se velit admisisse nefandum,
 158 tendere quive dolos audeat inde tibi.
 159 Postulat hoc probitas, petit hoc sapientia certe,
 160 ut quoque, qui malus est, te coluisse velit,
 161 quin illi potius venias in honore futurus,
 162 laedere quam verbis te velit ille suis.
 163 Cum sis praesertim dandis ita promptus in omnes
 164 muneribus, cum sit tam tibi larga manus,
 165 ut modo non proceres, quos nostri temporis aetas
 166 protulit aut Latium quos tenet orbe suo,
 167 sed priscos aequos divino numine reges,
 168 sed Graios aequos hac quoque parte duces,
 169 ut possis unum, cui non suffecerat orbis
 170 quique urbes Asiae ceperat arte nova,
 171 ducere Peliacum bonus in certamen honoris,
 172 muneribus dandis ne videare minor.
 173 Nam, si dona dedit populis ingentia victor,
 174 si dedit imperio munera digna suo,
 175 militibus tamen ille suis dedit illa benignis
 176 aut sibi quos magnus conciliarat amor,
 177 at tu non tantum, quibus es tutela, dedisti
 178 inque tuos populos non modo largus ades,
 179 sed bonus externis, bonus es tu rursus et illis,
 180 quos amor et nullus junxerat ante tibi.
 181 Testes sunt gentesque tuae proceresque beati,
 182 quos regis imperio, dux venerande, tuo,
 183 tu quibus et nuper tot munera summa dedisti,
 184 quot nequeam verbis enumerare meis,
 185 ut modo, si cupiam numeris ea dicere nostris,
 186 tempus deficiat deficiatque dies.
 187 Reges praeterea testes magnique tyranni,

188 Gallia quosve colit, quos colit Hesperia.
 189 Sunt tibi sunt testes, paret quibus ultima Thule,
 190 quos tenet extremis subdita terra plagis.
 191 Quis tam longinquis terrarum in partibus ullis,
 192 quis rex a nostro tam procul orbe manet,
 193 cui non ob rerum late monumenta tuarum
 194 ingenii bonitas nota sit ista tui ?
 195 Ex quo tot laudes, Borsi, videaris adeptus,
 196 quot Macedum princeps maximus ante tulit,
 197 quas, rogo te, velut ipse facis, dux optime, summis
 198 inque dies meritis accumulare velis,
 199 ut, te divinis cum tollent laudibus omnes
 200 teque bonum referent munificumque ducem,
 201 sentiat et te posteritas, ubi liqueris orbem,
 202 cum veniet fatis ultima meta tuis,
 203 clarius in terris nihil ante fuisse nec ullum,
 204 qui magis egregios exsuperarit avos.

AD HERCULEM ESTENSEM

E2_43 v.1 Musa, ubi tu dederis solitas in carmina vires
 2 et mihi Pieriam mentem spiraris, ut ante,
 3 Borsius Estensis cum se bonus obtulit ultro
 4 carminibus nostris divino ex ore canendus,
 5 Musa, velim, Tuscas dubites haud relinquere sedes,
 6 Herculis auratos subeas ut, diva, penates.
 7 Post, ubi regalem venies in principis aulam,
 8 haec illi nostro referes mea nomine dicta
 9 urbibus idcirco pia fata dedisse Liburnis,
 10 rebus ut Hercules princeps potiretur avitis,
 11 ut desiderii ferat hic solatia magni
 12 omnibus ecce suis, moriens quod triste reliquit
 13 Borsius Estensis lacrimabile tempus in omnes,
 14 ni foret Herculeum robur, nisi maxima virtus,
 15 quae facit, ut penitus lacrimae ponantur acerbae,
 16 omnibus et laetae veniant in gaudia mentes.
 17 Haec ubi dicta viro dederis, qui nomina prisci
 18 Herculis usque refert latum, mea Musa, per orbem,
 19 i, pete magnanimosque duces populosque potentes
 20 et quoscumque sua qui sub ditione tenebunt,
 21 urbes et populos latos gentesque virosque,
 22 quos, ubi convenies, moneas, neu temnere jura
 23 ipsa quidem statuunt cupientes vivere rapti.
 24 Si quos offendes non aequo jure tyrannos,
 25 qui vexent populos injusto Marte propinquos,
 26 protinus abstineant, graviter monuisse licebit.
 27 Ni faciant, quodcumque voles, quodcumque jubebis,
 28 et nisi desierint agitare tyrannide saeva
 29 innocuos, illis vel adhuc superesse referto
 30 Herculeas vires, quondam quibus ille solebat
 31 injustos latum reges domitare per orbem.
 32 Nam superest alter, paribus qui temperat urbes
 33 legibus Estenses et acuta proteggit hasta,
 34 robur et Herculeum propriis virtutibus aequat.

35 Hic igitur, cum sorte nova fatisque benignis
36 ceperit imperium magnum populosque regendos,
37 viribus Herculeis statuit crudelia monstra
38 tollere et injustos condigna morte tyrannos.
39 Hinc iterum Diomedis equos domitabit agrestes
40 is novus humanis vescentes carnibus heros,
41 temporibus nostris fuerit si forte repertus,
42 qui sua tam tristi perfundat corda veneno,
43 ut velit aut homines diris opponere monstris
44 impius aut saevis velit objectare periculis.
45 Si modo Maenalias aper invasisset in oras
46 cunctaque fulminibus vastaret rursus, ut ante,
47 hunc tamen ille suo superet modo robore princeps,
48 Herculis Estenses ritu qui temperat urbes.
49 Inde fuga aeripedem cervam superabit et idem,
50 veloces olim cursu quae vicerat Euros.
51 Ut fueras quondam validis, Acheloe, lacertis
52 Herculis utque manu tandem superatus et arte
53 privavit cornu cum te fortissimus heros,
54 sic modo convictus clava, convictus et armis
55 Herculis Estensi venies nova gloria palmae.
56 Quin etiam superanda palus Lernaea labori
57 se dabit Herculeo, tenuit quam corpore vasto
58 septem dira novis immanis hiatibus hydra,
59 cui licet et capiti tot nunc, velut ante, redirent
60 ora, quot a monstro penitus convulsa fuissent,
61 non tamen is molem dubitet superare nefandam,
62 unus praesertim de tot cervicibus anguis
63 si velit Herculeas se contra attollere vires.
64 Crudeles licet extiterint Busiridis arae,
65 ille peregrinos quibus infestabat ut hostes,
66 impia dum patriis imponitur hostia sacris,
67 non tamen hunc tegerent crudelia facta tyrannum,
68 quo minus Herculeis ita nunc, velut ante fuisset.
69 Viribus Estensi fieret nova praeda triumpho.
70 Certamen summum priscorum viderat aetas
71 Herculis Antaeum procul a tellure tenentis,
72 ipse viam donec vasto sibi fecit ab ore
73 spiritus atque leves in ventos vita recessit.
74 Si quis, ut Antaeus fuerat, venit ergo superbus,
75 qui vocet heroas ferus in certamina fortes,
76 hic exspectet idem, quod tandem contigit ipsi,
77 qui dulcem presso vomuit de pectore vitam.
78 Quin leo Nemaeus si se ferat obvius alter
79 Herculis ecce novi summis modo viribus aut si
80 irruat Estensem contra Theumesia moles,
81 attamen hic victor jugulos aperiret et acer
82 amborum gemina frueretur pelle leonum.
83 Quid tandem Geryona feram tria corpora habentem,
84 quid Cacum memorem dirum celebremque latronem,
85 in quos libravit clavam deus ille trinodem
86 saepius effractoque illisit in ossa cerebro ?
87 Quid tristem Nessi dicam, mea Musa, ruinam,
88 Herculis uxorem magno quia victus amore
89 ceperit et poenas dederit male sanus acerbas,
90 Estensem credam pariter cum rursus iniquos

91 Centauros domitare manu quoque posse feroci,
 92 hos ut adulterium pigeat patrasse nefandum ?
 93 Es quoque tu magni subiturus Tartara Ditis,
 94 qui regis Estenses, rursusque in vincla daturus
 95 custodem magnum, quamvis tria Cerberus ora
 96 porrigat ad nigram venienti janitor aulam.
 97 Inde petes superas divino numine sedes,
 98 ut, quae gessisti terris agitatus in imis,
 99 caelicolis eadem facias quoque nota supremis.
 100 Nam roget hic aliquis si, quae mihi causa videtur,
 101 cur fuit Herculeo capiti subeundus et axis,
 102 hanc ego crediderim, quia, quae Tirynthius heros
 103 gesserat in terris, ea maxima facta per orbem
 104 mortales superique simul condigna putarint,
 105 auctor ut illorum fama penetraret Olympum.
 106 Ergo, si potuit saevissima vincere monstra
 107 atque feros superare duces Tirynthius heros,
 108 an dubitet quisquam, sit adhuc cum fortibus armis
 109 in terris alter, referat qui nomina prisci
 110 Herculis, ut possit pariter nova vincere monstra
 111 atque novos virtute nova dominare tyrannos ?
 112 Quare, agite, o reges, monitus neu temnite sacros,
 113 nanque novem, quarum vos nunc petit una, puellis
 114 numen inest, igitur ne non praedicta putetis,
 115 haec animis penitus vestris sua figite dicta.

AD TITUM STROZAM POETAM INSIGNEM

E2_44 v.1 Tite, Fluentinae magnum decus urbis, avitum
 2 qui trahis a Stroza nobilitate genus,
 3 quem, nova quod placidae dederint tibi carmina Musae,
 4 frondibus ornavit pulcher Apollo suis.
 5 Quod fuit Augustum, vates, apud, optime, regem
 6 Pollio, Maecenas vatibus ante bonis,
 7 id, precor, Estensis mihi sit prope principis aurem,
 8 sic, quaecumque cupis, fors det amica tibi.

AD LAURENTIUM STROZAM

E2_45 v.1 Musa, tui Strozae solitas Pallantis in aedes
 2 i, precor, antiquas ingrediare domos.
 3 I memor hospitii veteris modo, diva, fidenter,
 4 es quia tu notos nunc aditura Lares.
 5 Illuc accipiet placido Laurentius ore
 6 te veteri tecum junctus amicitia,
 7 cui dabis amplexus ubi tu, dea, nomine nostro
 8 oscula cum sumes, oscula cumque dabis,
 9 quae Phoebo pater edixit, tibi Phoebus Apollo
 10 rettulit, haec sanctis vaticinare modis.
 11 Dic, si te statuatque sequi doctasque sorores
 12 si velit aut totum se dare, Musa, tibi,
 13 protinus in fati volventibus affore tempus,

14 quo mala nunc versa fors vice mitis erit,
 15 quo, velut ex undis reducem fortuna malignis,
 16 in placidos Strozam ducet amica sinus.

EPITAPHIUM IN CAROLUM MARTIOPINUM VATEM NOBILISSIMUM

E2_46 v.1 Ingemuit graviter quondam Parnasia laurus,
 2 Maeonium rapuit cum fera Parca senem.
 3 Rursus morte tua, vates sanctissime, tantum
 4 luxit, ut ex illo cura secunda fores.
 5 Et merito, quoniam Latio tibi ludere plectro,
 6 Karole, quod potuit, Calliopea dedit.

EPITAPHIUM IN PHILIPPUM ANTELLAM ANTISTITEM FLORENTINUM

E2_47 v.1 Hic tuus antistes fuerat, Florentia, quondam
 2 Romanae mirus relligionis honos.
 3 Sed, dum jura pius sanctissima dicit in omnes
 4 et vetat in populo crimen inesse suo,
 5 Antellae non clara domus, non sancta Philippum
 6 vita potest nigris eripuisse rogis.

EPITAPHIUM IN ANTONIUM LUCENSEM MEDICUM INSIGNEM

E2_48 v.1 Auctor opis medicae medicam cui Cynthus artem
 2 cui dedit, ut geminos nosceret arte polos,
 3 Antoni, ratio terrae cui nota fuisset,
 4 qui nosses numeros, hoc situs es tumulo.

EPITAPHIUM IN ANTONIUM BARONCIUM

E2_49 v.1 Cirrhæis olim semper versatus in oris
 2 diceris Aonias excoluisse deas.
 3 At, dum prima novis modularis carmina nervis,
 4 Antoni, juvenem te rapit atra dies.

EPITAPHIUM POGGII VIRI ERUDITISSIMI

E2_50 v.1 Quem spectas Pario caelatum marmore, vivet
 2 Poggius, aequoreas dum bibet amnis aquas,
 3 addidit antiquis scribens quia multa Latinis,
 4 transtulit et Latiis scripta Pelasga viris.

EPITAPHIUM IANNOCTII PANDOLFINI EQUITIS SPLENDIDISSIMI

E2_51 v.1 Pandolfinus eques jacet hic Jannoctius olim,
 2 cui fuerat patriae maxima cura suae.
 3 Nam, sive extremas urbes legatus adiret
 4 seu cuperet prudens ille manere domi,
 5 semper et ingenio patriam bene juvit et arte,
 6 civibus unde viget fama decusque suis.

EULOGIUM IN ANTONIUM ANDREAE FILIUM AD ALEXANDRUM BRACCIUM
 EIUS AMICISSIMUM

E2_52 v.1 Si graviter doluit juvenis Phoceus Orestem
 2 extinctum sancta junctus amicitia,
 3 dira Philoctetes si funera luxit amici
 4 Herculis, heu, casus dum subit inde graves,
 5 Laelius, extiterat quo nec sapientior alter,
 6 Scipio, si mortem flevit, amate, tuam,
 7 si fortis raptum doluit Patroclon Achilles,
 8 carius, heu, fuerat quo nihil ante sibi,
 9 en, Bracci, maesto tristes nunc ore querelas
 10 fundito, nunc lacrimas, dulcis amice, novas.
 11 Occidit abreptus teneris Antonius annis,
 12 qui tibi qui Pylades protinus alter erat.
 13 Quid tamen haec pietas in te sua profuit illi
 14 aut quid amicitiae cuncta dedisse piae ?
 15 In te quid mentem castam servasse ? Quid olim
 16 tam firma semper te coluisse fide ?
 17 Hic terras omnis tecum, maria omnia tecum
 18 lustrasset cupide, tu modo praeciperes.
 19 Tu quoque si manes cuperes hunc ducere ad imos,
 20 visat ut infernos regna tremenda lacus,
 21 omnibus ille quidem venisset in omnia tecum
 22 posthabitis, vel si mortis adisset iter.
 23 Est tamen invidia raptus puer optimus, ullum
 24 exemplum veteris ne sit amicitiae.
 25 Intentus fueras non tu crudelibus armis,
 26 non cupidus fueras bella nefanda sequi,
 27 otia sed placidae nimirum pacis amabas
 28 detestans Martem saevitiamque suam.
 29 Nec tamen, haec cum sint, fulvo male carperis auro
 30 nec tibi divitias congeris innumeras,
 31 sed bene contentus patrio tenuique salino,
 32 quem decet, in rebus quaeris habere modum.
 33 Nam neque venando statuisti ducere vitam
 34 vilibus officiis otia pulchra terens,
 35 at bene Pieridum studiis addictus et arti
 36 noctibus addebas, dulcis amice, dies.
 37 Heu, nihil est tutum morti ; virtute supremos
 38 tollere de medio gaudet acerba viros.
 39 Haec te corripuit, numeris qui, docte, canendis
 40 Aonias poterat jam retinere deas.
 41 Ah, quotiens Musae, quotiens tibi Phoebus Apollo
 42 tollebat plausus in tua verba novos ?

43 Sed breve per spatium durarunt gaudia, dum sic
 44 cursibus in primis irrita vota cadunt.
 45 Ergo dies aderat fatis datus ille supremus,
 46 quo puerum raperet Parca maligna pium.
 47 Signaque jam mortis suberant manifesta futurae
 48 omnibus illa quidem signa tremenda viris,
 49 filius affari moriens cum forte parentes
 50 confectos cura coepit utrosque gravi :
 51 quid me mortalem graviter lugetis, ut hinc vos,
 52 vos premat ut miseros cura dolenda magis ?
 53 Tristia non lacrimis hominum, non, fata, pudicis
 54 flectuntur precibus, cum ruit atra dies.
 55 Nec vos nunc morbo macies contracta maligno
 56 terreat aut quod sim corpore nullus ego.
 57 Est animus fortis, veluti decet, ipse nec ulli
 58 succumbens curae, sit licet ipsa gravis.
 59 Flaccida non curae mihi sunt moribundaque membra,
 60 corporis est quicquid, displicet omne mihi.
 61 Id satis est nobis, si mens animusque pudicus
 62 sidereos valeat nunc repetisse Lares,
 63 unde genus duxit, peteret cum forte caducos
 64 mortales, superas desereretque domos.
 65 Haec visura Jovem summum pars maxima nostri
 66 evolet, at terram corpus inane petat.
 67 Vos igitur, cari, mea maxima cura, parentes,
 68 tu tamen imprimis, dulcis amice, vale
 69 atque vale atque memor tumulo pia carmina nostro
 70 haec dato, quae nomen sint habitura meum :
 71 quo nec amicitiam, coluit puer alter in urbe
 72 sanctius Etrusca, dum sibi vita fuit,
 73 hic jacet abreptus teneris Antonius annis,
 74 dum Lachesis plenas frangit acerba colos.

LIBER III

E3_1 v.1 Quo nunc vos, elegi, vestri fiducia ducit
 2 quove ferunt claudi, turba jocosa, pedes ?
 3 An Medicae numeris tantum levioribus ausi
 4 dicere tentatis pignora summa domus ?
 5 Non teneri, ut quondam, vobis referuntur amores
 6 nec venit in vestros fabula ficta modos.
 7 Dicendus vobis nunc est Laurentius heros,
 8 qui lumen patriae, qui decus omne, suae,

9 qui Lydos tanta jam nunc virtute Quirites,
 10 qui tanta Tuscos temperat arte patres,
 11 ut, nisi Pierides faveant, nisi Phoebus Apollo,
 12 laudes nemo suas enumerare queat.
 13 Huc igitur, Medices, coeptis gravioribus assis,
 14 tu mihi Calliope, tu mihi Phoebus eris.
 15 Quis sine te possit Medicam pertingere molem,
 16 quis sine te meritis digna referre tuis ?
 17 Nam bona seu pacis, Medices, teris otia solers
 18 sive cupis Musis invigilare piis,
 19 ingenium studiis adhibes ita, maxime rerum,
 20 sunt ita Pieridum carmina culta tibi,
 21 ut, quaecumque vetus Latium dedit, omnia noris,
 22 et quicquid Varro Vergiliusque monent,
 23 quicquid et in causis Cicero memorarit habendis,
 24 quicquid in historia lingua Latina refert.
 25 Ast, in Apollineas cum se tulit impetus artes,
 26 protinus ad sanctos jussit inire modos.
 27 Tunc alacer citharam sumens ea carmina cantas,
 28 ut Phoebi possint illa decere lyram.
 29 Sic tu non tantum quercus ratione carentes
 30 et quacumque ferens fabula prisca docet,
 31 sed possis homines cantu retinere supremos,
 32 sed possis doctis grata referre viris.
 33 Haec tibi sunt, Medices, divinae pabula mentis,
 34 haec sunt ingenii munera prima tui.
 35 Nam modo quid referam, quas accipis undique, laudes,
 36 egregia Tuscos dum regis arte Lares ?
 37 Cunctus erit populus testis sanctusque senatus,
 38 quam bene, Laurenti, publica cuncta geras,
 39 quam bene tu summa patriam virtute gubernes
 40 sive domi, Medices, quam bene sive foris.
 41 Namque Fluentinas sapiens ita flectis habenas,
 42 cum bona tranquillae tempora pacis eunt,
 43 ut civis quicumque tua manet urbe togatus
 44 et duce te patrias temperat arte domos,
 45 se vidisse neget, quae sint magis apta quieti
 46 tempora, quae paci sint magis apta bonae.
 47 Sic Tuscus quaecumque gerit populusque paterque,
 48 legibus aut quicquid sancit uterque piis,
 49 haec, Medices, monitis ita tu moderaris avertis,
 50 vocibus aut ita sunt haec stabilita tuis,
 51 ut prudens unus, juvenis licet, auctor honesti
 52 quolibet Etrusci frena leonis agas.
 53 Si quis at impulsus, Medices, oriatur iniqui
 54 Martis, ut in Tuscis bella ciantur agris,
 55 tunc ea tu tanta sapiens virtute repellis,
 56 tunc ea consiliis sunt ita pulsa tuis,
 57 civibus ut prosis non tu minus inde togatus,
 58 quam qui bella duces fortia Marte gerunt.
 59 Quod licet Etrusci totiens sint ante Quirites
 60 experti, totiens sint licet atque patres,
 61 attamen hoc paulo perspeximus ante vel omnes,
 62 quam tua consilio mens foret apta gravi
 63 quantaque tam tenero surgat de pectore virtus,
 64 laudibus aut ea sit quam cumulanda novis,

65 cum Volaterranas intra furor impius urbes
66 armavit socias in sua damna manus,
67 impulit et Tuscum contra capere arma leonem,
68 impulit et sanctam sic temerare fidem.
69 Ad nostras postquam rumor nam pertulit aures,
70 ut vetus a socia jus violatur humo,
71 ut Volaterranus non aequo foedere portas
72 claudens in nostrum sumpserat arma caput,
73 cogitur Etruscus praeconis voce senatus,
74 coguntur Lydi, turba verenda, patres.
75 Jamque rogantur, quae sit sententia, cives,
76 quave nefas tantum quisque repellat ope,
77 jamque suis proceres reliqui differre volebant
78 vocibus ad certam bella gerenda diem,
79 cum tu divino consurgens numine contra
80 impugnas gravibus dicta priora modis
81 atque refers, hostis patriae quicumque sit ille,
82 debeat ut poenas exhibuisse graves
83 nec fore cunctandum, ne quis malus inde tumultus
84 amplius in sociis exoriatur agris ;
85 ut, qui peccarunt nimium, damnentur et ipsi
86 sicque ferant sceleri praemia digna suo
87 et reliquos procul a culpis ita terreat acer
88 exitus atque viris poena parata malis,
89 nullus ut exemplo posthac male ductus iniquo
90 Tuscorum discat temnere jussa patrum.
91 Vix bene desieras, Medices, memorare quod esset
92 utile, consiliis vix data meta bonis,
93 cum te sunt pedibus populus patresque secuti
94 assensi verbis quilibet ante tuis.
95 Nec mora. Tot pedites turmaeque parantur equorum,
96 quot modo, si cupiam, vix numerare queam.
97 Jam Volaterrani subita obsidione tenentur,
98 cinguntur castris oppida celsa novis,
99 jam leo Tyrrenus mugire per omnia coepit
100 tam sontes cupiens perdere Marte viros.
101 Jamque loco freti defendere posse putabant
102 excelsis hostes moenia ducta jugis,
103 ast nihil immeritos fas est sperare nec illos,
104 est quibus in socios eviolata fides,
105 nam, licet e summis jactarent turribus illi
106 desuper in nostros saxa superna viros,
107 urbis et hinc multo complexissent milite portas,
108 unde graves pugnas sustinuisse queant,
109 non tamen haud locus his praeruptus profuit usquam
110 neve peregrina spicula jacta manu,
111 quo minus in spatium paucorum capta dierum
112 urbs tibi, Laurenti, summa tropaea daret
113 et daret et summum, Medices, tibi ferret honorem,
114 quem posses titulis enumerare tuis,
115 haec quia tota tua est victoria digna triumpho,
116 gesta quod auspiciis sunt ea bella tuis.
117 Est decus omne tuum, tanti tua gloria facti,
118 uni pro meritis haec tibi palma venit.
119 Nam cessit fortuna tibi velut Ansia, ne quid
120 tristius eveniat, dum bene cuncta geris.

121 Es felix igitur longum vocitandus in aevum,
 122 est tua sors cunctis anteferenda bonis,
 123 quod, tu dum, Medices, patriae bene consulis urbi
 124 dumque Fluentinos protegis arte Lares,
 125 est tibi fortunae sapientia juncta volenti
 126 cedere virtuti tempus in omne tuae.

AD PETRUM MEDICEN

E3_2 v.1 Est locus antiqui seducta in valle Mucelli,
 2 Cosmus ubi egregium surgere jussit opus ;
 3 huc ego dum rapior spectandi ductus amore
 4 tecta opibus Medicum nobilitata novis,
 5 talis tunc avidas cantus demulserat aures,
 6 mortalis qualem nemo referre queat.
 7 Nam prope sunt circum densis viridaria lucis,
 8 plurima quae frondis integit umbra sacrae,
 9 illic terra, tulit quos India, mittit odores,
 10 et quos felici litore nutrit Arabs.
 11 Illic et violas cernas viguisseperennes
 12 mixtaque puniceis lilia cana rosis.
 13 Hic variae pennis per florea rura volantes
 14 fundebant blando murmure carmen aves
 15 Daphnaeoque oriens fundebat scena theatro
 16 lumen, quale sacer lucus habere solet.
 17 Spiritus inde novus sese tollebat in auras
 18 pluraque divino verba notata sono.
 19 Haec ego cum celeri me verto ad limina gressu
 20 nescius Aonias hic habitare deas,
 21 protinus, ah, tantus splendor praestrinxit ocellos,
 22 ne sineret sacras usque venire fores.
 23 Interea, dum me dignata est una sororum
 24 ducere per gelidum, Calliopea, nemus,
 25 haec, ubi, quo paterer divinam cernere lucem,
 26 unxerat unguentis lumina nostra novis,
 27 hoc subiens antrum dixit : Me pone sequeris,
 28 sed caveas laurum nunc temerare manu.
 29 Tunc me divinus subito circumstetit horror
 30 arrectaeque metu diriguere comae,
 31 cum nivea primum conspexi in veste puellas
 32 Pieria castos cingere fronde choros.
 33 Ast, ubi me monuit pulcherrima diva sorores
 34 Aonias sedem constituisse novam,
 35 o te felicem, dixi, nunc, Petre, per aevum,
 36 qui capis hospitio numina tanta tuo.
 37 Omnia conveniunt divinae stirpis alumnae
 38 dictis nec dubiam dant pia verba fidem,
 39 nam scenae in medio, surgens ubi plurima laurus,
 40 candidior Pario marmore petra nitet,
 41 aurea quin etiam de saxo fistula pendet,
 42 ambrosius quo se funderet inde liquor.
 43 Atque ibi docta comes dixit : Quam serpere cernis
 44 et quae nunc fontem congerit ecce sacrum,
 45 huc Petrus Medices lympham prorumpere jussit

46 deque Casentini labitur illa jugis,
 47 pro qua Gorgonei deserta est unda caballi
 48 et quae Castalio nomine nota viget.
 49 Nec jam prisca juvat Musas Parnasia rupes
 50 amplius aut solitum nunc habitare nemus.
 51 Jam satis est sedes dudum tenuisse Pelasgas,
 52 jam satis Haemonio tinximus ora lacu.
 53 Nunc valeat Pindus, valeant Heliconia Tempe,
 54 audiit Eurotas carmina nostra satis.
 55 Hic nos certa manet sedes, haec limina nusquam
 56 deserit, hic doctam pulsat Apollo chelyn
 57 et nemus hoc veterem Cirrhae delebit amorem,
 58 hic Aganippeae fons erit instar aquae.
 59 Et quantum lato Maecenas priscus in orbe
 60 nomen habet, Medices protinus inde feret.
 61 Hunc nos Pierio cantabimus ore nec illi
 62 defuerit meriti gratia magna sui.
 63 Dicemus magnos Petrum superasse triumphos,
 64 otia dum patriae reddidit ille suae,
 65 nec Ciceronis enim fuerat victoria major,
 66 qua patriae verus dicitur esse pater.
 67 Pierides quamvis longum dicamur in aevum
 68 nec levis extiterit gloria principium,
 69 Petrides hinc dici nomen de nomine Petri
 70 malumus, hinc nostri nominis auctor erit.
 71 Sed tu, si tantos cupias haurire liquores
 72 et vitreo tandem spargere fonte caput,
 73 rivulus hic tenuis, qui nascitur inde, caveto,
 74 ne Medicis labens egrediatur agros.
 75 Sedulus his lymphis tam laeta rigaveris arva,
 76 haec erit usque rotis meta terenda tuis.
 77 Quod modo, si monitus non aspernabere nostros
 78 verbaque censebis pondus habere mea,
 79 hoc ubi tempus erit, totum te fonte lavabo,
 80 sic fugies nigros in tua busta rogos.

AD LAURENTIUM MEDICEN DE SUIS ET COSMI AVI ET PETRI PATRIS LAUDIBUS

E3_3 v.1 Fronde sub Herculea Tyrrheni ad fluminis undam
 2 constiteram, siccos dum canis urit agros.
 3 Huc me sive loci species pulcherrima seu me
 4 traxerat huc gelidae murmur euntis aquae,
 5 audebam Medicum veteri compulsus amore
 6 ludere non claudio facta canenda pede,
 7 cum me, divinis qui temperat omnia nervis,
 8 vocibus increpuit, talia coepta, suis :
 9 Quis furor, ah, demens, te compulit ire per altum,
 10 Nalde, quis undisono credere vela mari ?
 11 Non tua tam vastis undis venit apta carina ;
 12 haec : tenues fluvios parva phaselus amet.
 13 Qui Phrygias quondam potuit describere pugnas
 14 et Thetidis quantum filius urget opus,
 15 scribendi possit vix hunc tolerare laborem,
 16 vix queat haec numeris facta referre suis.

17 An, quibus insignis Medices se sustulit olim
 18 artibus in caelum, scribere posse leve est,
 19 cum tantum summi summa virtute decori
 20 junxerit ingenio Cosmus et arte bonus,
 21 ut, dum, quas acer Crassus possederat olim,
 22 colligit, et quantas Persia novit, opes
 23 tot summae fuerit laudes probitatis adeptus,
 24 tot gradibus nixus sit pater ille bonis,
 25 ut, quamvis opibus cunctos superarit habendis,
 26 ubere quos pingui Tuscia dives alit,
 27 non tamen inde minus sancti, quam divitis acer
 28 optima suscipiens nomina Cosmus habet ?
 29 Adde, quod et Musas summo dignatus honore
 30 incumbit studiis tempora longa meis.
 31 Hinc favet ingeniis doctus doctosque benignus
 32 accipit atque inopes sublevat aere probos.
 33 Aemilii quondam magno ditata triumpho
 34 Roma fuit, Persis cum juga dura tulit.
 35 Non tamen haec cunctos fuerat fortuna per annos,
 36 sed consul donec Pansa futurus erat.
 37 Cosmus at in patriam conguessit plurima, quo sit
 38 publica perpetuum res habitura bonum.
 39 Hinc solus potuit saevos delere tyrannos,
 40 liber ut in populo floreat inde suo.
 41 Hinc bene promeritos tulit ad fastigia rerum,
 42 expertes regni nec sinit esse duces.
 43 Sfortia sit testis, cui quamquam plurima virtus
 44 extitit atque animis accumulata novis,
 45 ni tamen hic opibus Cosmi suffultus et acri
 46 consilio caperet bella gerenda ferox,
 47 irrita nimirum cecidissent vota nec illi
 48 tot bona promerito fors cumulata daret,
 49 Sfortiadae numquam servisset Gallia regi
 50 imperio veteris facta superba ducis.
 51 Ast, ubi se contra magnum perterrita Cosmum
 52 sensit conatus illa parare graves,
 53 viribus haec subito cedens in proelia tantis
 54 porrexit victas ad sua vincla manus.
 55 Unde fit, ut, semper vestram qui saevus in urbem
 56 inque Fluentinos hostis acerbus erat,
 57 anguiger hosturmis ita nunc tueatur amicis,
 58 nullus ut in tanto constet amore modus.
 59 Sed, tibi si vocem moduletur Musa canoram,
 60 temperet aut doctam Calliopea lyram,
 61 non tamen, ut Medices curet modo publica summo
 62 munera consilio, Nalde, referre queas.
 63 Vix ego, quae profert sacro de pectore Cosmus,
 64 divinis possem concinuisse modis.
 65 Nam modo, quot pridem Delphis oracula magnis
 66 edideram, dum me Graecia cuncta petit,
 67 tot, fateor, Medices patria de sede recenset,
 68 civibus ut voluit consuluisse suis,
 69 ut merito Cosmum, Graio quem nomine dicunt,
 70 quod faciat varia tempora pulchra vice,
 71 nascentem tali donarint nomine Parcae,
 72 nam decus hinc patriae, Cosme, futurus eras.

73 Cuncta igitur divum gessisti e sorte creatus,
74 haec tua, Cosme, quibus nomina convenient.
75 Ornasti patrios aurata sede penates,
76 unde forent Medicae tecta superba domus.
77 Nam quid templa deum miro constructa decore
78 nunc referam cunctis concelebranda locis ?
79 Arnus dum placidis per terras defluit undis
80 Parrhasii subiens litora nota maris,
81 suspicient omnes tectum laquearibus aureis
82 Laurenti atque opibus templa dicata novis,
83 florebunt Marci semper viridaria divi
84 et stabunt miris atria porticibus,
85 sed Medicen tantum nil tollit ad aethera Cosmum,
86 sint opibus quamvis cuncta referta suis,
87 quam quod magnanimos divino numine fratres
88 eduxit, patriae lumina bina suae,
89 quorum qui major contendit tempus in omne
90 illustris nomen condere in astra suum.
91 Hic moneo, factis ne te tam grandibus error
92 implicet, hic nostrae nam foret artis opus.
93 Scipio nam magnus, fateor, sed magnus in armis
94 contudit imperio barbara regna gravi.
95 Si quis at inspiciat, quot vitae commoda Tuscis
96 urbibus aut Medices quot bona summa tulit,
97 non minus esse putet Veneto de foedere parta
98 otia, Petre, tuis te duce longa dari ;
99 non minus esse putet populi sedare tumultum,
100 legibus ut per te pareat inde piis.
101 Adde, quod est nostris gratissimus ille Camenis
102 inque dies illi gloria major inest.
103 Nam, quicumque bibens vitreo de fonte sacerdos
104 Musarum lymphis proluit ora sacris,
105 is canit erranti Permessi ad flumina Petro,
106 surgat ut Aonii quaeque puella chori.
107 Maecenatis enim fuerant si tempora prisci
108 grata mihi, doctas dum colit ille deas,
109 non minus et Medices Cirrhae dignatus honore
110 me rapit et Musas in sua vota pias.
111 Diligit hic doctos verbisque hortatur amicis
112 nec sinit in turpi longa jacere situ.
113 Vatibus et post haec Petrus dat praemia sacris
114 atque opibus pariter consilioque fovet.
115 Ut Maecenatem cuncti cecinere poetae,
116 quos tulit antiqui terra beata Remi,
117 sic omnes patrii divino carmine vates
118 hinc celebrem facient cuncta per ora Petrum.
119 Hic ego dum Phoebum jam me monuisse putarem
120 et finem verbis imposuisse suis,
121 protinus auratas modulatus pectine chordas
122 addidit haec primis talia verba deus :
123 ne te paeniteat frustra sumpsisse laborem,
124 quod vetui Medicae tangere gesta domus.
125 Jam veniet tempus, cum tu, si coepta sequeris,
126 te poteris factis implicuisse novis.
127 Nam, qui Pierio semper nutritus in antro est
128 et puer ingenio praevenit inde senes,

129 cui datur e nostra Laurentius arbore nomen,
 130 cui data pro meritis laurea nostra suis,
 131 ille gubernaculum capiet crescentibus annis,
 132 quod pater et patruus, quod sibi tradet avus.
 133 Hic magnum Cosmum referet Petrumque parentem
 134 nec volet a tantis degener esse viris.
 135 Namque Fluentinas is cum tractabit habenas,
 136 cum populi capiet munera magna sui,
 137 Lydia se quantis attollet gloria rebus ?
 138 Exseret imperio Tuscia quanta caput ?
 139 Terrebit cunctos fulvi veneranda leonis
 140 majestas nato frena tenente Petri
 141 et tandem Medica puer hic edoctus ab arte
 142 ducet Syllanos ad pia vota patres.
 143 Haec ego vaticinor, quae Juppiter ipse canenti
 144 fatorum longis duxerat ordinibus.
 145 Ergo, cum talem roseis Aurora quadrigis
 146 felicem vobis advehet orta diem,
 147 tunc liceat, docto cum grandius ore sonabit
 148 spiritus et poteris carmen hiare novum,
 149 tum liceat summas Medicis perstringere laudes
 150 et libare meis facta canendasonis.
 151 Finierat monitus et jam properabat in undas,
 152 cum fugiunt oculos talia visa meos.
 153 Haec tibi, quae longi praestent modo pignus amoris,
 154 imparibus lusit nostra Camena modis.
 155 At, si fata volent Medicum me attingere molem
 156 et facient gestis me superesse tuis,
 157 tunc : alias sumens, Laurenti, in carmina vires
 158 audebo Medicae facta referre domus.

AD COSMUM MEDICEN DE EIUS LAUDIBUS

E3_4 v.1 Cum sim dicturus Cosmum, quo pondere cervix
 2 Atlantis gemeret, duro qui vertice caelum
 3 sustinuit, nemoris non tantum diva beati
 4 Calliope vocitanda mihi doctaeque sorores,
 5 at, pater illarum, multo magis ille vocandus
 6 es mihi, supremum nutum qui concutis orbem,
 7 qui regis imperio terras et sidera caeli
 8 clara facis, genitor, cujus sunt omnia plena,
 9 te, precor, huc assis, dum me per maxima tantus
 10 raptat amor, cumba dum me juvat ire per altum,
 11 nam sine te quisnam divinum dicere Cosmum
 12 audeat aut tantum possit quis ferre laborem ?
 13 Cum variis essent mortales pestibus acti
 14 undique cumque forent terraeque marisque tumultus
 15 exorti plures nec longa tumescere bella
 16 desinerent lateque undarent sanguine fossae
 17 caesorum, cunctis dum Mars bacchatur in oris,
 18 cum jam flava Ceres victum deserta negaret
 19 agricolis, fugiunt dum structas aere catervas,
 20 Liber pampineas nec posset collibus uvas
 21 defendisse satis, furerent dum Martia campis

22 classica nec steriles praeberent pabula terrae,
23 maxima debilitas penitus mortalibus aegris
24 instabat, pestis miseros invaserat artus,
25 qualem dira fames genuit, cum fessa labore
26 corpora non possent vires revocare peremptas.
27 Sic mortale genus prope jam vel peste vel armis
28 exhaustum multos minimum potuisset in annos
29 durare et varios morborum ferre dolores,
30 ni deus, aethereos nutu qui temperat axes,
31 Juppiter, heu, casus hominum miseratus acerbos
32 omnipotens sedem superos vocitasset in unam.
33 Est locus, austriferi medio qui vertice caeli
34 eminet, huic geminae panduntur cardine portae,
35 quo superi possint hac atque hac ire frequentes.
36 Aurea caelicolis lateque sedilia magnis
37 dependent circum nitidis ornata lapillis
38 testudoque super vario distincta colore,
39 quam barri e niveo sustentant dente columnae.
40 Hic pater in solio Vulcani ex arte peracto
41 constitit et vultu, quo pellit nubila caelo,
42 alloquitur stantes divos ac talia fatur :
43 "Nostis, ut in curis homines sint acribus olim
44 versati et quantos bellorum exhausterit aestus,
45 quae miseros agitet, Discordia, qualis iniquis
46 vexarit Bellona modis, hinc tristis ad illos
47 pervenit miseranda lues, dum trita labore
48 corpora deficiunt variis exercita curis.
49 Hos quia me scitis solos genuisse capaces
50 ex iis, qui terras habitant, animalibus altae
51 mentis et ad caelum possint qui tollere vultus,
52 hos igitur, meditor, ne deseruisse putemur,
53 egimus in terris nil nos quo rectius umquam
54 e tantis demum miseros auferre periclis,
55 rebus et afflictis extremum imponere finem.
56 Quod fieri ut possit, superis mittendus ab oris
57 unus erat vestrum, sed enim natura deorum
58 non sinit aeternos quicquam tetigisse caducum.
59 Sic alius, nostra fuerit qui doctus ab arte,
60 mittetur, liceat certas cui noscere leges
61 fatorum nostrasque vices gessisse per orbem.
62 Hic ego, sit qualis, concepti mente futurus,
63 scilicet ut primum nobis erit ille creandus,
64 quisque suas in eum vires effundat, ut omni
65 protinus hic fiat divorum ex arte beatus,
66 cui, cum magnorum curas regumque ducumque
67 suscepturus eat, latus quos sustinet orbis,
68 Cosmo nomen erit, Latio quem nomine mundum
69 dixerunt, propria ne distet nomen ab arte.
70 Hic igitur, mortale genus quibus ante periclis
71 protinus extiterat, tandem depellat et altos
72 auferat ex hominum quamprimum corde dolores.
73 Post modo, quos tristes habuit metus acer, eosdem
74 laetitia explebit Medices ; tum saecula condet
75 aurea, quae quondam Saturno rege fuissent.
76 Hinc igitur Latii longa cum pace quiescent.
77 Is, quia, cum terras viset neque bella gerentur,

78 ni patriae saevos poterunt quae forte tyrannos
79 delevisse satis, vitium neque triste sequentur
80 mortales, virgo superis hinc rursus ab oris
81 ad terras veniet longo post tempore visas,
82 sic aut nulla quidem veteris vestigia fraudis
83 aut pauca extabunt, sed mox quibus ille peremptis
84 instituet sanctos Tyrrhena per oppida mores.
85 Ast, ubi de caelo tandem mittetur et imum
86 terrarum Cosmus praesens inviserit orbem,
87 divini tanto nimbi splendore nitebit,
88 quantum acies hominum nequat sufferre videntum.
89 Hunc ubi vel magni reges magnique tyranni
90 agnorint, illi sacros impendere honores
91 non dubitent, nam quisque deus quot in omnibus aris
92 consultus dederat monitis oracla futuris,
93 unus tot sacro promet de pectore Cosmus,
94 rebus enim dubiis populi proceresque superbi
95 consultum e Latio venient, quibus omnibus idem
96 certior est Medices Phoebos responsa daturus.
97 Juppiter haec multis, at non Tritonia Pallas
98 multa refert : "Genitor, quis non tua jussa facessat
99 aut quis opem tantis non hic velit addere rebus ?
100 Per me nulla mora est, quem tu meditare creandum,
101 finibus ut Latiis sapiens ita fiat, ut illum
102 aequarint nulli Tusca de stirpe nepotes."
103 Quae cum dixisset Pallas, Cyllenia proles
104 ordine subsequitur : "Quemquam, rex maxime divum,
105 praeceptis censes citius parere paternis,
106 quam me velle, pater, fuit aut parentior alter
107 me tibi, qui rapidos tulerim persaepe calores,
108 dum tua quam celeres refero mandata per auras ?
109 Hunc ego, ni solita fuero deceptus ab arte,
110 divitiis, opibus semper donabo futuris
111 innumeris, quales Perses possederat olim
112 aut is, qui celeres respersit sanguine Parthos.
113 At quantum eloquio veniat valiturus et arte
114 dicendi, cives referent, quibus omnia Cosmus,
115 ad patriam longe spectent quaecumque tuendam,
116 persuadere potis, varios restinxerit aestus
117 bellorum et saevos poterit sedare tumultus.
118 Praeterea multi e Latio seu forte canoros
119 versus astricti numeris seu verba soluti
120 libera conscribent pedibus, quicumque per aevum
121 optabunt longos operum durare labores.
122 Inscribent Medici vigilata volumina Cosmo,
123 tantum namque sui splendorem nominis addet,
124 quisquis ut ad Medicem multo conscripta labore
125 miserit, hunc hominem dicam, cui nulla futuri
126 meta detur, cunctos qui sit victurus in annos
127 nec passura sitim videat sua carmina turpem."
128 Haec ubi divino Cyllenius ore locutus,
129 divi, qui media caeli statione sedebant
130 concordem eadem, summi quae rector Olympi
131 dixerat, ingenti sanxerunt cuncta favore.
132 Protinus est post haec caelesti e sorte creatus
133 divorum coetus, fieri quem jusserat omnis,

134 mittendum tamen omnipotens non ante putavit
135 Juppiter ad terras, quam toto pectore sacros
136 conciperet divum monitus et honesta piorum
137 munera novisset superis versatus in oris.
138 Ille quibus terras et magnum temperet orbem
139 more gubernaculum doctus retinere deorum,
140 conciliis igitur cum plurima tempora Cosmus
141 afforet, inter se celebrant quae maxima divi,
142 disceret atque homines divina ex arte regendos,
143 venerat id tempus, quo Juppiter aethere summo
144 mittat in imperium magnum regnumque futurum.
145 Sunt geminae caeli portae, quarum una deorum,
146 altera terrenos nimirum tendit in artus,
147 quas circum fertur late candore nivali
148 circulus et varium signorum intersecat orbem.
149 Hinc iter ingrediens Medices ubi sidera Cosmus
150 splendida deseruit, superiorum quilibet illum
151 ad cancri portam fuerat comitatus euntem,
152 nam licet ulterius nulli prodire deorum.
153 Huc ubi pervenit Medices, ita Juppiter altus
154 alloquitur Cosmum dicitque novissima verba :
155 "Ut noscas, imo quae sis facturus in orbe,
156 haec tibi, Cosme, feram ; tu condita mente teneto.
157 Scito, ubi tu Latium propriis virtutibus orbem
158 pacaris pacemque dabunt tua gesta benignam,
159 nullo te nigram visurum tempore mortem,
160 sed fore victurum, dum nubila frigidus aer
161 dumque feret caelum stellas, dum montibus altis
162 versabuntur apri, fluvios dum piscis amabit,
163 nam, velut e nobis unum, te, candide Cosme,
164 tollere de medio penitus mala Parca timebit.
165 Ast, ubi tu Latiis extremo maxima terris
166 gesseris imperia atque vices in tempora nostras,
167 huc tibi sit reditus, sedes haec aurea Cosmum
168 certa manet, superas ibis rediturus in oras
169 aevo perpetuos illic usurus in annos."
170 Haec deus. At Medices animo nihil inde moratus
171 ad terram linquens orbem candore decorum
172 descendit, nullam Lethaei fluminis undam
173 cum degustaret, geminas neque perderet alas,
174 lucida cui tanto fulserunt membra nitore,
175 ut, sedes quamquam Florenti Cosmus in urbe
176 ponendas statuit, quo fortunatior una
177 protinus haec Tuscas inter caput efferet urbes,
178 attamen est adeo latum vulgatus in orbem
179 splendor et extremas late diffusus in oras,
180 ut Nilusque pater mirans atque ultima Thule
181 quaereret, unde foret tam clari causa nitoris.
182 Cum vero nossent, Latiis ut splendor ab oris
183 venisset, Tusca quoniam novus Ammon in urbe
184 tunc responsa daret, subito concursus ad illum
185 factus et ex omni Latii regione videndum,
186 qui caelo fuerat nuper demissus ab alto.
187 Venerunt magnique duces magnique tyranni
188 suppliciter rebus dubiis responsa petentes.
189 Qui cum vidissent hominem vocemque relatum

190 auribus acciperent sacri de pectore Cosmi,
 191 usque adeo sensus stupefactaque corda fuerunt,
 192 ut patriam tandem redeuntes quisquis avitam
 193 jurarent penitus nullo se tempore quicquam
 194 vidisse in terris Cosmo divinius usquam
 195 aut se visuros ; adeo praesentia famam
 196 vicerat acceptam cujusque in mente priorem.
 197 Sic Medicis partes hinc fusum est nomen in omnes,
 198 ut, Romae fuerat qui princeps optimus olim,
 199 Augusti nusquam celebretur gloria major.
 200 Et merito, quoniam non inferiora togatus
 201 egerit et patriae verus pater inde vocari
 202 promeritus fuerit, saevis ex hostibus unus
 203 quod libertatem saevaue tyrannide texit.
 204 Felix, o nimium felix Florentia, quae te
 205 nunc jactare queas tali pia mater alumno,
 206 qualem nemo quidem se nunc vidisse fatetur
 207 hactenus aut Latio jam sperat in orbe futurum.
 208 Hic ita sim demens, tenui qui carmine laudes
 209 aggrediar memorare novas aut maxima Cosmi
 210 facta Sophocleo nimirum digna cothurno ?
 211 Nam puto, si Phoebus divini carminis auctor
 212 pro meritis ornare velit, vix possit et ipsum
 213 vix queat ingentem scribendi ferre laborem.
 214 Quis tam doctus erit, digno qui carmine possit
 215 insignem pietate virum laudare ? Quis usquam
 216 exprimat, ut Medices superum percussus amore
 217 relligione deum priscos superarit avorum,
 218 cum nullus plures superis impendat honores,
 219 plura nec ex ullo fuerint in honore deorum
 220 structa vel insigni pulcherrima templa decore,
 221 Arnus, quae, donec leni fluet agmine Tuscus,
 222 extremis veniens mirabitur advena terris ?
 223 Qualis at in Cosmo fuerit prudentia, quale
 224 ingenium, regit Etruscas dum legibus urbes,
 225 mortali quamvis minus est fas dicere cuiquam,
 226 Hoc tamen haud sileam cunctos, quibus optima curae
 227 publica res fuerit, vere ingenueque fateri
 228 omnia se penitus Cosmo didicisse magistro,
 229 ad bene pertineant urbem quaecumque regendam.
 230 Et dubitabis adhuc priscae, Florentia, Romae,
 231 unde genus ducis Syllano milite primum,
 232 te fortunatam longum conferre per aevum ?
 233 Quae sit divinos quamvis complexa nepotes,
 234 imperium terris animos aequarit Olympo,
 235 hoc tamen hanc uno superas penitusque necesse est,
 236 semper in hoc uno saltem tibi cedat alumno.

AD COSMUM MEDICEN

E3_5 v.1 Jam tandem Italiae fugientis prendimus oras,
 2 hac Trojana tenus fors premet acta ratem.
 3 Egrediens vastis agitatum fluctibus aequor
 4 en mea jam portum fessa carina subit,

5 cum Medicis placido spectentur carmina vultu,
 6 lusimus in nomen quae modo pauca suum.
 7 Nunc mihi seu flavas volvat Pactolus arenas
 8 seu mihi, quas nutrit Lydia, dentur opes,
 9 Indi seu quicquid reges habuisse putantur,
 10 seu teneam, quicquid Persica regna ferunt,
 11 non tamen haec ausim tali praeponere sorti ;
 12 sat tibi si placeam, Cosme, beatus ero.

AD IOHANNEM MEDICEN COSMI FILIUM

E3_6 v.1 Prima domus Medicum Latiis quia fulget in oris
 2 nec venit Aoniis gratior ulla deis,
 3 vos decet, o divae, dare carmina pauca roganti,
 4 grandia dum Medicis ludere facta paro.
 5 Namque quid esse potest majus, quam pignora Cosmi
 6 et natum tanto, Musa, referre viro,
 7 cum possis dici felix hac sorte, Johannes,
 8 dumtaxat genitor quod tibi Cosmus adest ?
 9 At nunc, quod sequeris monitus in cuncta paternos
 10 et sapiens fratrem consulis inde pium,
 11 evenit, ut dignus Cosmo videaris alumnus
 12 et frater magno digne habere Petro.
 13 Qui cum plura piis impendant tempora Musis
 14 et magnis faveant protinus ingeniis,
 15 tu colis et Musas pariter sanctosque poetas
 16 et das pro meritis tu quoque digna satis.
 17 Temporibus nostris aetas concedat avorum
 18 nec Maecenatem jactitet illa suum,
 19 Maecenas olim favit nam vatibus unus,
 20 Maecenas unus spesque salusque fuit,
 21 at modo tris Medices Tusca natiqque paterque
 22 urbe vigent, doctis portus et aura viris.
 23 Felices igitur vates, felicia cunctis
 24 tempora, nam Medices otia pacis amant.
 25 Hoc praestat sacri virtus quam maxima Cosmi,
 26 hoc bona mens magni consiliumque Petri.
 27 Sed, cum dura nimis sors invidiosa senectae
 28 audeat, heu, Cosmi laedere membra patris,
 29 nec sic nodosa pudeat male fata podagra
 30 indignos Petri jam temerasse pedes,
 31 neuter ut officio possit modo captus eundi
 32 visere, num quisquis jusque piumque colat.
 33 Incedens totam validus tu circuis arcem
 34 prospiciens, ne quod fiat in urbe nefas.
 35 Si qua tamen reperis veteris vestigia fraudis,
 36 per te sunt sacro cuncta relata patri.
 37 Sic aiunt solitum, caelo cum mittitur alto,
 38 Mercurium summo facta referre Jovi.
 39 Ergo, ubi divino tandem tua pectore Cosmus
 40 dicta capit gravibus exagitanda modis,
 41 advocat hic subito Petrum, qui proxima patri
 42 invigilans urbi pondera mente gerit,
 43 atque ita, cum gemini, cari pia cura parentis,

44 assitis, patriae lumen uterque suae,
 45 tunc aperit monitis Cosmus sacer ora futuris,
 46 ora, quibus populus gaudeat usque suus,
 47 nam pia promeritis disponit jura nec ullis
 48 egregiis desunt praemia certa viris
 49 nec sinit, ut nostra quisquam sceleratus in urbe
 50 evadat poenas, munera digna, graves.
 51 Nec tantum prisca valuit vox magna Lycurgi,
 52 dum Spartaee leges conderet ille novas,
 53 aut hic, quem, doctae, quondam vidistis, Athenae,
 54 praeceptis cives composuisse piis.
 55 O res mirandas, hominem quis crederet usquam
 56 proxima divina cernere mente Jovi ?
 57 Cosmus enim natis ubi sanxit cuncta duobus,
 58 Hoc et uterque suus sensit alumnus idem
 59 atque palam reliquis per te sunt facta benignis
 60 civibus et patriae tam bona jura tuae,
 61 miratur populus pariter sanctusque senatus
 62 noster ab humano pectore tanta dari.
 63 Nec minus, est quicumque tua vir in urbe togatus,
 64 tot bona qui tuleris, te veneranter adit,
 65 quam quondam fertur magni gens prisca Quirini
 66 Pompilium precibus concelebrasse sacris,
 67 nam, populum justus Romanum Marte ferocem
 68 frangeret ut sancta relligione Numa,
 69 fertur Aricinam Phoebos Musisque sacratam
 70 in vallem solus saepius isse pater
 71 atque ibi, Romuleae prosint quae plurima genti,
 72 Egeriam votis consuluisse deam.
 73 Tu quoque divinum fratrem sacrumque parentem
 74 consulis ut, Medica numina bina domo,
 75 sic ea, quae populus semper Syllanus adoret,
 76 crederis e superis nunc habuisse deis.

EULOGIUM IN IOHANNEM MEDICEN AD COSMUM PATREM

E3_7 v.1 Heu modo qui laeto dicebam carmine natum
 2 florentem ludens, Cosme beate, tuum,
 3 cogor in extinctum crudeli funere eundem
 4 dicere flebilibus tristia verba sonis.
 5 Quam cito fata suum vertunt mutata tenorem,
 6 quam cito fors diras vertit acerba vices.
 7 Nam quo Syllana florentior alter in urbe
 8 aut mage quem decuit vivere, nullus erat.
 9 En tristi subito correptus morte, Johannes,
 10 deseris extremis frigida membra rogis.
 11 Non tibi divitiae Medicum, non fama per orbem
 12 profuit in cunctis concelebranda locis,
 13 non tibi, quod, monitis divini edocte parentis,
 14 servaris patriae libera jura tuae.
 15 Nil etiam casta te relligione deorum
 16 tam bene de superis promeruisse juvat.
 17 Omnia mors rumpit, meritum neque respicit ullum
 18 nescia vel sanctis parcere dura viris.

19 Quin etiam credam, cum sacri pignora Cosmi
 20 ausa sit e medio tollere acerba gradu,
 21 hanc quoque perpetuos ausuram attingere divos
 22 et natis orbum reddere posse Jovem.
 23 Desinite hinc omnes quicquam sperare futurum
 24 longius humana condicione datum,
 25 postquam, qui meritis totum complectitur orbem
 26 et trahit aeternos in sua vota deos,
 27 non potuit Medices natum defendere Cosmus,
 28 quo minus infernos transnatet umbra lacus.
 29 At potuit. Quis enim Cosmo neget ulla petenti,
 30 audeat aut tanto non dare cuncta viro ?
 31 Tristia, nam, vitae quae rumpit stamina, Clotho,
 32 jurarat Medicos, diva proterva, Lares
 33 jamque propinquabat thalamo, quo dira Johanni
 34 inferret nigras Parca maligna manus.
 35 Sed, cum de nato divino in pectore curas
 36 vidisset patrem tunc agitare pias,
 37 hanc ita divini fregit reverentia Cosmi,
 38 ut coeptum subito relinquere vellet opus.
 39 Sed vetat hinc sapiens Parcam discedere Cosmus
 40 verbaque divina talia voce refert :
 41 "Ergo, ubi tam firmus fatorum vertitur ordo,
 42 qui Jovis e medio defluit usque sinu,
 43 hactenus ut nullis hominum nullisque deorum
 44 contigerit celerem sistere posse rotam,
 45 hunc ego non patiar nostro nunc nomine frangi,
 46 sed per me semper intemeratus eat."
 47 Dixerat. Inde suum servavit Parca tenorem,
 48 sed quater invito substitit ante pede.
 49 Sic Medices cari constanti pectore Cosmus
 50 inspexit nati funera cruda pater,
 51 ut nec Anaxagorae nobis, nec sancta Catonis,
 52 qui invicti natos imposuere rogis,
 53 sint optanda magis tolerandi exempla doloris,
 54 quam tua, nam, Medices, tu dare summa potes.
 55 Experti hoc cives referunt te protinus omnes
 56 esse vel in tota fortius urbe nihil,
 57 nam, voluit quicumque gravis solatia casus
 58 luctibus in tantis debita ferre patri,
 59 invicti sensit fortissima pectora Cosmi
 60 nil licet ingenti succubuisse malo,
 61 sed graviter nati reliquos in morte dolentes
 62 solandi munus praeripuisse magis.
 63 Dicite, Cecropiae, si quem vidistis, Athenae,
 64 aut vos, Ausonii moenia celsa Remi,
 65 dicite, vos quaeso, dum prisca aetate virorum
 66 clarorum vobis copia magna fuit,
 67 si quem vidistis, vultu qui immotus eodem,
 68 quo natum genuit, efferat inde suum,
 69 invictas et qui praeberet luctibus aures,
 70 cum dolor afflictas verberat astra domus,
 71 et quem, dum maestus lacrimas effundit acerbas,
 72 non posset populus sede movere gravi,
 73 praecipue, tanti prae se qui signa doloris
 74 ferret, ut in lacrimas cogeret ire feras.

75 Nec tot pampineo suscepit Apulia magno
76 vota nec aegroto tot pia Parthenope,
77 quot nunc Etrusca populus Syllanus in urbe
78 suscepit precibus vota pudica piis,
79 ut tibi, cui vixdum Saturni exacta maligni
80 alterius cursus tertia pars fuerat,
81 ejusdem saltem binos evincere cursus
82 concedat pensis Parca severa suis.
83 Tot sed vota cadunt, quis vos, dum talia, divi,
84 negligitis, possit esse putare deos ?
85 Nam modo, qui navem jactatam fluctibus altis
86 ingredier portum cernere visus erat,
87 hanc procul a terra rursus surgentibus undis
88 tristius inspexit edere naufragium.
89 Heu, quam fallaci stultum confidere sorti
90 aut dubio quemquam credere vela mari.
91 Sed, quamvis populus doleat spe captus inani,
92 numina sic votis surda fuisse suis,
93 quo, tamen, ipse potest, sequitur te maestus honore
94 et sua dat cineri dona suprema tuo
95 vexillisque suis, quae sint tibi pignus amoris,
96 exsequitur miseris te miser ille modis.
97 Maxima pars procerum mutata veste fuerunt,
98 dum tanti subeunt funera acerba viri.
99 Nec penitus tota civis fuit ullus in urbe,
100 in lacrimas qui se non daret usque pias.
101 Quin etiam Fesulo dicuntur vertice nymphae
102 tristitia maestas dissoluisse comas.
103 Heu, quos clamores, tota quos urbe dolentum
104 sensimus et questus edere cuncta novos ?
105 Ille dolet misero pertundens pectora planctu,
106 heu, tam munifico se caruisse viro.
107 Hic petit a cunctis, an cive humanius illo
108 omnibus audierint ante fuisse locis.
109 Ille refert prisca Medicen pietate Johannem
110 plurima in aeternos dona tulisse deos
111 et queritur post haec nimis indignatus in illos
112 talia tam sancto nil valuisse viro.
113 Est quoque, qui patriam miserans non desinit omnes
114 dicere Syllanos ultima damna pati,
115 ut nullus Tusca restarit civis in urbe,
116 dum tibi supremas contulit inferias,
117 cui non extiteris vel maxima causa dolendi,
118 praestita dum memorat, officiose, tua.
119 Sic omnes, maesto dum spargunt ore querelas,
120 quas dolor infandus cogit inire graves,
121 affirmant : si te potuerunt fata, Johannes,
122 e medio patriae praeripuisse sinu,
123 non tamen haec tantum cursu valitura perenni
124 omnia se quamvis vertere posse putent,
125 Tuscus ut aeternos populus bene gratus in annos
126 desistat nomen commemorare tuum,
127 ex quo perpetua celebreris laude futurus,
128 papula sideribus dum dabit Oceanus.
129 Adde, quod et fratris vives pietate. Quis usquam
130 dicitur in fratrem plura tulisse pium,

131 cum nolit Latio Petrus cessisse Quirino,
 132 germani celebrat dum monumenta sui ?
 133 Nam, velut illa Remi juxta se ponere sedem
 134 jusserat, ut socio nomine jura daret,
 135 sic Florentinas Petrus dum flectet habenas
 136 atque dabit patriae dum bona tanta suae,
 137 in fratrem mira ductus pietate Johannem,
 138 quo nihil extiterat carius ante sibi,
 139 consiliis urbem patriamque tuentibus ipsam
 140 continuo referet, quam bonus ille fuit,
 141 hoc melius, quam si constent simulacra perempti,
 142 fraterno vivet frater in ore diu.
 143 At nos de multis, quos jam reor esse futuros,
 144 carminibus celebrent qui tua busta novis,
 145 in te, quae nostrum, Medices, testentur amorem,
 146 haec urnae dedimus carmina pauca tuae :
 147 Syllani cujus fleverunt morte Quirites,
 148 dum premit infandus publica cuncta dolor,
 149 hic situs est prisca Medices pietate Johannes,
 150 maxima germani, maxima cura patris.

VOTIVUM CARMEN AD APOLLINEM ARTIS MEDICAE DEUM
 PRO IULIANO MEDICE GRAVITER AEGROTANTE

E3_8 v.1 Carminibus vatium semper si, sancte, piorum
 2 flecteris et precibus, pulcher Apollo, piis,
 3 huc, quod Arabs felix aut quod gerit Indica tellus
 4 aut Haemi quicquid colligit ora, feras,
 5 et quaecumque putas membris conferre levandis,
 6 seu cantus fuerint, pharmaca sive magis,
 7 namque decet puero, vexat quem sontica febris,
 8 te Medici medicas nunc adhibere manus.
 9 Nam tu sive deus Musarum et carminis auctor
 10 diceris et medicae sive repertor opis,
 11 nimirum, Petrus quia sit complexus, utrumque
 12 consorti debes, dive, favere tuo,
 13 a Jove si tristes discis nam pellere morbos
 14 aegraque sunt curae corpora danda tuae.
 15 At Petrus e Cosmo didicit curare parente,
 16 ne vitiet mentes ulla cupido bonas.
 17 Hinc bene, cum Medices medicas exerceat artes,
 18 conveniunt generis nomina prisca sibi.
 19 Quod, si voce novem mulces et carmine divas
 20 et nutum servat quaeque puella tuum,
 21 pluribus at Petrus meritis nec paenitet illas,
 22 traxit in arbitrium numina tanta suum.
 23 Si Maecenatem laudant, quod plurima quondam
 24 vatibus attulerit praemia digna sacris,
 25 at longum Medices etiam dicetur in aevum
 26 et veniet meritis par quoque fama suis,
 27 non modo, quod doctis doctissimus ipse poetis
 28 faverit ingeniis, spesque salusque, bonis,
 29 sed, quia Pieridum miro succensus amore
 30 hospitio Musas suscipit ille domi.

31 Nam Petrus Aonio deducens vertice nymphas,
 32 hactenus Haemonium quae coluere nemus,
 33 de Pario vitreum construxit marmore fontem.
 34 Unde fluat, sacros quae lavet, unda, choros.
 35 Quin, prope se quales, hortos, nec Thessala Tempe
 36 pulchra vident, doctas jussit habere deas,
 37 ut possit Petrus Musas audire canentes,
 38 quae Medicum laudes sint habitura novas.
 39 Tantus honos Medicis divas nam detinet illas
 40 deque suo tantum provenit ore decus,
 41 ut, quotiens lauri virides spatiatur ad umbras,
 42 assurgat Medici quaeque Camena Petro.
 43 Haec ego. Tum Phoebus respondit pauca roganti
 44 auratae pulsans consona fila lyrae :
 45 "En precibus votisque tuis, en, Nalde, pudicis
 46 assumus, en castus numina flexit amor.
 47 Me tibi Pierides patientur adesse vocanti
 48 meque volent Medici cuncta adhibere pio
 49 et, quamquam lati distinguo tempora mundi,
 50 cursibus et nostris itque reditque dies,
 51 hic adero tamen. Interea quis forte deorum
 52 lucis agat currus, viderit ipse pater.
 53 At tu, ne dubia suspensus mente traharis,
 54 accipe divinis verba notata sonis.
 55 Ille Petri Medicis natus, cui multa precaris,
 56 liberet ut morbus membra tenella gravis,
 57 ne dubita, febres quam primum, Nalde, malignas
 58 evadet, si quid pharmaca nostra valent.
 59 Ah, quibus ille meo servatur numine rebus,
 60 afferet aut patriae quot bona summa suae.
 61 A magno, qui, cum deducat nomen Iulo
 62 in Medica genitus, strips generosa, domo,
 63 dum longos vitam felix producet in annos,
 64 se similem generi nominibusque dabit.
 65 Me duce nam vitreo tantum de fonte liquoris
 66 versatus nostris hauriet usque jugis,
 67 ut tibi, qua merito, Laurenti edocte, nitentes
 68 arbore jam cinxit lecta corona comas,
 69 hac itidem fratri nectam de fronde coronam,
 70 sitis ut e nostro munere uterque pares.
 71 At, postquam veniet nobis maturior aetas,
 72 qua patriae liceat res agitare graves,
 73 extremis tandem victrix Florentia terris
 74 finiet imperium facta beata suum.
 75 Tunc sinet, Arne, tuis misceri maximus undis
 76 ipse suas Nilus Eridanusque pater,
 77 audiet et Lydos etiam mugire leones
 78 subdita longinquis ultima terra plagis.
 79 Cujus ut insignis luceat gloria palmae,
 80 crescat et ut Medicae fama decusque domus,
 81 victrici rursus victorum tempora lauro
 82 ornabo propriis ipse deus manibus.
 83 Tunc te felicem dictabis, Petre, parentem
 84 et nihil huic sorti praeposuisse voles,
 85 cum donata mea populo comitante corona
 86 pignora conspicias bina redire domum."

87 Haec cecinit Phoebus. Phoebus quis verior augur ?
 88 Quis dubitet vati credere cuncta deo ?

EPITAPHIUM IN LAURENTIUM COSMI MEDICIS FRATREM

E3_9 v.1 Postquam te patriae rapuerunt fata dolenti,
 2 Laurenti, Medicae gloria magna domus,
 3 en Cosmus frater nulli pietate secundus
 4 donavit tumulo nunc tua busta novo.

AD LAURENTIUM MEDICEN PETRI FILIUM

E3_10 v.1 Ecce, Syracusiam cum nunc tibi ludere Musam
 2 incipiam, qualem scripserat ante Maro,
 3 o utinam tanti longe vestigia vatis
 4 extremo possem tempore docta sequi.
 5 Qualiaccumque tamen, placida, te, mente, rogamus,
 6 utque soles, Medices, carmina nostra legas.

EULOGIUM IN COSMUM MEDICEN PATREM PATRIAE

E3_11 v.1 Ergo quis infandum poterit narrare dolorem ?
 2 Quis poterit lacrimas explicuisse graves ?
 3 Quae mihi, quae poterit carmen spirare dearum,
 4 dum gravis affligit pectora nostra dolor
 5 dumque adeo Medicis lugemus funera Cosmi,
 6 natus ut extincti frigida busta patris ?
 7 Cum, nova praesertim quae jam dictare solebant
 8 vatibus Aonio verba notanda pede,
 9 nunc etiam nigra squalescant veste Camenae
 10 et solvant tristes in sua colla comas,
 11 cum graviter Phoebus casu concussus acerbo
 12 dicatur maesta conticuisse lyra.
 13 Nam neque Syllani tantum te, Cosme, Quirites
 14 extinctum lacrimis condoluere novis,
 15 sed superi, quorum lugendi rarior usus
 16 et procul a tristi vivere maestitia.
 17 Quod bene de cunctis adeo si, Cosme, fuisti
 18 promeritus, vita dum fruerere pia,
 19 ut sua nunc maestis tundentes pectora palmis,
 20 heu, doleant mortis fata severa tuae,
 21 non precor, e nostro discedat corpore luctus
 22 aut sim praecipuae condicionis ego,
 23 hoc precor, usque adeo laxentur membra dolore,
 24 ut pateat stupido pectore vocis iter,
 25 qua liceat, maesto dum fundimus ore querelas,
 26 fortunae miseras condoluisse vices,
 27 qua liceat, patriae dum dantur justa parenti,
 28 debita flebiliter publica damna queri.
 29 Tempus erat, Titan quo fervida signa per orbem

30 acrior Herculei terga leonis adit,
 31 cum prope jam positus supremo in limine vitae
 32 senserat extremum Cosmus adesse diem.
 33 Ergo non vanos metuens in corde dolores,
 34 inscia quos hominum turba timere solet,
 35 sed constans, veluti qui dudum certus eundi
 36 sidereas cuperet rite redire domos,
 37 advocat hic natum, qui verba extrema parentis
 38 audiat, heu, levibus non referenda modis.
 39 Qui simul ac, monitus servaret ut ille paternos,
 40 divini subiit ora verenda patris,
 41 naturam nivei Medices imitatus oloris
 42 suprema moriens talia voce dedit :
 43 "Si morbus gravior tristi vitiata senecta
 44 corpora nostra vetat vivere posse diu,
 45 te precor, ut nostri tantas de pectore curas
 46 et medicam mittas, quam, Petre, quaeris, opem
 47 nec tu Parcarum tristem durumque tenorem
 48 tam levibus curis flectere posse puta.
 49 Nam me fata vocant, video, nam Juppiter ipse
 50 me jubet humanas deseruisse vices.
 51 Non invitus eo nec me mortalia tangunt
 52 vota nec est vitae jam mihi cura meae.
 53 Mortales pridem meditans deponere curas
 54 me procul hac humili tollere sorte paro,
 55 corporis ut caecis tenebris vinclisque solutus
 56 extremum valeam carpere mente bonum.
 57 Quo facere id possim, curas tu, nate, paternas
 58 suscipe ; sunt humeris pondera digna tuis.
 59 Quarum nulla magis me me nunc urget euntem
 60 nec magis ingenium degravat ulla meum,
 61 quam me, quae semper vita mihi carior ipsa
 62 extitit, heu, patriam relinquere, nate, piam,
 63 quod te per geminos, tua pignora cara, nepotes
 64 oro perque meum, Petre, senile caput,
 65 ardenti ut studio Lydos tueare penates
 66 et procul infesto semper ab hoste tegas
 67 et, quae nunc multos est jam servata per annos,
 68 florentis placidus otia pacis ames.
 69 Concordes, moneo, semper complectere cives
 70 et quibusest patriae maxima cura suae.
 71 His, precor, ut sociis Etrusci frena leonis
 72 in rectum semper flectere, nate, velis.
 73 Nec tu justitiae monitus contemne severos,
 74 dum statues urbi libera jura tuae,
 75 namque potes duros populi vitare tumultus
 76 hac duce, dum meritis quemque tuetur honos.
 77 Quin, ubi te justis reges populique videbunt
 78 legibus Etruscas instituisse domos,
 79 undique convenient ad te, mi nate, frequentes,
 80 qui rebus cupient consuluisse suis.
 81 O quam conspicias hanc urbem quantaque cernes
 82 tempore Lydorum surgere regna brevi,
 83 cum tibi vel reges potius parere monenti,
 84 quam reliquis mores imposuisse, volent.
 85 Hic ego, si tenues fuero dilapsus in auras,

86 ut nequeam sedes, nate, videre novas,
 87 attamen, Etrusci, gaudebo, ut regna leonis
 88 accipiam monitis aucta fuisse tuis,
 89 nam me, quae tenuit vivum tellure repostum,
 90 suscipiet patriae maxima cura meae.
 91 Jamque vale et nostrum pompis ornare sepulchrum
 92 desine ; quod terra est, fac, quoque terra tegat."
 93 Vix ea finierat, cum fama accita sinistra
 94 advolat huc celeri patria maesta gradu ;
 95 namque suburbanum, quod te, tum, Cosme, tenebat,
 96 casibus illa petens venit abacta novis.
 97 Ergo, ubi divini subiit penetralia Cosmi
 98 atque patrem vidit patria maesta pium,
 99 tristibus extemplo Cosmum complectitur ulnis
 100 effundens querulis verba dolenda modis :
 101 "Quis me, quis miseram, genitor carissime, natam,
 102 quis me, quis sine te vivere posse putet ?
 103 Cui, modo si moreris, cuinam deserta relinquare
 104 quisve suo poterit me refovere sinu ?
 105 Quid vos, fata, juvat, saevissima numina, tristi
 106 funere divinum sic temerare patrem ?
 107 An quoque, quod sacrum est, audetis tollere, Parcae,
 108 nec pudor est sanctos perdere morte viros ?
 109 Quin ego crediderim mortem tibi posse parari,
 110 Juppiter, et nigros posse subire rogos,
 111 si modo sic rapitur superum dignatus honore
 112 de nostro Medices in cava busta sinu."
 113 Dixerat et lateri post haec affixa paterno
 114 hinc oculos nusquam dimovet illa suos
 115 et modo defessi permulcet membra parentis
 116 et modo dat canis oscula maesta genis.
 117 Interdum saevam tentat si flectere mortem,
 118 aut lacrimis posset fata movere piis.
 119 Ast, ubi tot cernit precibus nil fata moveri
 120 aspera, sed cursum continuare gravem,
 121 quod superest, cari morientia lumina patris
 122 cogitat, heu, tristi composuisse manu ;
 123 at nequit infelix subitis exterrita monstris
 124 officium patri reddere nata pio.
 125 Namque, ubi perspexit gelidos miserabilis artus
 126 extremis Cosmum deseruisse rogis,
 127 heu, gelidum magno pectus stupefacta dolore
 128 concidit in patrios exanimata sinus.
 129 Post, ubi jam stimulis urgens gravioribus illi
 130 excussit stupide languida membra dolor,
 131 consurgit pugnis pectus percussa decorum
 132 et lacrimis maestus irrigat inde genas.
 133 Hinc, quaecumque venit, gravibus loca questibus implet,
 134 dum dolet extinctum patria maesta patrem :
 135 "Quis te, Cosme pater, saevus mihi casus ademit
 136 quisve sacrum potuit vis temerare caput ?
 137 Quis te, quis nobis invidit, Cosme, deorum
 138 aut quae te rapuit livida Parca mihi ?
 139 Cui tantum de te concessum, Cosme, quis ausus
 140 aeternum tristi perdere morte virum ?
 141 An passa est rerum natura extinguere Cosmum ?

142 Ah, potuit tantum sustinuisse nefas,
143 ut modo sustulerit, tali quem sorte creatum
144 ipsa quidem summa finxerat artis ope,
145 esset ut in terris aliquis, qui mente valeret
146 divina superos aequiperare deos,
147 cui foret in cunctis ea mens praesaga futuri,
148 qui foret aut tanto praeditus ingenio,
149 ut nihil instaret dubium mortalibus usquam,
150 quin hic non acie cerneret ante gravi ?
151 Hinc igitur, quotiens olim te, Cosme, videbam
152 insigni egregios arte praeire viros,
153 dum tua consiliis peterent oracla futuris
154 undique vel summi, turba verenda, duces,
155 verius et post haec a te responsa referrent,
156 quam possint aliquo reddier illa deo.
157 Non ego credebam, sic mors inferre per aevum
158 auderet nigras in tua terga manus,
159 sed te divina victurum sorte putabam,
160 aurea dum geminus pasceret astra polus.
161 Nunc moreris nec me tecum trahis ecce volentem
162 nec sinis in sortem, Cosme, venire tuam.
163 Heu, quibus inveniam te nunc, pater optime, terris
164 aut ubi, qui pariter me colat, alter erit ?
165 Quid primum deserta querar ? Quis damna rependet
166 tanta, quis aut Fesulas temperet arte domos ?
167 Unus enim noras penitus, quaecumque fuissent
168 sive gerenda domi sive gerenda foris.
169 Saepe alias quamvis divino in pectore virtus
170 laudibus eluxit concelebranda novis,
171 hoc tamen egregias Medicis cognovimus artes
172 tempore, quo Lydos presserat ipse furor.
173 In mea cum miseri saevirent viscera cives,
174 cum timui socias in mea damna manus,
175 passus es antiquas nimirum relinquere sedes,
176 in me ne videas vertier arma, pater.
177 Cum saperes, diro cessisti, Cosme, furori
178 non veritus caros deseruisse Lares,
179 ne, tu si contra contendas viribus, ipsum
180 cresceret alterna seditione malum,
181 tum, si fata mihi tandem meliora venirent,
182 restares patriae spesque salusque tuae.
183 Ergo, ubi tu Fesulam per me revocaris ad urbem,
184 publica res Medicae noscat ut artis opem,
185 huc populi patrumque humeris suffulte redisti ;
186 quanto candidior hac fuit illa dies.
187 Sic, ubi compositos Medicum virtute Quirites
188 maximus in placida pace revinxit amor,
189 ex illo semper, Medices, tibi maxima cordi
190 cura fuit, patrium surgeret imperium.
191 Hinc memini, summas dum rerum flectis habenas
192 dumque doces Tuscos candida jura patres,
193 Insubris e Laribus nostris horrenda Philippi
194 agmina consiliis pulsa fuere bonis,
195 protinus antiquum cum, Piccinine, Mucellum
196 sub juga credebam posse venire tua.
197 Nam, licet hoc Lydi trepidarent tempore cives,

198 dum timor insolitos vertit ad arma viros,
 199 constanti Medices a cunctis pectore Cosmus
 200 civibus ingentem jussit abire metum
 201 atque suis tandem melius confidere rebus,
 202 dum monet hostiles pellere ab urbe minas,
 203 donec in Anglari Nicolaus valle subactus
 204 milite de nostro maxima damna tulit.
 205 Singula sed referam quid nunc bene gesta parentis,
 206 an, premat ut gravius pectora nostra dolor ?
 207 Sed, premat usque licet, moriar prius ipsa, necesse est,
 208 praestita quam taceam, candide Cosme, tua.
 209 Tu nostris Calabrum pulsasti e moenibus hostem,
 210 tu Lusitani fortia castra ducis.
 211 Si quis, at, injustus surgebat forte tyrannus
 212 in me, quam primum te duce pulsus erat.
 213 Sicque graves casus et summa pericula summis
 214 vitabat studiis Tuscia prisca tuis.
 215 Urbibus Etruscis nec te divinius usquam,
 216 consilium patriae qui daret, alter erat.
 217 Acrius ingenio, Medices, te nemo videbat,
 218 temporibus dubiis quae faciunda forent.
 219 Ergo, ferox Arago nostros cum forte Quirites
 220 fideret insolito posse domare jugo,
 221 consilio tantum, tantum pietate fideque
 222 publica res per te constabilita fuit,
 223 ut Calaber Medica pulsus virtute tyrannus
 224 inceptis caderet turpiter ille suis.
 225 Nec satis est acies penitus delere molestas,
 226 quae me vexassent Marte furente graves,
 227 sed mihi perpetuos demisti, Cosme, timores.
 228 Aspice, quas vires patrius ardor habet.
 229 Aspice, quo Medices patriae succensus amore
 230 hostiles Tusca pellat ab urbe minas.
 231 Ne quis, enim, Lydos auderet forte Quirites
 232 viribus interdum sollicitare novis,
 233 cum duce Bebriaco foedus percussit amicum,
 234 civibus Etruscis quod violare nefas.
 235 Cum meminisset, enim, qua Gallus mente Philippus
 236 saepius indixit bella gerenda mihi
 237 utque suis cuperet Lydum domitare leonem
 238 viribus et Tuscos diripuisse Lares,
 239 cum bene novisset post haec te, maxime rerum,
 240 Sfortia, militibus consuluisse meis
 241 quantaque praeterea constanti e pectore virtus
 242 surgeret et quantum mens agitaret opus,
 243 in me ne posset Ligurum saevire tyrannus,
 244 amplius ingenuo prospicit ille gravi.
 245 Inde videt Lydos monitis hortatus honestis,
 246 ne desint summo praemia summa viro.
 247 Nam, tibi Caesareas cum forti e pectore vires
 248 cerneret in bellis enituisse novis,
 249 ut posses armis magnos sperare triumphos
 250 fortibus et priscos aequiperare duces,
 251 ni te deficient comites, qui forte ministrent,
 252 Sfortia, virtuti commoda quaeque tuae,
 253 non cessat Medices opibus contendere magnis,

254 non cessat vires accumulare tuas.
 255 Sic, dum consiliis Medicum suffultus et auro
 256 expugnas populis moenia saeva meis,
 257 insubris imperio quondam subjecta Philippi
 258 Gallica pro meritis sunt data regna tibi.
 259 Hinc me majori jam nunc pietate tueris,
 260 hinc manet in socio major amore fides,
 261 in me quam fuit aut odium crudele tyranni
 262 illius aut in me quam gravis ira fuit.
 263 Nec tamen, heu, saevam potuerunt flectere mortem
 264 tot merita in patriam, Cosme benigne, tuam.
 265 Quae cum sint, aderit quisquam, qui lumina nostra
 266 perpetuis lacrimis posse carere putet ?
 267 Adde huc optatae per te tot commoda pacis,
 268 adde huc et nati munera magna tui.
 269 Nam, cum pauca mihi veteris vestigia belli
 270 restarent Medica frena tenente domo,
 271 cum Veneti Tuscam cuperent turbare quietem,
 272 cum raperet nostros Appulus hostis agros,
 273 mittitur in foedus Cosmi genitoris alumnus,
 274 comprimatur ut motus, Mars violente, tuos.
 275 Qualis, enim noram, Petri de pectore virtus
 276 surgeret aut similis quam foret ille patri.
 277 Nec spes destituit, dum tantae pondera molis
 278 sustinet atque iras temperat arte graves.
 279 Dum Petrus egregiam percusso foedere pacem
 280 e Veneto rediens attulit usque sinu,
 281 sic nati virtute nova, virtute parentis
 282 tradita sunt Italis otia longa viris.
 283 Ast, ubi me diris jactatam saepe procellis
 284 accipit in tutos mollior aura sinus,
 285 erigis auratos, insignis Cosme, penates,
 286 ut vetus Etrusca crescat in urbe decus.
 287 Hinc in honore deum cunctos celebranda per annos
 288 condita sunt opibus candida templa tuis ;
 289 candida templa quidem Fesulis suffulta columnis
 290 quae sint ingenii signa notanda pii.
 291 Nam, quicumque novas spectabit protinus aedes,
 292 quas addis sacrae, candide Cosme, cruci,
 293 quique pio Marci constructum nomine templum
 294 viderit aut cameris atria longa novis,
 295 Laurenti cernet nitidum quicumque lacunar
 296 auratas tecto versicolore trabes
 297 aut canonum surgens templum sedemque sacratam
 298 viset et ut pulchra fornice tecta nitent,
 299 asseret hic, dudum qui jam tot templa, tot aedes
 300 ingenti Medicum condidit aere sacras,
 301 in terris olim nulli pietate secundus
 302 extitit aut superum relligione deum.
 303 Nec tegit haec pietas Cosmum ; tot sacra colenti
 304 improba mors nigras injicit ecce manus.
 305 Nec juvat, heu, doctas semper coluisse Camenas
 306 illarumque choris usque fuisse ducem.
 307 Nam, quicumque sacrum cupiens libare liquorem
 308 sperabat vitreo spargere fonte caput,
 309 te duce Cirrhaeas hinc est deductus in oras

310 votaue complevit te duce, Cosme, sua.
 311 Quicquid enim, Medices, uni tibi forte placebat,
 312 quicquid et ingenium sanxerat inde tuum,
 313 Hoc alacres itidem Nysae sub vertice Musae
 314 numine firmarunt tempus in omne suo,
 315 quo te non patrii tantum dixere poetae,
 316 qui cuperent frondes carpere, Cosme, sacras,
 317 sed quoque Bebriaci divino carmine vates,
 318 sed quoque te Latii concinuere viri,
 319 qualia Pierias tentabant gaudia mentes,
 320 qualia Castalii pectora sancta dei,
 321 Bellerophonteanas cum te ductante cohortes
 322 spectabant auctos ex Helicone choros.
 323 Nunc mecum, heu, lugent communia damna querentes
 324 communemque dolent numina maesta patrem.
 325 Nec tantum Caesar, qui fessas dicitur omnes
 326 in placido Musas continuisse sinu,
 327 ad lacrimas movit divarum lumina quondam,
 328 dum subit extremos morte iubente rogos.
 329 Nunc Medices quantum fato correptus iniquo
 330 in luctum maestas compulit ire deas.
 331 Et merito. Quis enim Latiis erat alter in oris,
 332 qui daret, heu, doctis praemia tanta viris ?
 333 Num quis erat, Medices, qui non donatus abiret,
 334 nomine qui ferret scripta legenda tuo ?
 335 Ille domum de te suscepit, Cosme, Laremque,
 336 hic etiam de te praedia laeta tulit.
 337 Divitiis alius Medicum ditatus et auro
 338 invenit ingenio munera quanta suo.
 339 Quid referam, summo quos es dignatus honore
 340 aut duce te summum qui tenuere gradum ?
 341 Enumerare mora est, quot jam, dum praemia dignis
 342 digna paras, artes edidicere bonas.
 343 Hinc oratores, hinc sunt mihi, Cosme, poetae,
 344 hinc sunt philosophi, turba verenda, graves.
 345 At bona quot nobis tecum modo rapta fuerunt ?
 346 Decidimus quanta spe modo, care pater ?
 347 Per te jam virgo terris Astraea redibat,
 348 ut tecum fraudes pelleret illa malas.
 349 Jam mihi, jam, Medices, te consultore redibant
 350 aurea Saturni saecula benigna senis.
 351 Jam fore credebam me tandem, Cosme, quod olim
 352 Caesaris Augusti tempore Roma fuit.
 353 Fallor at infelix fati confisa malignis ;
 354 fallor, ut in lacrimis tempora longa teram.
 355 Nam mihi quae veniat sine te modo, Cosme, voluptas ?
 356 Pectora quid sine te nostra juvare queat ?
 357 Quid prodest, placida quod per te pace fruamur,
 358 quidve juvant populos otia longa meos ?
 359 Si moreris, vitae, Medices, pars maxima nostrae,
 360 si pater amplexu velleris usque meo,
 361 o saltem exsequiis patrium celebrare sepulchrum
 362 sivisses meritis pignora cara, pater,
 363 haec aliqua, heu, nobis solatia, Cosme, tulissent,
 364 haec lacrimas poterant imminuisse graves.
 365 At tu, quem vitam servasti semper in omnem,

366 cum moriens cuperes hunc adhibere modum,
 367 usque vetas ullis efferri funera pompis
 368 aut Mausoleo condier illa novo.
 369 Ast ego, quae nullis astringor legibus usquam,
 370 libertas monitis cui data, Cosme, tuis,
 371 ipsa quidem tali semper dignabor honore,
 372 de te quae restant maxima facta, pater,
 373 temporibus priscis quali dignatus honore
 374 Etrusca nullus civis in urbe fuit,
 375 denique vel qualem Ciceroni Roma togato
 376 libera vix uni praebuit una viro.
 377 Namque pater patriae Tusca vocitaberis urbe,
 378 libera dum populis jura petita dabo.
 379 Haec tibi, dum magnum radiis sol circuet orbem,
 380 constabunt titulis nomina juncta tuis,
 381 haec tibi non fatum, non invidiosa vetustas,
 382 non tibi longa licet auferat ulla dies."
 383 Dixerat et variis tandem confecta querelis
 384 rejicit in fratrem languida membra Petrum.
 385 Ille sinu accipiens dictis solatur amicis
 386 ac fessam luctu sublevat inde gravi.
 387 Si visum est Medicen fatis exstinguere Cosmum,
 388 si patre nos privant numina terna pio,
 389 niteris in vetitum ; nam, Ditis busta tenebras
 390 cum semel intrarunt, janua clausa manet
 391 nec revocare datur, cum fuscae janitor aulae
 392 obseret aeterna limina dura sera.
 393 Disce igitur querulis jam finem imponere verbis,
 394 disce tuis lacrimis nunc adhibere modum,
 395 ne tibi, ne dubita, desit, qui publica curet
 396 munera, qui Fesulas temperet arte domos,
 397 nam mandata pater, quibus haec tua damna leventur,
 398 extremis moriens vocibus ipse dedit.
 399 Praeterea claros Tusca de gente Quirites
 400 nonne, soror, cernis tot superesse tibi ?
 401 En Florentini proceres sanctusque senatus
 402 fluctibus en assunt, portus et aura, tuis.
 403 His licet ingenti vexentur corda dolore
 404 et veniat luctus ut tibi causa gravis,
 405 hi tamen edocti Cosmi virtute parentis
 406 te poterunt tantis eripuisse malis.
 407 His igitur ducibus lacrimis conabor ab istis
 408 ad laetos tandem te revocare gradus.
 409 Annuit illa viro et, quotiens solatia quaerit,
 410 ad notos Medicum confugit ipsa Lares.

EPITAPHIUM IN COSMUM MEDICEN PATREM PATRIAE

E3_12 v.1 Etruscis fuerit Cosmo quid majus in oris ?
 2 Omnia si memores, non reperire queas.
 3 Et tamen emoritur Medices. Quis credere possit
 4 maxima tam minimo marmore busta tegi ?

ALIUD IN EUNDEM

E3_13 v.1 Fallitur hic, quisquis Medicen putat esse sepultum
 2 Cosmum, vivit enim, pars meliorque viget.
 3 Illius hac cineres, fateor, conduntur in urna,
 4 Cosmus at in superas se tulit ipse domos.

ALIUD IN EUNDEM

E3_14 v.1 Conservatores patriae satis esse tuendos,
 2 hanc, quicumque putas, hanc venereris humum.
 3 Cosmus enim Medices jacet hic, quo major Etrusco,
 4 dum regeret patriam, nullus in orbe fuit.

ALIUD IN EUNDEM

E3_15 v.1 Discite vos, Lydi, Cosmo bene discite, cives,
 2 rebus ab hoc vestris imposuisse modum,
 3 nam, licet Etrusca majus nihil esset in urbe,
 4 vult tamen hoc humili marmore busta tegi.

CARMEN IN COSMI MEDICIS PATRIS PATRIAE CADAVER
 POST ALIQUOT ANNOS INTEGRUM REPERTUM

E3_16 v.1 Quid mirer Cosmi Medicis durasse tot annos
 2 mortis ab extremis integra membra rogis ?
 3 Hinc spectare licet, qua te natura creatrix
 4 in lucem, Medices, condicione dedit,
 5 scilicet, ut vivens animus tua corpora nusquam
 6 linqueret, heu, saevae diripienda neci,
 7 sed, velut est, cunctos semper victurus in annos
 8 juncta simul menti sic tua membra forent.
 9 At, postquam natura videt non posse tueri,
 10 ipsa quod egregia finxerat artis ope,
 11 id quia fata negant, negat id quia Juppiter altus,
 12 ortum quicquid erit, vivere posse diu,
 13 quod potuit, fecit, cunctos ut semper in annos
 14 par foret atque animo corpus inane suo,
 15 ut, cum juncta diu simul haec habitare nequirent,
 16 id cuiquam nulla sit quia sorte datum,
 17 altera pars superis aeternum vivat in oris,
 18 altera perpetuos duret in orbe dies.

AD PETRUM MEDICEN DE SPE IN EUM CONCEPTA

E3_17 v.1 Mos erat in Latio, populus cum victor ab hoste
 2 Romuleus niveis ibat eburnus equis,
 3 urbs Romana novos ductans cum laeta triumphos
 4 vidit honoratos inter et arma duces,
 5 ut quoque diversis Latia virtutibus urbe

6 numinibus veluti templa dicata forent.
 7 Hinc Titus et Paci, rediit cum victor ab hoste,
 8 condiderat spoliis templa decora novis.
 9 Romae cultus Honos, Victoria culta, sed illis
 10 a duce Marcello templa duobus erant.
 11 Cana Fides aris albo circumdata panno
 12 ipsa suis prisco tempore culta fuit.
 13 Ah quotiens populus, saevum, Romanus, in hostem
 14 dum fertur, votis spem vocat ante suis.
 15 Ah, quotiens victor rediens nova sacra piavit,
 16 spes, sibi quod per te vota secunda forent.
 17 Haec diversa locis, haec aurea templa per urbem
 18 sunt quoque diversis condita numinibus.
 19 At Medices summas dum rerum tractat habenas,
 20 dum Petrus Etruscos temperat arte Lares,
 21 omnibus eduxit templum virtutibus unum,
 22 quod, nisi me fallit, stat tibi, Petre, domi.
 23 Hic aris sumit positis libamina prima,
 24 quae dea de superis dicitur Erigone.
 25 Aurea divinis nec non Concordia votis
 26 praecipue, Medices, est, Petre, culta tibi.
 27 Quid sacra nunc referam, patria quot sede litasti,
 28 ut Pax Etruscas visat amica domos ?
 29 A te Spes certis etiam certissima signis
 30 creditur, o Medices, in tua sacra coli.
 31 Hinc est, quod cunctos sequor hanc ego laetus in annos
 32 pollicitis fisis tempus in omne suis.
 33 Ut reliquae quoniam solidae celebrantur in aevum
 34 virtutes Medicis, sacra pianda, focis,
 35 sic quoque sic posito viridi de marmore templo
 36 in Medica colitur Spes dea certa domo.

AD LAURENTIUM MEDICEN DE EQUESTRI CERTAMINE

E3_18 v.1 Mirentur reliqui, galea cur tectus et armis
 2 tam poteras longae taedia ferre morae ;
 3 ast ego nil miror, praesentia numina quando
 4 perspexi Medici semper adesse pio.
 5 Ante oculos juvenem stimulans gestabat Apollo
 6 laureolam, ducibus praemia certa bonis.
 7 Hinc Pallasque manus ac tela regebat in hostem,
 8 semper ut adversum stringeret hasta caput.
 9 Quin etiam variosque tibi Venus aurea flores
 10 legerat ipsa suis saepta Cupidinibus
 11 hos, bene dum lato meditaris proelia campo,
 12 ludicra, si caderes, sternat ut illa tibi ;
 13 unde potes, Medices, juvenis fortissime, fortes
 14 hi licet extiterint, exsuperasse viros,
 15 Laurenti, primam donec tibi sumere palmam
 16 contigit, o populi fama decusque tui.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_19 v.1 Quod bene Pieridas doctus mulcere puellas
 2 saepius ad citharam carmina sancta canas,
 3 rursus et insignis venias fulgentibus armis
 4 defendens patriae libera jura tuae.
 5 Vel multi dubitant, num te divinus Apollo
 6 intret, ut Etruscos visat amicus agros,
 7 an sis Mars potius, caelo qui nuper ab alto
 8 veneris, ut patrios sic tueare Lares.
 9 Ast ego nil dubito, cum sis utrumque deorum
 10 complexus, nam tu numen utrumque tenes,
 11 sed, pravis quotiens mavis inferre timorem,
 12 audeat in patriam ne quis inire dolos,
 13 Laurenti, faciem Gradivi sumis et arma,
 14 sis quibus auxilium, portus et aura, tuis.
 15 Inde, probis quotiens animos das civibus aut cum
 16 exponis meritis praemia digna viris,
 17 sumis Apollineos habitus et pectore toto
 18 concipis aurata verba canenda lyra
 19 atque ita tam suavi profers modulamine carmen
 20 et tam divinos concinis ore modos,
 21 ut Phoebus veluti superos deducit ad ipsam
 22 temperiem cithara carminibusque sacris,
 23 sic cives numerisque tuis fidibusque canoris
 24 ad pacem Lydos composuisse queas.

AD PETRUM MEDICEN

E3_20 v.1 Aureus es totus, Medices ; tibi cuncta refulgent
 2 aurea, sunt mores, aureus est animus.
 3 Aurea quin etiam surgit de pectore virtus,
 4 sunt, Petre, quae dicis, aurea, quaeque facis.
 5 Te duce pax rediens ramo felicitis olivae
 6 aurea per populos ambulat ecce tuos.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_21 v.1 Si tibi jam pridem, Laurenti edocte, nitentes
 2 ornavit merito laurea casta comas,
 3 attamen, es pacis quoniam tu proximus auctor,
 4 proxima quod patri pondera mente geris,
 5 te quoque felicem capiti decerpere olivam,
 6 quam geris, et lauro conseruisse decet.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_22 v.1 Aurea cum primum Dictaeus saecula princeps
 2 condiderat priscis saecula nota viris,
 3 visa pudicitiae vestigia prima fuerunt,

4 tunc castas tellus coepit habere nurus.
 5 Romuleam post haec eadem celebrata per urbem
 6 ultima Tarquinio regna tenente fuit,
 7 candida cum sacri Lucretia casta pudoris
 8 matribus exemplum grande dedit Latiis.
 9 At nunc Etruscas similis dea rursus in oras
 10 ex illo tandem tempore casta redit,
 11 talia sed sumpsit formosae membra puellae,
 12 qualia Tyndariden vix habuisse putem.
 13 Adde, quod et voluit Lucretia casta vocari,
 14 cum memor antiqui nominis illa foret,
 15 quae licet humano lateat sub pectore diva
 16 atque hominis speciem praebeat ipsa novam,
 17 attamen, ut primum, Medices tu callide, nosti
 18 rite sub humana fronte micare deam,
 19 illam, qua teneris fueras imbutus ab annis,
 20 coepisti pura purus amare fide
 21 et, facies quamquam patria discedere ab urbe
 22 dicitur, et Tuscas relinquere velle domos.
 23 Nam, cum, Laurenti, non sit mortale, quod optas,
 24 cum te nil praeter vota pudica juvet,
 25 haec, quascumque petat sedes, ubicumque moretur,
 26 te, quod semper erit, semper amare decet.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_23 v.1 Ut bene conveniunt, per te quia clareat uxor,
 2 Clarici, Medices, nomina clara tuae,
 3 ut te, quod laurum nomen petat et tua virtus,
 4 clarius urbe tua cernitur esse nihil,
 5 sic, superos, pulchra faciat te prole, rogamus,
 6 tu velut es, clarum clara puella patrem.

EULOGIUM PETRI MEDICIS COSMI PATRIS PATRIAE FILII

E3_24 v.1 Quid totiens in nos ruitis, crudelia fata,
 2 dum cupitis Medicam sic temerare domum ?
 3 Nonne satis damni tulimus, cum morte nefanda
 4 sustuleras Cosmum, Parca maligna, patrem ?
 5 An quoque vos graviter livor malus urget et atras
 6 omnibus injicitis invidiosa manus ?
 7 Sic est ; invidia patrii solatia casus
 8 tanta quidem per vos rapta fuisse puto.
 9 Vos Petrum rapitis, ne sit, qui forte rependat,
 10 quod tulimus Cosmo deficiente malum.
 11 Justior Etrusca quisnam fuit alter in urbe
 12 aut bene promeritis qui magis aequa daret ?
 13 Testis erit, Medices, sanctus tibi, juste, senatus,
 14 dum pia dat populis te duce jura suis.
 15 Romani summa quamvis virtute Catonem
 16 vel summos referant aequiperasse viros,
 17 laudibus in caelum tollat licet ipsa vetustas,

18 quas condis, leges, sancte Lycurge, pias,
19 nil tamen ad Medicen, si nunc bene cuncta requiras,
20 quae bonus Etrusca gessit in urbe Petrus.
21 Sed, quamquam numero tot sunt ea facta, canentis
22 ut neque cujusquam lingua referre queat,
23 non tamen inveniam, te nunc quod dicere possim
24 justius in cives, Petre, dedisse tuos,
25 quam gravis, heu, furor Etruscam cum perculit urbem,
26 impulit et Tuscos cum capere arma patres,
27 nanque piis Cosmi monitis instructus et arte
28 non sinis, ut gravius crescat in urbe malum.
29 At, quicumque fuit furiis agitatus iniquis,
30 instruis hunc patria doctus ab arte virum,
31 ne, sese velit, heu, miserum patriamque suamque
32 perdere nec sanctos eviolare focos.
33 Quae vox ut primum populi pervenit ad aures,
34 sensit et id magnum commonuisse Petrum,
35 non aliter, quam cum varie spirantibus Euris
36 tempestas medio nascitur atra mari ;
37 si tamen adveniens placidum caput efferat undis
38 Neptunus, tristes ii posuere minas,
39 sic, populus licet ipse faces cepisset et illa,
40 heu, gravis impulerat quae capere, arma, furor,
41 ut natum pietate gravem videre parenti
42 persimilem patriae tot bona ferre suae,
43 deponunt animos ponuntque ferocia patres
44 Syllani penitus corda volente Petro.
45 Hinc est concursus Medicas ita factus ad aedes,
46 quantus ut extiterit, non memorare queas,
47 et procul : o Cosmi stirps o generosa parentis,
48 publica cujus et est juncta salute salus.
49 Nos tibi confisi venimus precibusque pudicis
50 oramus, patriam nunc tueare piam,
51 haec tibi namque suos commendat maesta penates
52 inque tuos refugit fluctibus acta sinus.
53 Quam tamen ut possis melius servare, precamur,
54 incolumi caveas ut tibi, Petre, prius
55 hancque prius tutare domum, qua stante putamus
56 triste nihil patriae posse nocere tuae.
57 Hoc cupiunt omnes pueri matresque virique,
58 hoc plebs, hoc populus concupit ecce tuus.
59 Morte tua, nam, si nimis invidiosa fuere
60 fata quidem nobis invidiosa nimis,
61 hoc tamen inde boni capimus, quod stantibus istis
62 aedibus et salvis tempus in omne tuis
63 civibus aeternum stabunt ea moenia Tuscis,
64 stabit et excelsis curia Tusca minis,
65 hac domus ista trium nam condicione sororum,
66 hoc Jovis imperio constabilita fuit,
67 audeat, ut, quicumque tuos violare penates
68 impius aut Medicas perdere fraude domos,
69 publicus hic hostis fiat, penitusque necesse est,
70 inferat ut patriae bella gerenda suae.
71 Quos Petrus ut populi monitus accepit et acer
72 haec sibi cognovit, quae faciunda forent,
73 nec mora ; se natosque duos sedemque paternam

74 civibus exposuit rite tuenda bonis.
 75 Hinc totum sese ad patriam sic vertit et omnes
 76 sic opibus cives consilioque fovet,
 77 quattuor ut spatio sedans mala cuncta dierum,
 78 quod grave pendebat, pelleret urbe nefas.
 79 Quid tamen, heu, patrios Medica virtute penates
 80 hostibus a saevis eripuisse juvat ?
 81 Quid vacuam tanto patriam fecisse periclo,
 82 Arpinas quantum depulit urbe Remi,
 83 tempore quo dirus docuit Catilina Cethegum,
 84 arma vel in patrios impia ferre Lares ?
 85 Consulis egregio, nam, si defensa benigni
 86 hostibus expulsis munere Roma fuit,
 87 non tamen extiterit Ciceronis gloria major,
 88 quam tua, pro meritis quae tibi, palma, venit.
 89 Nam, procul a patria quamquam bonus ille senator
 90 conjuratorum jussit abire manus,
 91 civili non id sine sanguine fecit, at ipsos
 92 auctores scelerum sustulit ante malos.
 93 At contra Medices patria virtute tumultum
 94 sic bonus Etrusca reppulit urbe gravem,
 95 ut neque sit coeptus quisquam sceleratus haberi,
 96 ni sibi qui celerem corripuere fugam.
 97 Non laqueo quisquam periit saevaue securi
 98 percussus Tusca civis in urbe fuit,
 99 tu solus tu namque nefas, divine, putasti
 100 civili miseram sanguine tingere humum.
 101 Nec tamen, haec quamvis ita sint, tibi saeva pepercit,
 102 ausa sed est sanctum tollere, Parca, virum.
 103 Nam, tibi si solum virtus haec una fuisset
 104 aut tibi si justis nomina sola forent,
 105 debut ipsa tamen tantae virtutis alumnum
 106 lurida mors manibus non temerare suis.
 107 Sed, cum justitiae divinis artibus olim
 108 non modo Tyrrhenos viceris usque tuos,
 109 omnibus at fueris nec non clementior unus,
 110 quos aluit placidis Arnus Etruscus aquis.
 111 Quid tantum morti de te licuisse putemus,
 112 ut geminas in te laeserit illa deas ?
 113 Nam, cum sint hominum propriae patris atque deorum
 114 virtutes, animo quae placuere tuo,
 115 hae te divinum faciebant rite nec ipsos
 116 mortales inter connumerandus eras.
 117 Tu tamen emoreris nec te tua maxima virtus
 118 protegit a nigris, Petre benigne, rogis.
 119 Quid fieri non posse putem, si pectora summi
 120 summa tui, Medices, mors subitura rapit ?
 121 Non magis in tota quicquam fuit urbe severum
 122 te, Petre, dum Medica proteris arte nefas,
 123 tristior haud alter fuerat, dum legibus aequis
 124 prospicis, ut sceleris fiat in urbe nihil.
 125 Si tamen aspiciant homines, quam semper in omnes
 126 te mitem patria gesseris arte probos,
 127 laetius in tota dicent nihil urbe fuisse
 128 nec mage quod mentes attrahat arte bonas.
 129 Caesaris ingenium laudant si forte, quod acer

130 omnibus ignovit vel quibus hostis erat,
131 tu, Petre, laudandus magis es, quia parcis et illis
132 non modo, quos error compulit in furias,
133 perdere sed qui te natosque tuosque parabant,
134 funditus ac Medicam tollere fraude domum.
135 Haec, ego, qui faciunt, non jam mortalibus ipsis,
136 sed similes superis esse putabo deis.
137 At nihil est tutum morti ; namque optima semper,
138 heu manibus veniunt dilaceranda suis.
139 Dicite, de tanto, cives, quid principe restat ?
140 Quid, nisi vix tandem parva quod urna capit ?
141 Quem modo de Latio populi regesque petebant,
142 quem modo, quem summi turba verenda, duces
143 hunc cito de manibus patriae sua fata dolentis
144 improba mors rapiens in cava busta trahit.
145 Ergo quis infandum possit narrare dolorem ?
146 Quis possit lacrimas explicuisse graves ?
147 Qui tibi tunc sensus, Lucretia casta, fuerunt,
148 qualis in exanguis pectore languor erat,
149 cum complexa viri corpus frigentis et ora,
150 heu, cadis in miseros exanimata sinus ?
151 Vix duo, vix maestam fratres - miserabile visu -
152 conjuge te poterant vellere casta pio.
153 Heu, quem non dolor ille tuus, dolor ille coegit
154 in lacrimas hominem protinus ire novas ?
155 Movisses tigres duras, maestissima conjunx,
156 durius aut si quid gignere terra potest.
157 Tu fatum crudele vocas, crudelia certe
158 sidera, quae tantum sustinere nefas.
159 Quis dolor, heu, natas tenuit matremque nurumque,
160 oscula cum lacrimis mixta dedere piis ?
161 Clamor, at, iste domus ubi tam lacrimabilis aures
162 venerat ad populi, vox miseranda, tui,
163 tam magni subito dederat nova signa doloris,
164 maestus ut ad lacrimas moverit ille feras.
165 "Urbe quis in Tusca fuit hoc clementior alter ?"
166 hic ait et lacrimis irrigat ora piis.
167 Ille timens rebus dubiis maestissimus ipsam,
168 heu, patriam tanto cive carere dolet
169 et dolet et tantos effundit pectore questus,
170 hoc nihil ut populo tristius esse putes.
171 Morte nec, heu, Petri cepit minus ille doloris,
172 Romani quondam quam subiere patres,
173 te male cum ternae rapuere, Auguste, Sorores,
174 civibus extiteras qui decus omne tuis.
175 At mirum potuit, Medices, cui forte videri,
176 si modo te populus luxit, amate, tuus,
177 te duce cum semper duro defensum ab hoste
178 servavit patriae libera jura suae ?
179 Hoc mirum, hoc est, Petre, tuo tot funere reges,
180 tot lacrimas summos non tenuisse duces.
181 Nam, qui Bebricas ductat virtute cohortes,
182 qui tenet anguigeras tecta superba domus,
183 te, Medices, comitem non aspernatus honestum,
184 quas geris in rebus, te caruisse dolet
185 et dolet et, patres quae damna gravissima Tuscos

186 ceperit et populos, edocet inde, tuos,
 187 hinc rex ille novus, cui paret Apulia, certe
 188 tristis in interitu dicitur esse tuo,
 189 non aliter, quam si cari sibi fratris adempti
 190 viderit in nigris membra perusta rogis.
 191 At modo quid referam, Medices, mortalia corda
 192 interitu graviter congemuisset tuo ?
 193 Nos quoque, nos superas etiam tua fata dolentes
 194 protinus in lacrimas sensimus ire deas.
 195 Nam vos, quae Cirrhae tandem juga summa tenetis,
 196 vos, quae Castalia membra lavatis aqua,
 197 vos etiam Medicis tam tristi in funere Petri
 198 tristibus a lacrimis abstinuisse negant,
 199 et merito, quis enim tota fuit alter in urbe,
 200 qui mage promeritis praemia digna daret,
 201 majori aut doctos qui sit dignatus honore,
 202 qui magis aut summis faverit ingeniis ?
 203 O spem fallacem, tuto quae perfida portu
 204 saepe ruens miseris irrita vota facit.
 205 Sperabant cives quot, dum tibi vita manebat,
 206 te duce vel summum posse tenere gradum ?
 207 Magnorum justa docti quot sorte laborum,
 208 heu, sibi credebant praemia certa dari ?
 209 In luctu nunc ecce gravi lacrimisque senescunt
 210 nec sine te quisquam vivere posse putat.
 211 Quin etiam tristes, tua maxima numina, Musae,
 212 hactenus Etruscas quae coluere domos,
 213 quaerere nunc alias sedes voluisse putantur,
 214 amplius et Tuscum nolle habitare nemus.
 215 Et facerent gravibus nimirum casibus actae,
 216 publica ne videant orba parente suo,
 217 has natus nisi, Petre, tuus monuisset, ut illam
 218 incolerent sedem quam tenuere diu.
 219 Nam, videt has ubi forte deas Laurentius acer
 220 Etruscis jam jam cedere limitibus,
 221 has verbis revocans nimirum hortatur amicis,
 222 hortos ut teneant, quos habuere prius,
 223 ut sacrum, Pario qui constat marmore, fontem
 224 hauriat, ut quondam, quaeque Camena, domi,
 225 ne dubitent, ut morte patris linquantur inanes,
 226 sedibus aut careant, quas dedit ante pater,
 227 his ducibus namque ille deis tua damna, rependet
 228 filius et quod res publica triste tulit,
 229 ut, Petre, quod fueras Cosmo, divine, parenti
 230 filius, hoc itidem fiat et ipse tibi.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_25 v.1 Ut Cosmus Medices fuerat pater urbis Etruscae
 2 utque Fluentinas texit ab hoste domos,
 3 ut Petrus hinc summi tenuit praecepta parentis,
 4 dum Lydos Medica temperat arte Lares,
 5 sic es virtutes tu nunc utriusque secutus
 6 sicque patrem solers, sic imitatus avum,

7 ut, quot, Laurenti, laudes adiere vel ambo,
8 unus tot factis promereare tuis.

AD LAURENTIUM MEDICEN DE LUCRETIA EIUS FILIA

E3_26 v.1 Credimus historiae si quid, Lucretia priscis
2 exemplar summi casta pudoris erat ;
3 temporibus nostris etiam Lucretia mater
4 una pudicitiae gloria summa fuit.
5 At modo, cum nuper Romano a sanguine creta
6 sitque tuo, Medices, orta puella tibi,
7 antiqui referat quae nomina sancta pudoris,
8 quae simul et matris nomina sacra tuae,
9 ut puto, si vitae non fila abrupta trahantur,
10 castior una tibi nata duabus erit.

AD LAURENTIUM MEDICEN DE LEGATIONE SUA AD PONTIFICEM MAXIMUM

E3_27 v.1 Qui petis auspiciis Romam majoribus urbem,
2 i, Medices, patrios defer in astra Lares,
3 i modo, sed nostri nusquam tibi cura recedat,
4 sic, quodcumque velis, dent pia fata tibi,
5 nam, nisi prospicias, veluti cupis, optime, nobis,
6 ni tuus aeternum nos tueatur amor,
7 non queat aut quisquam nostrum bene fungier aura,
8 non queat aut rebus consuluisse suis.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_28 v.1 Si tibi Pierides curae, si Phoebus Apollo,
2 es quibus Etrusca solus in urbe pater,
3 te precor, o vates vatium, tibi cura supersit
4 Musarum, veluti sic tua turba sumus.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_29 v.1 Mirantur multi, cur vel pater ante vel ipse,
2 par fuit ingenio cui grave nomen, avus
3 haud mihi pauperiem mites duxere levandam,
4 qua nimis infelix tempora longa premor,
5 praesertim cum, quae fuerim meditatus in illos,
6 haec utrisque viris grata fuisse ferant.
7 Ast ego nil miror, cum sim mihi conscius ipsi,
8 quam fuit, heu, rebus fors inimica meis,
9 quam nulli quondam fuit exsuperanda tuorum,
10 optarint quamvis vel bona cuncta mihi,
11 durities fati et quoniam mihi tanta maligni,
12 tam fuit et nostris invidiosa bonis,

13 posset ut illa gravis Medices utrosque benignos
 14 vincere, ne dederint, quae cupiere, bona.
 15 At, cum pro summis, Laurenti maxime rerum,
 16 summa tuus meritis sidera tangat apex,
 17 ut modo non homines tantum superasse vel omnes
 18 dicaris, placidis quos tulit Arnus aquis,
 19 sed quoque vel supero par nunc habere tonanti,
 20 sidera cui parent, cui mare, terra, polus,
 21 cum sapiens Parcas et inexorabile fatum
 22 subjicias pedibus, vir memorande, tuis,
 23 ut neque, factorum, fiant, quae postulet ordo,
 24 amplius, haec sed, quae sint tibi visa prius.
 25 En, age, ne dubita sortem superare malignam,
 26 victori victas en dabit illa manus.
 27 Annue tu tantum ; duce te bona cuncta sequentur,
 28 censueris monitis quae mihi danda tuis.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_30 v.1 Cum peterem summum, Medices, tibi fisis honorem,
 2 sis utinam cujus tu dator usque tuis,
 3 in me quam bonus es, licuit spectare volenti,
 4 mens bona quamque tibi, quam bonus est animus.
 5 Nam mihi respondes haec te, quae forte petissem,
 6 facturum verbis non modo cuncta bonis,
 7 utile sed censes addendum mitis honesto,
 8 Socratis ut ratio te docet arte gravis,
 9 quem cum forte sequi divino ex ore locutum,
 10 rebus ut in reliquis, hac ita parte velis,
 11 En, age, sic semper tibi sit pulcherrima proles,
 12 sic videas natos tempora longa senes,
 13 sic leo Tyrrhenus semper tua jussa facessat
 14 teque volens patriae dictitet usque patrem.
 15 Incipe, sive prius dandum mihi ducis honestum,
 16 utile seu potius praeposuisse juvat ;
 17 incipe, nam laus magna tibi tribuetur, amici
 18 si dum tam fidi causa salutis eris.
 19 Diceris fati sortem superasse malignam,
 20 vix ea cum summo sit superanda Jovi.

AD LAURENTIUM MEDICEN DE ADVENTU ELIONORAE REGIS APULIAE FILIAE

E3_31 v.1 Aeneam velut Anchises Simoentis ad undam
 2 protulit, unde Phrygum surgat in astra genus,
 3 ut domus Aeneadam Latias penetraret in oras,
 4 conderet atque tuos longior, Alba, Lares,
 5 sic hos divina Medices sibi sorte penates
 6 Cosmus inauratos condidit ante pater,
 7 ut genus inde suum Tuscas bene temperet urbes
 8 legibus et patrias ut regat arte domos
 9 utque sit hospitium regum strips tanta novorum,
 10 ut domus haec ducibus sit decus una bonis.

11 Julius hinc rursus Medica viget alter in aede,
 12 nomina qui referat, pulcher Iule, tua.
 13 Hinc rursus lauri silvam Laurentius heros
 14 plantat, ut haec ramos tendat in astra suos,
 15 quae tamen in nullum jam desinat inde Neronem,
 16 dum malus in scelerum rex genus omne ruit,
 17 sed quae perpetuos vireat mansura per annos,
 18 Laurenti, Tuscae dum pater urbis eris,
 19 dum genus Etrusca perstabit in arce tuorum,
 20 dum dabit et patriae candida jura tuae.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_32 v.1 Tam bene conveniunt divino carmine, vates,
 2 haec tibi, Laurenti, quae bona summa canis,
 3 quam bene, qui summas rerum pertractat habenas,
 4 de summo summus disputat ille bono.

AD LAURENTIUM MEDICEN

E3_33 v.1 Mittimus ista tibi Troja ex ardente recepta,
 2 dum nos infidi jactitat unda maris.
 3 Si quando Latium dabitur portusve quietus,
 4 ut duce te jam nunc cernitur ille mihi,
 5 tunc ea dona tibi, quae pax gerit aurea secum
 6 quaeve quies, Medices, continuata dabo.